

OZVĚNY POCHYBNOSTÍ

© Petr Burda, 2017

© Společnost pro queer paměť, z. s., 2017

Obsah

První kapitola	5
Druhá kapitola	13
Třetí kapitola.....	17
Čtvrtá kapitola	23
Pátá kapitola.....	27
Šestá kapitola	31
Sedmá kapitola.....	35
Osmá kapitola	37
Devátá kapitola	39
Desátá kapitola.....	41
Jedenáctá kapitola	45
Dvanáctá kapitola	49
Třináctá kapitola	51
Čtrnáctá kapitola	55
Patnáctá kapitola	59
Šestnáctá kapitola	61
Sedmnáctá kapitola	65
Osmnáctá kapitola	69
Devatenáctá kapitola.....	71
Dvacátá kapitola	73

Dvacátá první kapitola	75
Dvacátá druhá kapitola	77
Dvacátá třetí kapitola	79
Dvacátá čtvrtá kapitola	81
Dvacátá pátá kapitola	85
Dvacátá šestá kapitola	87
Dvacátá sedmá kapitola	93
Dvacátá osmá kapitola	95
Dvacátá devátá kapitola	97
Třicátá kapitola	99
Třicátá první kapitola	103
Třicátá druhá kapitola	105
Třicátá třetí kapitola	109
Třicátá čtvrtá kapitola	111
Třicátá pátá kapitola	115
Třicátá šestá kapitola	117
Třicátá sedmá kapitola	119
Třicátá osmá kapitola	123
Třicátá devátá kapitola	125
Čtyřicátá kapitola	127
Čtyřicátá první kapitola	129
Čtyřicátá druhá kapitola	133
Čtyřicátá třetí kapitola	135
Čtyřicátá čtvrtá kapitola	137
Čtyřicátá pátá kapitola	139

Čtyřicátá šestá kapitola	141
Čtyřicátá sedmá kapitola	145
Čtyřicátá osmá kapitola	149
Čtyřicátá devátá kapitola	153
Padesátá kapitola	155
Padesátá první kapitola	159
Padesátá druhá kapitola	163
Padesátá třetí kapitola	165
Padesátá čtvrtá kapitola	169
Padesátá pátá kapitola	173
Padesátá šestá kapitola	199
Padesátá sedmá kapitola	209
Padesátá osmá kapitola	211
Padesátá devátá kapitola	219
Šedesátá kapitola	223
Šedesátá první kapitola	227
Šedesátá druhá kapitola	231
Šedesátá třetí kapitola	235
Šedesátá čtvrtá kapitola	239

První kapitola

Ledečko nad Sázavou – červenec 1989

Po děravé asfaltové silnici s prašnými okraji uhání modrozelená škodovka.

Mezi obcemi nanejvýš šedesát kilometrů v hodině, v obcích předpisovou padesátkou.

Řidič si stačí vychutnat členitou posázavskou krajinu. Krásné letní počasí třetího červencového dne by dokázalo přehřát klasickou škodovku vyrobenou před rokem 1980. Jenže to si muž za volantem, doktor Pánek, nepřipouští. Občas si uhladí prošedivělé vlasy a přitáhne uzel na kravatě s módním vzorem loňské kolekce z léta roku 1988. Podle pěstěných rukou je poznat jeho povolání lékaře.

Na sedadle smrti vedle něho se vrtí čím dále nervóznější muž, viditelně spěchající. Mirek.

A na zadním trojsedadle žena, která vypadá mladší, než na svůj věk je, Hanka, oblečená podle trendu módy té doby, včetně doplňků z Tuzexu. Mirkovo stálé nervózní pomrkávání po ciferníku neforemných hodinek značky PRIM ji nechává klidnou. Po její pravici sedí syn Petr, na první pohled typický puberták, po levici jeho spolužák Honza.

Hanka vyjmenovává vesnice, kterými ještě projedou, než se na obzoru objeví patrový domek po Mirkových rodičích. Je vidět zdaleka.

Hanka při vjezdu do Ledčeka zamává několika lidem v montérkách a zablácených gumácích.

Petr strčí loktem do Honzy.

„Na tyhle burany budeme narážet celé dva měsíce. Denně. Na koupališti, v hospodě, na návsi.“

Hanka vidí, že musí zasáhnout, zkorigovat Petra a naznačit Honzovi, že jí na vystupování obou kluků ve vesnici záleží.

„Jsou to tvoji strýcové a tety. A děda v téhle vesnici dělal dvacet let předsedu družstva. Tak každého zdrav a buď ke všem slušný. A vy se, Honzo, snažte o totéž.“

„S tím problémem mít nebudu. Já budu každého zdravit, možná i několikrát denně, protože to mám tak nastavené.“

Doktor by si rád při skládání věcí, které obstarává Petr s Honzou, vypil kávu, kterou chce Hanka uvařit.

„Kávu nevař. Neměli bychom čas si jí vypít. A když přijedeme deset minut před začátkem porady, tak nám jí uvaří ředitelova sekretářka Blanka.“

Hanka udělá směrem k Mirkovi grimasu.

„Ten váš starej nemá rozum. Svolávat na třetího července poradu? Když Mirek ví už dva měsíce dopředu, že nás musíte odvézt na prázdniny. O čem tak důležitém se musíte radit?“

Doktor to rád vysvětlí.

„Bude to zajímavý generační dialog. Spěcháme na poradu s mladými vzbouřenci, kteří se právě vrátili z vojenské prezenční služby a jsou nespokojeni s poměry ve fabrice, Divím se, že nás pozval ředitel oba. Nebo správně počítá s tím, že jeho závodní a sídlištní lékař, v roce 1970 vyhozený z primariátu okresní nemocnice, bude stát na straně mladých. Vím, že kecy o slávě exportního podniku dnes už netáhnou. Mladí chtějí důstojné mzdy a byty. Nechce se jim čekat se založením vlastní rodiny.“

Hanka se obrátí na Mirka.

„Slyšíš to? Tak ne, abys za mizerný konstruktérský plat dělal řediteli ochrannou zeď. Ráno je u prkna dřív, než dělník u stroje a večer nepřijde domů před osmou. Většinou ze schůze, nebo důležité porady. Copak ti tajemníčkové, co ty schůze svolávají, nevědí, že ti jejich pozorní posluchači za funkci nevolněného předsedy celozávodního výboru komunistický strany neberou ani korunu?“

Mírek musí zareagovat.

„Na konci roku to už bude jinak. To dostaneme alespoň na tramvajenku.“

Hanka mávne rukou.

„Ze všeho si dělá srandu.“

Doktor pokrčí rameny.

„Někdy je to jediná možná obrana. Když už mluvíte o straně, tak se mi před týdnem zdálo, jak otevřu domovní schránku a vypadne z ní bílá obálka bez adresáta a v ní je

vytištěný dopis, že strana udělala mnoho chyb, za které se veřejnosti omlouvá a prosí za odpuštění všechny, které poškodila především při prověrkách. A já nahlas řekl, že do takové strany, která dokáže reflektovat svoje maléry, bych se rád vrátil. A v záhlaví toho dopisu bylo datum. Den a měsíc byl nějak rozmazaný, ale rok jsem přečetl zcela zřetelně. Letošní. Devatenáct set osmdesát devět. Co tomu říkáte?“

Mirek nezúčastněně mávne rukou, Hanka se raději mlčky dívá z okna.

Překvapivě reaguje Honza.

„Mně zajímá, jak se tady žilo v době, kdy si mně doma teprve plánovali. Teď se v rádiu hodně mluví o návratu těch, kteří prověrkami neprošli, ale my nevíme, co ty prověrky vlastně byly?“

Doktor přikývl, usmál se a nasadil tón, jakoby přednášel.

„Nebudu popisovat, jak to probíhalo, aby to někdo ve vaší generaci taky časem nechtěl zkoušet. Byl to takový test, jestli něco, čemu ze začátku nechtěl vůbec nikdo věřit, vezmou za své alespoň ti, co si chtěli vybudovat dlouhodobou kariéru. Já tím už málem prošel, ale v závěru jsem si to pohnojil větou, kterou mi neskousli. Že dokážu ledacos pochopit, ale blbost nesnáším. Protože ta se pochopit nedá.“

Honza přikývne, Petr se odlepí od okna a řekne za oba.

„To si budeme pamatovat. Myslím, že by to mohlo u někoho zabrat i dneska. Stačilo, že jsme dali na nástěnku vtíp o tom, že blbost kvete jinak. A hned přišlo taktní upozornění.“

Doktor se tomu zasměje. Mirek dostal další ze záchvatů, v nichž marně bojuje s časem.

„Ty si tak stěžuj. V ordinaci se ti střídají kumštýři. Pochlub se, komu jsi byl od začátku roku na oslavě narozenin. Nebo to mám vyjmenovat za tebe? Slávce Budínové, Iljovi Prachařovi, Nadě Urbánkové. Tedy o čem vím já.“

Doktor dojde k Věře.

„Děláš mi zbytečnou reklamu. Těmhle klukům je úplně jedno, že zítra večer půjdu přát paní Libuši Domanínské a těším se jak k padesátinám čtrnáctého odpoledne pokondoluji Karlu Gottovi.“

Mirek gestem naznačí Petrovi, že je nejvyšší čas začít vynášet do prvního patra více než třicítku věcí, které přivezli na dvouměsíční prázdniny.

Petr z hromady vyloví dvoje rybářské náčiní. A přikývne na první větu Honzovy konverzace.

„Ani sameach lir' ot otcha. Rád vás vidím.“

„Hajita lecha nes'ia tova? Hanesia hajita tova? Měl jste příjemnou cestu? Cesta byla bez problémů.“

Hajita po kvar pa'am. Už jste tu někdy byl?“

Zeptá se Petr Honzy a dá pruty a další náčiní do úzké chodby.

„Ata zocher oti? Pamatujete si mně? Já se začal učit hebrejsky s několika dalšími doktory v okresním špitále až v osmatřiceti. Byl to takový náš protest proti tomu, jak se u nás

v sedmašedesátém psalo o Šestidenní válce. Je to nejstarší řeč světa, tak v tom hlavně vytrvejte, kluci.“

Povzbudí je Doktor a vychutnává si Mirkův překvapený obličej.

Hanka na to zareaguje po svém.

„Já byla na jazyky vždycky blbá. Ruštinu jsem moc neuměla, v angličtině plavala, se strachem, abych za celou hodinu nebyla ani jednou vyvolaná. Němčinu mě učili v kroužku, kam mě rodiče zapsali, ale já si z ní dneska vůbec nic nepamatuju. Takže hebrejsky se s vámi určitě učit nebudu. Ale měl by vám při ní rychleji utíkat čas, až budete každé ráno, od pondělka do pátku, stát ve frontě před pojízdnou prodejnou.“ Mírek stále důrazněji ukazuje na ciferník. Doktor se beze slov rozloučí s Hankou, kývne oběma klukům a během pěti minut už mohou sledovat dýchavičnou škodovku na silnici za řekou.

„Neuklidíme ten zbytek věcí? “

Nabízí se Honza po chvíli.

„Jak je ctěná libost.“

Petr viditelně nemá chuť cokoli dělat a to neunikne Hance.

„Honza je tu poprvé a vynesl nahoru víc věcí než ty, a do konce je dal i na správné místo.“

Petr poklepe Honzu po rameni.

„Hodná pes. Když před sedmnácti lety naši přišli na centrální úložiště odložených čoklů, tak jsem se jim vlísal do přízně.“

Nemohli poznat, že si domů odnesli štěně, které bude mít trvale orientační smysl, jako mělo tři dny po narození.“

„Kdybys nekecal.“

Napomene ho Hanka, ale není to vůbec zle.

Oba vstanou, vezmou do ruky část hrnců a nesou je o patro výše.

Položí je vlevo od dřevěných dveří na půdu.

„Stejně je tvoje máma třída.“

Řekne uznale Honza.

„Tak tohle by měl slyšet táta. Občas bychom potřebovali jeho barevnou fotku, abychom ho poznali, když přijde domů.“

Honza mávne rukou.

„Než Pavolko utek do Rakouska, tak to u nás bylo stejný.“

Druhá kapitola

Ledečko nad Sázavou – červenec 1989

Úderem osmé ranní se Hanka oblékne do letních průsvitných šatů, pozve Honzu, který si čte Petera a Lucii od Rollanda ve slovenštině, která je jeho rodným jazykem, k snídani a snaží se vzbudit Petra.

Ten vstane až na třetí zakřičení, které je už spíše prosbou, aby už konečně vyrazil s Honzou na nákup.

„A musíme tam jít? Budeme stát hodinu frontu a stejně nic nepřineseme, protože pojízdná prodejna občas nepřijede. Dodnes nechápu, proč tu trvalou zavřeli pár měsíců po tom, co děda skončil ve funkci předsedy a šel do důchodu. A jestli dobře počítám, tak ten důchod pobírá pětadvacet let.“

Fronta je více než dvacetihlavá, staré ženy čekají na kuřata a muži na basy lahvových piv. Honza si ještě chvíli čte Petera a Lucii, pak knížku hodí na dno průhledné silonové tašky, a začne s hebrejštinou.

Petr až překvapivě rychle reaguje.

„Boker tov.“

„Dobré ráno.“

Jom tov.“

„Dobrý den.“

„Shalom.“

„Ahoj. Nebo taky dobrý den.“

„Erev tov.“

„Dobrý večer.“

„Lajla tov.“

„Dobrou noc.“

Petr čeká na další konverzační obrat. Ale marně.

Honzu upoutají dvě dívky stejného věku, které přijedou do fronty zapřažené do vozíku po vzoru burlaků na Volze. Minutu poté, co zastaví za nimi a zařadí se do fronty, přebírá Honza iniciativu.

„Ahoj. Já jsem Honza a ten vedle mě je Petr. Bydlíme tamhle v tom baráku na kopci a jsme tu dneska poprvé.“

Odvážnější, Kristýna, podá Honzovi ruku.

„Já jsem Kristýna, to je Barbora. Jezdíme sem už týden a je to jeden velkej vopruz. Od pondělí do soboty. A to máme pro tábor samostatnou objednávku. Nejhorší je, že se nemůžeme z toho štrúdlu ani hnout.“

Honza se zatváří frajersky.

Málem si ještě hřebínkem přičísne patku.

„To platilo do včerejška. Dneska se klidně jděte podívat k řece. A kdyby báby nadávali, tak jim řeknu, že vám ve frontě hlídáme pořadí i vozík, aby jste se mohly jít podívat na břeh řeky, kde je rok staré hřiště na volejbal. A všichni jsou tady na něj strašně hrdí.“

„Paráda. Tak, my si na deset minut odběhneme?“

Nečekají na Honzův souhlas a odsprintují ke břehu mírně rozvodněné řeky Sázavy.

Honza se za nimi chvíli dívá a pak se znovu věnuje Petrovi.

„Pokračuj ve zkoušení.“

Honza mění téma hovoru.

„Dost' bolo hebrejčiny. Teraz trocha sociálnej inteligencie. Dávám ti vybrať. Chceš Kristýnu, nebo Barboru? Musíme se domluvit, abychom nenadbíhali oba jedné a druhá kvůli tomu nebyla našťvaná.“

Petr chvíli váhá a pak mávne rukou.

„Mně jsou volný. Jedna je hubená a dlouhá jak Petřínská věž, druhá při těle a s brejlema. Promiň, ale přeslechl jsem, která je která.“

To už je i na Honzu hodně.

„Takhle může mluvit jenom neinformovanej, flegmatickej, panic.“

Petra tím našťval.

„Ano, jsem adoptovaný, sexuálně neinformovaný, zastydlý, flegmatický, panic a naučil jsem se s tím žít.“

Další diskuzi na téma sexuální zaostalosti přeruší vracející se dívky.

„Děkujeme moc.“

Špitla tiše Barbora a nechala prostor hovornější Kristýně.

„Málem jste nás tady letos nepotkaly. Jézedáci se do tý svojí louky s kyselou trávou tak zamilovali, že nám letos pionýrský tábor málem nebyl povolen. Tak jsme jim napsali, jestli to má být dárek ke čtyřicátému výročí založení Pionýra.“

Trochu couvli, ale pak zase stejná písnička. Špatná lokalita, špatné zásobování, špatný dopravní přístup. Barbořin táta zjistil, že tu louku chtějí prodat Pražákům a Kutnohorákům na stavební parcely. To nás nabudilo a poslali jsme na družstvo další doporučený dopis. Končil asi takhle. S ničím se nemusíme smířovat, nic nejsme povinni trpně snášet. V našem veřejném a soukromém životě není nic, před čím bychom museli ustoupit, sklonit se docela bezmocně, před čím bychom museli úplně rezignovat.“

Honza uznale kývne hlavou.

„Dobrý. Odkud jste to opsali? Je to docela kousavý.“

„To řekl jeden kazatel Jednoty bratrské. Někdy v šestnáctém století.“

„Můj táta má nad pracovním stolem něco podobného. Ve veřejném stejně jako v soukromém životě jsou období, kdy člověk musí protestovat. Morální úleva, která se tím člověku dostává, může být tím nejcennějším plodem svobody. Ale za boha mi nechce říct, kdo je autorem. Že až budu větší, tak si to najdu v encyklopedii.“

Fronta se pohnula a každý z čekajících byl ani ne po minutě obsloužen.

Dívky, jako pokaždé předložily zvláštní objednávku pro tábor, ve finále na Petra s Honzou zbyly jen brambory, špenát a vajíčka.

Třetí kapitola

Ledečko nad Sázavou – červenec 1989

Hanka mávne nad Petrovými protesty rukou.

„Můžeš mi říct, proč nadáváš? Z brambor, vajíček a špenátu se dá připravit jednoduchý a rychlý oběd.“

„Podrob se většině.“

Špičkuje Petra Honza.

„Dobrá. Ale nesmíš udělat jedinou chybu v pěti větách.“

Honza na Petra vycení přední zuby.

„Tomu bys jako pes měl rozumět. Dobrá, беру.“

Petr se napije vody připravené z tehdy moderní sifonové lahve.

„Sliča.“

„Promiňte, prosím, nebo taky s dovolením.“

„Ata mechake li?“

Čekáte na mě?

„Lo ra'iti otcha mize zman rav.“

„Dlouho jsem tě neviděl.“

„Ma šlomcha?“

„Jak se máte?“

„Má nišmá?“

„Jak se vede?“

Petr přikývne.

„Vyhrál jsi. Můžeš dostat o porci špenátu navíc. Já ho zase až tak nemusím.“

Hanka se podívá na Honzu s respektem.

„Musím říct, že vám ta hebrejšťina jde. Na to, že vás do toho ve škole nikdo nenutí.“

Honza se zašklebí.

„Snad právě pro to. Začal s tím Michal. Abychom měli na nástěnce prostor pro neveřejné vzkazy. Počítačové zkratky už znalo čím dál víc spolužáků i kantorů. A pak přišla třídní, abychom udělali špičkovou nástěnku na aktuální téma. Michal se toho chytil jako předseda třídy a v kulturním kalendáři našel, že šestého března má výročí herec Eduard Kohout. Národní umělec, kterého v Národním divadle chválily tři generace za Hamleta. Michal zjistil, že bydlel na Kampě a je pohřben ve Slavíně na Vyšehradě, poprosil jeho pamětníky o několik fotografií a napsal na jeho počest báseň. Petr mu jí na několika místech opravil. Pan Kohout si cenil tvorby Michelangela, tak se objevily reprodukce nejen Davida, ale také jedné fresky ze Sixtinské kaple. A dole vzkaz v hebrejštině. Šlomi tov ve'ata? Mám se dobře, a vy? Přišel inspektor, prošedivělý starý pán, poslechl si pár blábolů z občanské nauky a šel k té nástěnce. Byl u ní neuvěřitelně dlouho. Pak došel na stupínek a tichým hlasem se zeptal, kdo jsou autoři. Přihlásil se Michal s Petrem. On každému z nich podal ruku a řekl, že tak perfektní nástěnku léta neviděl. A že jim navrhne ředitelskou pochvalu. Třídní byla

v sedmém nebi. Já se tomu inspektorovi podíval nejdřív na nos a pak na pěstěné ruce a bylo mi to okamžitě jasné.“

Petr se odtrhne od okna.

„Křivdíš mu. A i kdyby to bylo tak jak říkáš, co by to dokazovalo? Jak dokážeš rozlišit příčiny od následků? Michal nás učí čtyři jazyky. Ten nejtěžší, počítačový, ruštinu, angličtinu a hebrejštinu. Co budeš vyčítat jemu?“

Honza pokrčí rameny.

„Promiň, omlouvám se. Přál jsem vám to oběma. Já na ředitelskou pochvalu nikdy nedosáhnu. Těm, co mají někoho nelegálně venku se taková uznání ne-u-dě-lu-jí. Ještě dneska přednesu celou báseň. Vsadíš se?“

Petr přikývne.

„Moji porci špenátu jsi už vyhrál, tak o vajíčko.“

Honza začne klidným hlasem, civilně, ale efektně recitovat.

Když jsme se před nemocnicí loučili

Smál se a o něco mně prosil.

Ať už jen ptáci vyprávějí o těch sobotách či nedělích,
v posledních letech.

Ty dny byly druhou částí mého života.

Lidé by s tím nadělali a málokdo by přes ta jejich slova

Zahlédl bizardní pokoj

Velkou knihovnu

A okno, ze kterého je tak blízko na

Starý kamenný most.
Dnes pod klenbou
Divadla
A studeným prostorem krematoria byl mezi vůní květin
Cítit opar slz.
Nastává noc.
Začíná třiminutový televizní šot
S detaily na věnce a na vlajku
Já slyším ty hlasy pod lipami
Vidím na jeho tváři snad i rúměnc
Neblázněte šakalové, budu pořád mezi vámi
A když tak uslyšíte můj hlas z podzemí,
Ne, já se nevzdám vážení.
Pak vzal hůl a sotva došel k taxíku.
Rád poslouchal šum lidských starostí
Nemyslel nikdy na to, co s tím někdy bude.
Hlasem, kterým dokázal vdechnout
Všem dosud napsaným symbolům lidských postav
Literárních Věků
Poslouchal, co se říkalo každý jednotlivý den.
Těšil se jak zase v létě na verandě
U láhve vína
Bude jasná noc letních měsíců
A všichni poletíme znásobením lehkostí
Přes všechny klamné zdi, které kácí vítr
Přes šumění mohutné řeky

Stačilo se podívat na jeho jiskřící oči.

Lelio, Myškin, Hamlet, Oidipus a celá další řada promítnutá do kilometrů černobílých skákavých okének.

Na kilometry hnědého úzkého pásku a černé placky s bílými středy.

Je toho málo?

Chce někdo víc?

Petr dá Honzovi ruku na rameno a vysloví uznale.

„Nezapomněl. Vše odpuštěno. Zasloužíš si víc, než jenom ten žvanec.“

Hanka už rozmrazila sáčky se špenátem a začíná škrabat brambory.

„Někdy mě musíte vyprávět o tom, jak jste to, jako rodina, prožívali.“

Hanka nedokáže potlačit zvědavost v hlase.

„Klidně, třeba hned. Starší bratr Pavol zůstal ve Vídni v polovině osmdesátého šestého. Jel tam za odměnu, jako trenér mladších žáků okresního přeboru. S bafuňárema, kteří se samozřejmě do jednoho vrátili, aby tam před Vánoci mohli jet podruhé. Samozřejmě bráchův čin veřejně odsoudili. Táta musel, ovšem pod zcela jinou záminkou, opustit místo v sekretariátu Svazu novinářů a odešel na špatně placené místo v redakci deníku. A máma, která s námi byla dvacet let doma, si okamžitě našla místo uklízečky ve škole. Všichni si jí váží, má ve školní družině obědy za pakatel, a zbývají jí peníze i na

kosmetiku. A já chci jít koncem srpna na chmel. Letos poprvé to není povinné, ale nějakou korunu to hodí. “

Hanka doškrábala brambory a významně se podívá na Petra.

„Měl by sis vzít z Honzy příklad. A maminku ode mne moc pozdravujte. Já bych nedokázala ze dne na den jít ke smetáku a ke kýblu.“

Honza přikývne a vysloví prosbu.

„Prosím vás, nevykejte mi. Jsem jen o necelé tři měsíce starší než Petr. A na obědy budu chodit do hospody za řekou. Naši mi dali peníze. Jak jsem se díval na jídelní lístek, mají tam i lacíná bezmasá jídla.“

„Dobře. Vykat ti nebudu, ale jíst budeš s námi. Když vařím pro dva, není problém uvařit pro tři. Zvláště když Petr bude ohrnovat nos nad špenátem. Kdo chce vařené vajíčko? A kdo chce volské oko?“

„Nám je to jedno.“

Řeknou oba současně.

Se smíchem, že se jim to povedlo ve stereu.

Čtvrtá kapitola

Ledečko nad Sázavou – červenec 1989

Ani drobný, ale vytrvalý déšť neodradil Barboru s Kristýnou, aby opět přijely s vozíkem a konvemi pro mléko. To je signál pro Honzu, aby jim šel tak sto metrů v ústrety.

„Dobré ráno, krásky. Těšili jsme se na vás. Tady s Pěťou vám pomůžeme naložit konve a brambory, no a pak vám to odvezeme až ke kuchyni a krátce si prohlédneme tábor.“

Kristýna pokrčí rameny.

„Moc nás to mrzí, ale musíme odmítnout. Naše milovaná soudružka vedoucí tábora je sice mladá, ale tlustá čarodějnice, která by neměla pochopení pro soudružskou, zvláště pánskou, návštěvu. A navíc už od rána sedí na záchodě a má běhavku, protože je vystrašená už ze třetí kontroly, která přišla z okresu.“

Barbora jen stěží potlačuje smích.

Fronta o několik kroků postoupila až ke sloupu elektrického vedení, na kterém je nalepený amatérsky namalovaný plakátek zvoucí na diskotéku. To samozřejmě čtveřici zaujalo.

Barbora začíná nahlas kalkulovat.

„Co musíme za ty dva dny ještě udělat, aby nám Čároška dala vycházku? Alespoň od sedmi do deseti večer.“

Kristýna počítá cosi na prstech.

„To by šlo. Jenže ona nás milostivě pustí s tím, že jí musíme na stan zaklepat ve chvíli, kdy skončí šesté pípnutí časového signálu na rozhlasové stanici Hvězda, která je její oblíbenou.“

Honza zatlačí vozík o několik metrů blíže ke schůdkům pojízdné prodejny.

„Tak to riskněte. Když se vám to povede, vstupné za vás velmi rád zaplatím.“

Podle slibu pomohou dívkám se třemi konvemi mléka a pěti pytli brambor. A zamávají jim při odjezdu.

Petr o poznání vlažněji.

„Asi na tu dýzu půjdeš sám. Máma až uslyší, že chci na diskotéku, navíc se dvěma dívkami, tak budu poslouchat hodinové kázání, abych nepil pivo, nebo zkoušel alkohol, když mi ještě není osmnáct. A bude končit otázkou, jestli na tu diskotéku opravdu musím jít. Uvidíš.“

Bez zájmu nahází do plátěné tašky kus masa zabaleného v bílém novinovém papíře a několik minerálek. A bílý plastový pytlík mléka. Zaplatí a zpomalenými pohyby nasype drobné mince do plátěné peněženky.

Hanka je vyhlíží na schodech.

„Měli všechno?“

Petr místo odpovědi pouze souhlasně kývne hlavou.

Honza je sdílnější.

„Neseme maso, minerálky a fialové mléko. Jo a v sobotu večer bude v hospodě diskotéka a nám se na ní v předstihu

podarilo pozvat dvě hezké dívky z pionýrského tábora na stráni.
A Petr si myslí, že ho nepustíte.“

Petr se na Honzu zašklebí.

„Je tam dvacka vstup.“

Hanka sáhne do kapsy zástěry a dá bez jediného slova komentáře Petrovi nejprve modrou papírovou dvacetikorunu a pak ještě desetikorunu.

„Dík.“

Zareaguje překvapený Petr.

„Budu ráda, když zůstaneš u jednoho piva. Vraťte se nejpozději v jedenáct. A jestli tě mohu požádat, Honzo, Petra občas zkontroluj, kdyby si náhodou přihnul.“

Honza přikývne.

„Jasně.“

Petr vstane a jde do pokoje.

„Beseder. Jde to. Kacha, kacha. Jde to. Ata nir'e tov. Vypadáte dobře. Guirotaj, verabotaj. Dámy a pánové. Ma šlom hamišpacha? Jak se má vaše rodina?“

Honza se zastaví ve dveřích.

„To jsem si mohl myslet. Dřeš slovíčka.“

Petr zavírá poznámkový sešit.

„Na ryby se jít nedá, když prší a brambory dneska škrábeš ty.“

Honza si sedne na postel.

„To nemáš radost z toho, že půjdeme na dýzu?“

„Jo. Mám,“ přisvědčí bezbarvě Petr.

Pátá kapitola

Ledečko nad Sázavou – srpen 1989

Petra, ale především Honzu, překvapí, že na vesnické poměry, je diskotéka profesionální. Proč, to pouštěč desek Thomas vysvětlí přítomným hned po první písničce.

„Mám v Praze zaracha. Jednak za muziku a především za kecy, které k mojí diskotéce patří. Objíždím středočeské vesnice a tak jsem zavítal i k vám.“

Setká se s potleskem a výkřiky souhlasu.

Než zazní další píseň, objeví se Kristýna a Barbora. Přišly na minutu přesně, oblečené do letní módy minulé sezóny, roku 1988.

Je plno. Většina návštěvníků není z Ledečka, ani z okolních vesnic, ale přijela za Thomasem z Prahy.

Thomas se úspěšně snaží klasické Beatles a jejich Žlutou ponorku podbarvit barevnými světly a také diapozitivy. Znovu je oceněn potleskem. Po krátké přestávce zazní nejprve španělská a vzápětí ruská písnička. Obecenstvo šílí, dupe do rytmu, obě písně ocení hurónským smíchem a skandováním. Teprve po chvíli si Petr uvědomí, že Thomas zařadil repertoár Deana Reeda.

V pauze Petr popíchně Honzu.

„Ejch kor'ím lecha? Jak se jmenuješ? “

Honza na hru přistoupí, snad s vědomím, aby se vytáhl před Kristýnou a Barborou.

„Šmi Johan. Jmenuji se Honza.“

„Ani Peter. Já jsem Petr.“

„Kvar nifgašnu? Už jsme se potkali?“

„Lo. Ne.“

„Ani mazmin otcha lesot! Zvu tě na panáka!“

„Nešev al habar? Sedneme si na bar?“

„Ken. Ano.“

„Ma atem omrim al šot vodka? Co takhle dát si panáka vodky?“

„Ani ma'adif viski im kerach. Dám si radši whisky s ledem.“

„Lehajim! Na zdraví!“

Oba se dají do smíchu.

Kristýna se překvapeně podívala na Barboru.

„Jakou řečí to mluvěj?“

Barbora se na vteřinu zamyslí.

„I když bych jim bez překladu nerozuměla ani slovo, tak podle přízvuku je to hebrejščina. Občas k nám domů chodí za tátou několik lidí, a když nechtějí, abychom je s mámou poslouchali, tak mluví podobně jako kluci.“

Honza, který přinesl od výčepu další pití a slyšel jen poslední Barbořinu větu, uznale pokýval hlavou.

„Jsi třída, je to hebrejščina. Jenže my si můžeme dát akorát dvě piva.“

Petra zajímá, do kdy spolu vydrží pohromadě.

„Dala vám ta vaše čarodějnice volno alespoň do deseti?“

„Právě akorát do deseti.“

Honza se snaží překřičet hlasitou hudbu, které je najednou znovu plný sál.

„Nemusíte spěchat. Petr zná zkratku. Jezdí sem od malička. Rád vás doprovodí.“

Kristýna dopije limonádu a Honzovu nabídku striktně odmítne.

„Mně nikdo doprovázet nemusí. Ani ty, ani Petr. Mám už půl roku známost s Mirkem, studuje pedagogickou fakultu v Brandýse nad Labem. Takže se dohodněte a doprovodte Barboru. Děkuji ti za lístek. Až začnou hrát ploužáka, tak vyrazím.“

Podají si ruce.

Honza se dívá za Kristýnou, dokud neopustí sál.

A vzápětí zjistí, že se Petr s Barborou nebaví.

Dojde k Petrovi, dá mu ruku na rameno a táhne ho na hospodský záchod. Zastaví se až u černého žlábků natřeného dehtem.

„Kristýna už odešla, a já za chvíli vypadnu taky. Je to na tobě, abys dovedl Barboru do tábora.“

Petr je hned od začátku proti.

„Neprohodíme si to? Hned zítra s tebou proberu Michalův jazykový kurs, včetně hebrejštiny, běž raději ty, počkám na tebe v domku, a nechám si to vyprávět.“

To Honza odmítne.

„To bys měl moc snadný, holoubku. Já prchám a ty doprovázej.“

Honza sejme ruku z Petrova ramene, což neunikne místnímu hostinskému, který jen kroutí hlavou.

„No jo, Pražáci. Zase nám sem budou zanášet ty jejich buzerantský móresy. “

Šestá kapitola

Ledečko nad Sázavou – srpen 1989

Thomas se dostal do ráže.

„Blíží se nám finále, chlapečkové a holčičky. Rozjíždím závěrečné číslo a tím jsou, jako obvykle, písně na přání od obecnstva. Musím vám říct holoubkové moji, že v něm zase zazní to, z čeho by se v Praze papaláš i posrali.“

Petr se trochu lekne, když uslyší známý ženský hlas už dvacet let vymizelý z rozhlasu a televize.

Barbora dopije limonádu a gestem souhlasí s Petrovým doprovodem.

„Ale jenom k bráně, kdyby Čároška náhodou šmírovala.“

Když dojdou na konec cesty, Petr navrhne zkratku.

„Vezmeme to přes posekané pole. Ušetříme tím, deset minut času.“

Barbora je nedůvěřivá, i když už od loňského roku ví, že tábor je za polem a dvaceti metry lesa.

Petr si sedá na mez.

„Ubezpečuju tě, že to stihneš.“

Jeho dobrácké ubezpečování kontrastuje s Barbořiným měnícím se chováním.

„Jestli si na mně něco dovolíš tak tě kopnu do koulí. S rozběhem. Rozumíš?“

Petr jen mávne rukou.

„Potřebuju si na chvíli sednout a dvě minuty se dívat do noční oblohy. Bylo tam strašně nakouřeno a slzí mi oči.“

Sedne si, a dívá se nahoru a opravdu pozoruje pouze hvězdy.

Barbora si přisedne a po chvíli uzná, že to skutečně pomáhá.

Petr jí dá ruku kolem ramen a za vteřinu zakvílí bolestí.

„Já tě varovala.“

Řekne už stojící Barbora.

„Krávo jedna, takovou ránu, bez varování. Vždyť to bolí jako svině. Můžeš mi říct, kterej idiot ti to poradil?“

Barbora je sdílná.

„Tatínek, Petříčku. Tatínek.“

Petr se neudrží.

Tak to je teda pěkněj vůl. Radit dceři, jak dělat z kluků voly.“

Barbora bere otce pod ochranu.

„Neurážej ho. Je náměstkem ministra.“

Na Petra to ale nezapůsobilo.

„Jestli takovýhle rady dává i premiérovi, tak se vůbec nedivím, proč je tahle republika v prdeli. A koukej mazat do tábora. Už je za minutu deset.“

Barbora se uraženě obrátí a bez pozdravu utíká do táborové brány.

Petrovi nedá, aby její srandovní běh nesledoval. I přes stále přetrvávající bolest.

„Ani noodle. Jsem hlupák!“

Křičí až zbytečně nahlas a poskakuje při tom tak, aby vždycky dopadl na paty.

A znovu se rukama chytne v rozkroku.

„Ženský by měly nebejt!“

Uleví si.

Sedmá kapitola

Ledečko nad Sázavou – srpen 1989

Honza se na chvíli zastaví na zápraží a pak zatuká na pootevřené dveře.

„Z kouře mě tam rozbolela hlava. A navíc jsem potkal jednoho tátova známého. Dal si se mnou velkého bechera a ještě mě nutil zapít to alespoň jedním pivem.“

Postěžuje si Honza.

Hanka se přesune se od televize do kuchyňky se stolem, na němž je kýčovitý vikslajvant s motivy ovoce.

„Dáme si kafe. To vyléčí všechno.“

Honza přikývne.

A jak tuší, nebude to zadarmo.

Čeká ho další typicky ženský výslech.

„Jak se Petr projevuje ve škole? Z třídních schůzek se toho moc nedozvím.“

Ospravedlňuje svoji zvědavost.

„Já si na něm nejvíc cením snahu dopracovat se k vlastnímu názoru na dění kolem sebe. A byl to Petr a Michal, kteří se mě jediní zastali před celou třídou, když bratr zůstal ve Vídni. Teprve potom se k nim přidala Věra.“

Hanka vyndává z hrnku plného vody módní hit posledních dvou let. Spirálu.

„A tebe sport nebaví?“

Honza už cítí vůni horké kávy.

„Chodil jsem půl roku k fotbalistům posilovat, ale nechal jsem toho. Zdálo se mi, že si tam na mně všichni ukazovali prstem. Trenér mi řekl, že by rád věděl, jestli jsem stejný talent jako bratřík a jestli bych mohl trénovat kluky do šestnácti let. Pavlíček to zvládal zajímavou metodou, kterou šéftrenér neodsuzoval, ale mě šokovala. Tak jsem tam přestal chodit a zapsal se k Michalovi do počítačového kroužku. Táta mi to schvaloval, protože do redakce dostali počítače a on jim houby rozuměl.“

Hanka už přinesla na stůl kávu pro oba a dlouze se zadívala na Honzu.

S nevyzpytenými otázkami, čím by tenhle už plnoletý kluk, dokázal upoutat na nudapláži.

Vysokou postavou?

Širokými rameny?

Vypracovanými bicepsy?

Vyvinutým pohlavím?

Nohama mírně do písmene o?

Určitě by ho chtěla vidět nahého.

Osmá kapitola

Ledečko nad Sázavou – srpen 1989

Petr si sedne na mez a několikrát se zhluboka nadýchne a povyskočí. Po třetím výskoku zůstává sedět. Z výrazu tváře je poznat, že to Petra stále silně bolí. Nadává sice pro sebe, ale dosti hlasitě. A opakuje se.

„Kurva, bolí to jako čert. Kráva blbá. Ženský by, fakt, měly nebejt.“

Vrací se zpátky k osvětlené hospodě.

Thomas sedí v čele dvou sražených stolů plných piv a skla od tvrdého alkoholu. Ani on nešetří s hlasivkami.

„Jak já to těm pražskejm vylízancům natřu. Natřu, kdy si vzpomenu. Jsou to tupci, kterejm k životu stačí pár citátů z vosumnáctýho století a kdoví, jestli ty myšlenky vůbec dokážou pochopit.“

Dlouhovlasý kluk mu dává ruku na rameno.

„A co když tě vezmou na milost a nechají tě hrát v Rubínu, nebo ve Dvojce, nebo rovnou v Lucerně? Nezměníš se ze dne na den a místo čau vylízaný paka je nezačneš zdravit čest práci, soudruzi?“

Thomas mu sundá ruku z ramene.

„To nehrozí.“

Kluk se nedá.

„Aby ti to nespočítali najednou. A ještě k tomu na tvrdo.“

Thomas se směje.

„A můžeš mi říct za co? Hrál jsem dneska Beatles, Deana Reeda, Plameny, na přání pak Karla Havlíčka Sníla, Ivanku Podnosilovou a Marfušu Semišovou. Co mi za to můžou udělat? Vykouřit prdel gumovou hadicí.“

Kluk o tom tak úplně přesvědčený není.

„Já bych si fakt, až tolik nezahrával, Tomíku.“

Thomas vstane a prohrábne klukovi přemíru vlasů na hlavě.

„Neměj vo mně zase takovou péči. Jednou už jsem na Bart'áku mixnu dostal.“

Když si všimne Petra, odežene ho.

„Co čumíš? Tady je už uzavřená, soukromá, společnost. Tady se už zavřel krám s básněma. Tady se už jenom chlastá.“

Dlouhovlasý mladík se za ním chvíli dívá.

„Vypadal tak srandovně smutně. Možná si s námi chtěl dát panáka. Neměl jsi ho vodhánět.“

Devátá kapitola

Ledečko nad Sázavou – srpen 1989

Hanka si ve stále kratších intervalech představuje Honzu nahého, tentokrát už před vojenskou odvodní komisí.

Aby zatlačila představy, použije starého dívčího triku. Zeptat se právě na to, na co myslí.

„A jak to máš s vojnou?“

„Zatím jeden rok odklad ze zdravotních důvodů. Nabídl mi ho doktor, co si mě zavolał, když mu bratřík poslal pohled z jednoho lágru u Vídně. Jmenuje se Traikirschen. Někdo mi říkal, že se tam prý dojet autem z centra Vídně za dvacet minut. Jeden tátův známý, redaktor z Morning Staru, co byl služební cestě ve Vídni, mu volal, že by za Pavlem zajel a přemluvil by ho k návratu do Prahy. A teprve tehdy mi došlo, proč bratřík šprtal angličtinu a němčinu i mimo školu. Jenže táta mu nakonec řekl, že nechce, abychom se dostali ještě více do řečí. A já se smířil s tím, že mám zkaženej život.“

Hanka chce Honzu nějak utěšit.

„Já si myslím, že to vidíš černě. Ted' už se to tak nebere. Možná za rok, za dva, ti bratr přijede do Prahy, nebo vás pustí za ním. Vídeň není na druhý polokouli. A ve škole nás učili, že jí osvobodila Rudá armáda. Autem jsi tam za půl dne a letadlem za hodinu.“

Honza se zašklebí.

„Utěšuje mě každě.“

Hanka si zapálí cigaretu a napije kávy.

„Změníme téma. Co Petr a holky?“

Honza je za to viditelně vděčný.

„Právě jednu doprovází do tábora. Ale když si z něj dělám legraci, že je ještě panic, tak jenom mávne rukou. O sexu se moc bavit nechce. S nikým.“

Hanka se podívá Honzovi přímo do očí.

„A co ty?“

Honza je spontánní a pravdivý.

„Jedna drobná zkušenost by tu byla, ale fakt jenom drobná. Se spolužačkou Věrou. Když na Pavola prasklo, že spal s klukama z mančaftu, tak jsem jel za ní a chtěl si dokázat, že já takovej nejsem. Řekla mi, že chce studovat vysokou školu a nechce se na nikoho vztahově vázat. Skončili jsme u pettingu a pak mě vyhnala a poradila mi, abych napsal bratříkovi hodně soukromej dopis. “

Hanka Honzu pohladí po vlasech, obejmou se, Hanka je překvapena jak rychle Honza její výzvu pochopil.

Desátá kapitola

Ledečko nad Sázavou – srpen 1989

Bolest už o dva stupně polevila.

Petr pomalu přichází k osvětlenému domku.

Jako obyčejně při večerních cestách, mluví na půl úst pro sebe.

„Jasně nevokecám, že jdu pozdě. Když se bude dívat na televizi, tak to slíznu až ráno, nebo se blíží ta horší varianta, že už svítí jenom pro to, aby mi vynadala.“

To, co uvidí, Petra šokuje.

Stojí jak přimrazený.

Minutu, snad dvě.

Sleduje, jak Honza vstává z gauče od ležící Hanky, a nahý jde zatáhnout závěsy.

Petr stojí tak, že ho Honza nemůže vidět.

Zato on vidí Honzu v tom nejintimnějším detailu.

Obrací se a utíká po neosvětlené vesnické silnici až k hospodě.

První, co ho napadne, že se sešlost už přemístila do hostinských pokojů.

Hospodský vylévá zbytky zvětralého piva a myje püllitry.

„Prosím vás, nechal byste mě krátce zavolat do Prahy? “

Hostinský dál myje püllitry a na Petra se ani nepodívá.

„Zaplatím vám to.“

Snaží se Petr na sebe ještě více upozornit a čeká na to, až hostinský přikývne. Trvá to neuvěřitelně dlouho.

„Jasně, mladej. Vždyť jsme veřejná telefonní stanice.“

A dál myje dlouho řadu půllitrů.

„Poslužte si.“

Řekne už Petrovým žádům.

Ten nervózně, na dva pokusy, vytočí číslo a chvíli čeká.

„Doktor Pánek, prosím, přejete si?“

Doktorův rozespálý hlas je navíc zkreslen telefonním sluchátkem.

„Pane doktore, já s vámi nutně potřebuju mluvit. Nezlobte se, ale do rána to nepočká.“

Doktor reaguje úplně klidně.

„Dokážu být za hodinu u motorestu. Dostaneš se tam? Nebo můžu přijet rovnou k vám. Tak za hodinu a čtvrt.“

Petr ze sebe zajímavě vychrlí.

„Ne, k nám ne. Za hodinu u motorestu. Děkuju.“

Hostinský otevírá dveře.

„Hovory lékařům neúčtuju. Peníze si nech na vlak. Za půl hodiny jede motorák do Sázavy, tak sebou hoď.“

A přibouchne dveře na znamení, že konverzace skončila.

Petr se zarazí.

„Jak mohl vědět, o čem si s Doktorem povídáme?“

Ale mávne nad tím rukou.

„Na nádraží mi to obvykle trvá deset minut.“

Uklidní se.

Zdánlivě.

„Jestli najdu na půdě tupou mačetu, tak ho Jeníčkovi
useknu. Možná i s koulema.“

Ale jako bůh pomsty v té chvíli rozhodně nevypadá.

Jedenáctá kapitola

Ledečko nad Sázavou – srpen 1989

Hanka je Honzou nadšená.

Ani sobě si nechce přiznat, že něco podobného zažila s Martinem doslova před desítkami let.

Pobízí ho k ještě hlubšímu prožitku. Líbáním, hlazením vlasů a pak také škrábáním jeho prsních bradavek.

Honza není proti. Zvláště to poslední se mu líbí.

A pak už jenom několik záškubů a dvojnásobné vzdychání.

Dlouhá řada polibků ukončená opět synchronním oddechováním.

Hanka dostává chuť na další kávu.

Překoná sladkou únavu a zaposlouchá se do Honzovy zповědi loňské dovolené.

„Já bych strašně moc chtěl strávit alespoň jeden týden u moře, na jachtě. Zatím jsem viděl jenom Balaton. Táta dostal poukaz do novinářského střediska. Deset dnů rodinné rekreace. První sobota a neděle, nic moc. Foukal vítr, byla zima, na ulici se daly koupit lángoše a pálenka. K jídlu haláslé, perkelt a dvě deci Tokaje szamorodného. Možnost slovenské konverzace a poslechu politických vtipů. Na Jánoše Kádára a na Gustáva Husáka. Po večeri pálenka a diskuse na téma, čím se maďarský

gulášový komunismus liší od toho československého. A povzdech, že my se u nás máme líp, protože v Maďarsku má každý dvě, nebo až tři zaměstnání. Měl jsem na jazyku říct našim, že se vracím prvním ranním vlakem do Prahy, ale v pondělí přišel Lajoš, dvacetiletý brigádník, řekl mi, že se určitě, nudit nebudu, protože každé odpoledne budeme jezdit do Budapešti do biografů. Za týden jsem viděl Jesus Christ Superstar, West Side Story, Bitvu v Ardenách a Most u Remagenu. Když jsme odjížděli, tak jsem nadával, že to byla krátká dovolená.“

Po vzpomínce na minulý rok se Honza s chutí napije kávy.

Hanka si bere župan, vstává a ukazuje Honzovi barevný pohled, který jí loni poslal Doktor.

„Tam bych chtěla. Do Jugoslávie. Na Jadran. Jenže mně odrazuje žádat o šedivý pas. Prý ho každému nedají.“

Honza odloží pohled hýřící barvami s převahou modré.

„Já kvůli svému staršímu, a vždycky protěžovanému bratříčkovi Pavolkovi, pojedou tak akorát do prdele. A na vojně se na mě každej lampasák bude dívat skrz prsty. Dva roky hnít v zeleném a strpět, aby si na mně kde kdo otvíral hubu. Není na tom Michal lepší? Protože je na kluky, dostane modrou knížku a je vymalováno.“

Hanka znejistí, i když to na sobě nenechává příliš znát.

„Petr přede mnou a před tátou mluví o Michalovi jako o svém nejlepším kamarádovi. O chytrém klukovi, který si přes

Socialistický svaz mládeže dokázal vydupat počítačový kroužek.“

Honza přikývne.

„To já říkám taky. A to, že je na tom v rozkroku stejně jako můj bratřík, není infekční.“

Jen aby, pomyslí si Hanka, ale nemá odvahu to vyslovit nahlas.

Usměje se, když se Honza vyjádří hebrejštinou.

„Harse li lehacig et acmi. Dovolte, abych se vám představil. Honza. Hata'anug kula seli. Potěšení bylo na mé straně.“

Dvanáctá kapitola

Ledečko nad Sázavou – srpen 1989

Petr spěchá na nádraží, které je dost daleko od vesnice. Zaposlouchá se do svého zrychleného dechu. Ví, že mu jde o čas.

Chce si zkrátit cestu přes louku, ale zapomene na to, že pastvina je obehnána drátem, který musí podlézt.

Zkusí to, ale když se přesouká za polovinu, přece jen si roztrhne tričko a škrábne se až do krve. Ale příliš to nevnímá. Olízne škrábanec a pokračuje v běhu.

„Ten zmrď! Ten zatracenej zmrď!“

Potichu vztekle nadává Honzovi a dívá se, jak mu rytmicky plácají tenisky o asfaltovou silnici s prašnými okraji.

Na okamžik se zastaví, nadýchne se a podívá do bezoblačné oblohy plné hvězd.

Vztekle kopne do šutru na okraji prašné krajnice a utíká poslední desítky metrů k venkovskému nádraží.

„Ejn lachem zchut leze. Na to nemáte právo.“

Opře se o sloup, vydýchá se a zjistí, že pokladna je zavřená a jízdenku si bude muset koupit u průvodčího.

Podle velkých elektrických nádražních hodin, hlasitě odhrkávajících každou minutu, do příjezdu vlaku zbývá šest minut.

Petr si sedá si na lavičku u výdejního skladu, který vypadá jako stodola ponořená do tmy.

Dá hlavu do dlaní a stále musí myslet na to, co viděl v osvětleném okně domku.

Vrací se mu jak ve filmové smyčce detail Honzova mužství.

Neubrání se pláči.

Když zajde za temnou dřevěnou stavbu, přesvědčí se, že široko daleko nikdo není, opatrně stáhne kalhoty, po té spustí ke kolenům trenýrky a vybijí své zážitky onanií.

Minutu nemůže popadnout dech.

Na okamžik se mu vrací Barbořin kopanec, ale především, opět, několikrát, Honza.

Připravený na soulož s Hankou.

Motorák vyjíždí z tunelu a neskutečně pomalu a s houkáním vjíždí do nádraží.

Petr se vrátí na perón. Odkudsi ze stínu se vyloupnou dvě postavičky a nastupují do motoráku předními dveřmi.

Sotva se Petr vydrápe na schůdky a přibouchne za sebou dveře motoráku, ozve se ostrý hvizd píšťalky a vlak pomalu a s houkáním opouští nádraží.

Třináctá kapitola

Ledečko nad Sázavou – srpen 1989

Na Hance je na první pohled poznat vyrovnanost a spokojenost. Snad i na chvíli ve tváři zkrásněla jako žena po sauně. Honza je plný zážitků. Zápasí vnitřně s tím, zda si má říci Hance o cigaretu. Soustředění a spokojenost se dá vyčíst také z Honzovy tváře.

Poté co Hanka vykouří do poloviny filtrovanou cigaretu, se znovu vrací ke kamarádství Petra a Michala.

„To, že je Michal jiný, než ostatní kluci, vím už přes rok od jeho mámy. Svěřila se mně s tím. Chodí k nám každý měsíc za Martinem kvůli stranickým známám. A vždycky Petra hrozně chválí. A říká, že je ráda, že Petr je Michalův nejlepší kamarád.“

Honza se směje.

„Bez urážky. My jsme jiná generace, než jste vy. Netíží nás to. Občas od nás Michal musí strpět nějaké ty narážky, ale je to v dobrym. On nám to vrací tím, že je bedna na jazyky a tyká si se všemi školními počítači, včetně těch, co ještě leží nerozbalené ve skladu u školníka. Můj bratřík Michala znal a nedal na něj dopustit. A být na kluky, s tím se člověk už musí narodit. Alespoň to tvrdil doktor, ke kterému mě poslali naši, když Pavolko zůstal za kopečkama. Ukazoval mi fotky kluků a

holek, byly to docela kvalitní pornáče, a sledoval takovou mašinku, která signalizovala, která z těch fotek mě vzrušila. A pak se mi ptal, jestli mi nebylo divný, že bráška přede mnou nikdy nemluvil o žádné holce, a mně teprve v té chvíli došlo, že i když jsem jednu dobu za ním chodil jako pejsek, pomalu úplně všude, že jsme vždycky šli někam na zmrzlinu, nebo do kina a bratřík mi představil některého kluka z fotbalu. A pak mě vypakovali s výmluvou, že oni jdou na pivo a máma by nadávala, že mě tahá do hospody a budu smrdět kouřem. Nechali mě stát před hospodou a než šli dovnitř, tak si vyprávěli vtípy, kterým se smáli. Když Pavol přišel večer domů tak mu hadry smrděly kouřem a táhnul z něj chlast, ale já na něj poznal, že je spokojený, nic se ho nedotýká a pokud jsem se na něco zeptal, odpovídal mi citáty a v bonmotech. Prostě pohodář. Já mám jeden nápad...“

Hanka podává Honzovi krabičku s cigaretami.

„Ne. Dík. To se týká Petra. Já ho ukecám, aby vyšetření, o kterém jsem teď mluvil, absolvoval taky. Vy mu to nerozmlouvejte, spíš to zlehčujte, že má asi moře času, když se zabývá vlastní identitou, nebo jestli si to nechce dát jako dárek k plnoletosti. Já tam půjdu s ním a vy budete mít stejnou jistotu, jakou mají naši.“

Hanka přikyvuje.

„To zní rozumně. Budu ráda, když to pro Petra uděláš. A uděláš to i pro mě.“

Motivuje Hanka Honzu.

Oba dopijí kávu, Hanka vezme Honzu za ruku a doprovodí ho ke gauči. Honza je mnohem sebejistější než poprvé. A tak se vzdechy lásky u obou ozvou mnohem dříve.

Hanka už nemusí Honzovi sebeméně pomáhat.

Čtrnáctá kapitola

Sázava nad Sázavou – srpen 1989

Petr vystupuje z rozhrkaného motoráku, vyjde z nádraží okolo vysoké kostelní věže a zamíří k motorestu.

Mine ceduli s nápisem – V sezóně otevřeno non-stop.

„Lžou. Je sezóna, je po půlnoci, ale motorest je už zavřený.“

Doktor už čeká u auta, když uvidí Petra, jde si sednout k opuštěnému stolu na začátku velkého parketu. Působí to poněkud komicky.

„Dobré ráno. Promiňte, že jsem vás v noci tahal až sem.“

Doktor mávne rukou.

„Neomlouvej se. Radši hned zformuluj, o co jde. Znáš mě od narození a vím, že kvůli kravině bys mě v noci nevolal. Tak odvahu a spust’.“

Petr si utře slzu na tváři.

Spíš si jí rozmaže.

„Honza dneska souložil a já...“

Doktor nenechá Petra domluvit.

„Zklidni se, nepřerušuj mě a hlavně pozorně poslouchej, prosím. Neboj, nebude to přednáška, jen to nejnnutnější, co ti prostě musím říct. Už jsi ve věku, kdy budeš vnímat svět i z jiných úhlů pohledu, než dosud. A sex k životu patří. Trochu

mě z odborného hlediska zaráží, že jsou oba bratři orientovaní stejně. Většinou to je nejmladší chlapec v rodině. To, co Honza udělal je chucpe, ale ty se na to snaž co nejrychleji zapomenout. Honzu za to nebudeš bít, jenom mu řekni, že by měl do večera vypadnout. Výmluvu nech na něm. A za pár dnů mi zavolaš a já ti znovu zopakuju, že to musíš co nejrychleji vytěsnit. To je jediné schůdné řešení.“

Petr se zatváří velmi nešťastně, až ho Doktor vezme za ruku a všimne si škrábance na paži.

„Doktore, nezlobte se, ale vy mi nerozumíte. Honza nesouložil se mnou, ale s mámou.“

Doktor přikývne a zapálí si cigaretu.

„Tak to je ta nejhorší varianta.“

Ani pro Doktora to není jednoduché zprávu vstřebat a tak dává alespoň průchod svému hněvu.

„Kurva, alespoň to kafe, kdyby bylo. Motorest zavírá v sezóně už v jedenáct večer. Jako by tu nemohli být imrvere. Tak to mění situaci a ty to budeš mít ještě těžší. Každé selhání okolí odnesou vždycky ti nejcitlivější jedinci.“

Petr se rozbrečí a Doktor ho uklidňuje.

„Vrať se dalším vlakem zpátky. Máš peníze? Dělej jako by se nic nestalo.“

Petr protestuje.

„To nejde!“

„To musí jít. A uvidíš, že když se nebude nic dít, tak to divadýlko hraj s nimi. Já s tátou promluvíím hned zítra, teda už dneska. A nediv se, když vykonáme zdvořilostní návštěvu.“

Petr stále nabírá moldánky, ale už je schopen komunikovat.

„Já nechci být pokrytec, vím, že spolu něco měli. Ještě teď mám pořád před očima Honzu, který šel zatahovat závěsy a stál mu. Celou minutu jsem se na něj díval a nedokázal se pohnout z místa. Hodinu před tím mě holka, kterou jsem doprovázel z diskotéky, koplá fest do koulí. To je snad až moc sexuálních zážitků za jeden den.“

Doktor si dává ruku před ústa, aby potlačit úsměv nad poslední větou.

Poradí mu jednoduché chlapské řešení.

„Až budeš mít náladu, tak se vystříkej a kdyby tě to bolelo, tak hned zavolej. Poslal bych tě za jedním mladým kolegou. Otestoval by i tvoji orientaci. Ale jak říká náš Pepa, i kdybys byl trochu jiný, tak na funkci by to vliv mít nemělo.“

Pokusí se zažertovat Doktor známou filmovou hláškou.

„Já se vám přiznám. Nevydržel jsem to a zkusil to. Ale bolest jsem už necítil.“

Oba se rychle rozloučí.

Doktor nasedá do auta a Petr jde k nádraží.

Patnáctá kapitola

Ledečko nad Sázavou – srpen 1989

Honza si přece jen vezme nabídnutou cigaretu a pokračuje v debatě o Michalovi.

„Všichni ve škole vám potvrdí, že je bedna a jazyky. Jdou mu jako Bohovi. Když mně chce vyprovokovat, tak začne mluvit česky, pak přejde na slovenštinu a připomene mi, že to je můj rodný jazyk, pak nám všem čte z ruských novin a časopisů, začne psát na tabuli počítačové zkratky, pokračuje v angličtině a teď nás začal učit hebrejštinu. Zvlášť když mu nástěnku s hebrejským citátem pochválil školní inspektor.“

Hanka kývne na souhlas, uvaří další kávu a zapálí dvě cigarety.

Chvilku ji trvá, než položí otázku, je poznat, že během ní formulačně tápe.

„Víš, říká se, že každá ženská šestým smyslem pozná, jaký asi bude chlap v posteli. Myslíš, že by Michal nemohl Petra nějak ovlivnit?“

Honza se dá do smíchu.

„Sexuálně těžko. Já to vidím tak, že dva gramotní kluci mezi sebou soutěží, my blbí tomu přihlížíme, a fandíme jednou jednomu a podruhé druhému. Michal neskrývá, že je Žid a nebude to v komunitě mít snadné. Petr na kluky není, je jenom

flegmatický panic, ale to se myslím před hodinou změnilo. Kdyby Barboru jenom doprovodil do tábora, tak už tu hodinu kecá s námi. Takže se vám domů vrátí chlap, maminko. Doporučuji nenadávat za pozdní příchod. A tvářit se, že se vůbec nic nestalo a vůbec nic na něm není poznat. Přesně tohle na mě vyzkoušela moje máma a perfektně to zafungovalo.“

Šestnáctá kapitola

Ledečko nad Sázavou – srpen 1989

Petr opět utíká, tentokrát od druhého nádraží.

Na vrcholku kopce vidí, že v domku je tma.

Opatrně otevře branku, projde schodištěm, odemkne dveře a zamíří do pokoje, kde za pootevřenými dveřmi ve spánku odfukuje Honza.

Petr si všimne, že je pod průsvitnou letní dekou nahý.

Usměje se, tím nejtišším možným krokem dojde ke dveřím na půdu, otevře je, najde podlouhlou krabici a položí ji před sebe.

Pak se opatrně a nezvykle pomalu svléká.

Bez sebemenšího šramotu.

Ve světle Měsíce, který je skoro v úplňku vidí pomalu jak ve dne.

Co nejpomaleji stáhne z Honzy deku až ke kolenům a pak si bleskově rozkročmo sedá na jeho břicho. Trochu mu vadí, že má nohy přes pelest.

Honza se probouzí jen velmi pomalu.

„Pét'ó, co blbneš? Na šukání sis měl pozvat Michala.“

Petr chytne Honzu za vlasy.

Surově. Mezi prsty mu zůstává chomáč Honzových vlasů.

Ale Petr to nevnímá.

„Já s tebou nechci šukat, i když máš výstavní péro. Je mi moc líto, že ti za chvíli jedním tahem uříznu koule a vzápětí péro, kubánskou mačetou. Tam s tím řežou trsy cukrové třtiny, tady to poslouží na tebe, zmetku. Bez slitování. Co držím v ruce? Dar kubánských soudruhů. Dělal jsem si z toho srandu a najednou se docela hodí.“

Honza zaregistruje ve světle Měsíce délku mačety.

„Když to uděláš, tak mě nadosmrti zmrzačíš. A tebe zavřou a zkurvíš nám život. Oběma z něj uděláš peklo. To tě tak nasrala Barbora?“

„Ne, ty jsi mě nasral. A dobře víš čím.“

Petr se uklidnil, odložil mačetu a slezl z Honzy.

„Barbora mě nasrala stejně jako ty. Viděl jsem na nebi andělíčky, když mě koplá do koulí. Skučel jsem bolestí, ještě hodinu potom.“

Honza si sedá, překvapivě dá Petrovi návrh.

„Tak já tě nahoním, abys měl jistotu, že to nic není.“

Petr se vteřinově usměje.

„Dík, už jsem se otestoval sám. Doufám, že zase dobrý.“

Honza si sedá na posteli, do průsvitné deky se zabalí jako do plédu.

„Alespoň jsi poznal, že sex musejí chtít oba. Za to, co se tu stalo, se ti omlouvám. Bylo to silnější než já. Ty bys taky využil příležitost, kdyby se ti nabízela. Věř mi, že v tom jsme všichni chlapi stejní.“

Petr dá Honzovi malý štulec.

„Mluvíš, jak se ti to hodí. Včera jsem byl pro tebe flegmatickej panic, a dneska jsi mě pasoval na chlapa?“

Honza je viditelně rád, že Petr dal mačetu z dosahu.

„To není o tom, jestli už jsi smočil nebo ne, ale jak bereš život. Před rokem jsi recitoval, před tabulí, Když od Kiplinga tak, že jsem uhcával maggi v kostkách. A panicové jsme v té době byli oba. Teď jsem zvědav, jak se zachováš dopoledne, až zjistíš, že nebude zájem o to, v kolik jsi přišel a s kým a kde jsi byl.“

Křehká rovnováha byla porušena, protože Petr nevěří Honzovým slovům.

„Kecáš. I když tobě, ty klišoši, projde vždycky všechno. Je půl třetí, jdeme chrápat. Rozbít hubu ti můžu vždycky.“

„Jenže já se tě bojím. Co když tou mačetou fikneš, až usnu?“

To Petra povzbudí, až se malinko rozesměje.

„Mladej bejk s výstavním nádobíčkem se bojí, že skončí jako mladej vůl. Když to pomůže klidu v rodině, tak budu mít voči zavřený každej večer. Jo a ta mačeta je tak tupá, že s ní neuřízneš ani krajíček chleba.“

Podá mačetu Honzovi a dá mu čas, aby se na vlastní oči přesvědčil.

„Já tě nepoznávám, Pét'o.“

Teď už se Petr alespoň malinko usměje.

„A víš, že já sebe taky ne.“

Honza přece jen uvěří, že nebezpečí z Petrovy strany pominulo.

„Na'im me'od. Těší mě, že vás poznávám.“

„Ata jachol lehakir beneu? Můžete nás seznámit?“

„Lechitra'ot. Na shledanou.“

Ukončí hebrejskou konverzaci Petr.

Sedmnáctá kapitola

Praha 4 – Kamýk – srpen 1989

Doktor zaparkuje auto v garáži.

Vyjde do prvního patra, svlékne se, proběhne koupelnou a v pyžamu, které si navléká za chůze, se zastaví v ložnici.

Když rozsvítí, naštvě tím už spícího pětadvacetiletého syna Pepu.

„Nechceš, náhodou, být druhým vyškrtnutým ze strany, kterému dají titul Hrdiny socialistický práce jako Karlu Henešovi?“

Doktor se směje.

„Zmlkni, synu. Byl jsem za pacientem.“

Pepa se nedá.

„Důvěryhodná výmluva na druhou hodinu ráno, pane doktore. A mohu jako laik vědět, jaká byla stanovena diagnóza?“

Doktor má tyhle slovní přestřelky rád.

„Šok z toho, že mu jedna mladá kráva málem ukopla koule. Kráva dvounohá, samozřejmě.“

Pepa hvízdne.

„To ho muselo hodně bolet. Kolik mu je?“

„Letos osmnáct.“

Pepa udělá kyselý obličej.

„Chudáček. To měl z prdele kliku, že se ta bestie netrefila.“

Doktor se mezi tím zachumlal v posteli.

„Vídáš ho, jeho rodiče dokonce od malička. V sedmdesátém druhém roce si ho nezrušitelně osvojili, když mu byl rok. Asi dítě po emigrantech. Stejně jako jeho táta,

Mirek, ten se narodil pro změnu v osmačtyřicátym. Toho starej Vašek, kterého jsme před rokem navštívili v Domově důchodců v Ratajích, adoptoval den před Vánocemi.“

Pepa se obrátí na posteli a přizná.

„Máš pravdu, ty znám. “

Doktorovi se nechce spát a tak celou historku svému, zřídka se doma objevujícímu, synovi, dopoví.

„Včera večer se Mirkova manželka, Hanka, vyspala s Honzou. Petrovým spolužákem. Petra, v té době koplá ujetá holka, do varlat. Chlapeček utíkal domů, aby mu to maminka pofoukala a našel jí v pelechu s kámošem. Tak ho nenapadlo nic chytřejšího, než zavolat mně a vytáhnout mě do zavřeného motelu sedmdesát kilometrů od Prahy.“

Pepa se zasměje a pak dodá uznale.

„To je hodně dobrá storka. Dej mi, prosím, vědět jak se to bude vyvíjet.“

Doktora už skoro přemohl spánek.

„Kdy tě zase uvidím?“

Pepa se podívá do kalendáře nad hlavou.

„Za týden. Od zítřka jsem u Milana. Krmím mu dva kocoury. Klementa a Antonína.“

To Doktora rozesmálo.

„Až si k nim pořídí ještě Ludvíka, nebo Augustýna, tak se s nimi nech vyfotografovat.“

„Myslíš, že seš vtipnej?“

Řekne Pepa už spícímu Doktorovi.

Osmnáctá kapitola

Praha 4 – Pankrác – srpen 1989

Jediná kancelář svítící po osmé hodině večer v celém bloku, je Mirkova.

Doktor ani nezaklepe a rovnou vstoupí.

Bez pozdravu.

„Sbal se a pojď se mnou naproti do hospody. Alespoň na jedno pivo, aby ti ta funkce nelezla na mozek!“

I když to zní jako rozkaz, Mirek se snaží vyklíčkovat.

„Ne, že bych neměl v tomhle vedru chuť na pivo. Ale nešlo by to probrat tady? Chci ještě pročíst alespoň tenhle štos novin.“

Doktor vezme jedny z nich.

„Jsou z dubna, jestli ti to uniklo. Máme na kalendáři druhý srpnový týden. Karel Čapek kdysi řekl, že nezná nic staršího než včerejší noviny.“

Mirek ví, že setřást Doktora nebude snadné.

„Teprve teď, když je fabrika prázdná, mám čas na resty.“

Doktor překvapivě přejde do smířlivého tónu.

„To chápu, ale neomlouvám. Hance jsi pověsil na krk Petra, ten tě ukecal, abys souhlasil i s Honzou a ona má na dva měsíce na krku dva pubertáky. A těžko si tam s nimi odpočine.“

Tebe ani nenapadne, abys za nimi každý měsíc alespoň na jeden víkend zajel.“

Mirek se brání.

Argumenty, kterým ani sám nevěří.

„V červenci to nešlo, teď v srpnu... tuhle sobotu a v neděli je aktiv v Čelákovících, další víkend budu se starym na veletrhu, přijedeme a bude jednadvacátýho srpna. A poslední pátek pro ně jedu, protože jak Honza, tak i náš Petr jedou na chmel. A to jim oběma prospěje jako prase drbání. Nechceš tu hospodu nechat na zítřek?“

Doktor mávne rukou.

Ale napomene Mirka nezvykle ostrým tónem.

„Za tři roky skončíš s infarktem. Vynesou tě nohama napřed a každému bude úplně volný, jestli jsi stihnul nebo nestihnul přečíst dva měsíce staré Rudé právo.“

Devatenáctá kapitola

Ledečko nad Sázavou – srpen 1989

Petr s Honzou sedí v rohu zahrady u doutnajícího ohniště.
Sami dva.

Honza mluví nezvykle tiše.

„Jestli chceš, tak já se pod nějakou záminkou sbalím a vypadnu. Mám?“

Petr se zašklebí.

„To se mně pořád bojíš? Ta tupá mačeta je už od rána v truhle na půdě. Pod zámkem. Klidně zůstaň. Sere mě, že jsi měl úplně ve všem pravdu. Žádné otázky, žádný zájem. Klídek. Pohoda. Jazz. Já přihmouřím oči nad vámi, a vy necháte žít mě? Takhle funguje společnost, která nás obklopuje?“

Honza se zmůže jen na pokrčení ramen.

„Zhruba tak, Pét'ó.“

Petr přiloží polínko na oheň.

„Tak to je nejvyšší čas kopnout do vrtule a udělat to, co tvůj bratr Pavol. Nemyslíš?“

Honza zvážní a začne gestikulovat.

„Neblázni. To by si tvůj fotr hodil mašli. Já vím, o čem mluvím. Jednou ti budu detailně vyprávět, jaké to bylo u nás. Výslechy, posudky, dotazování sousedů a znova výslechy a posudky. Zapomeň. Když začít někde jinde tak až po maturitě,

nebo ještě líp, až po promoci na univerzitě. Za tyhle tvoje hříšné myšlenky zítra opakujeme hebrejštinu.“

Petr přikývne.

„Víš, jakou tím Michalovi uděláme radost?“

Další debatu přeruší Hanka, která na stříbrném podnosu přináší tři hrnky kávy.

„Zítra nezapomeňte koupit buráky, udělám čínu. Jo a psal náš hodný a pracovitý tatínek, že se za námi letos celé prázdniny nepodívá. Má moc práce. Takže v sobotu půjdeme všichni tři na diskotéku.“

Petr jen nevěřicně zakroučí hlavou.

„Ale ta nebude s Thomasem, ale nějakou neznámou country kapelou.“

Věra zapaluje dvě cigarety a jednu beze slov podává Honzovi.

„Místo mániček budou na parketu čundráci. Je to víc než dvacet let, co jsme byli s tatínkem na potlachu.“

Dvacátá kapitola

Praha 4 – Pankrác – srpen 1989

Hospoda, jakých v roce 1989 byly stovky.

Bez hracích automatů s bílými lněnými ubrusy na stole.

Před Martinem stojí nedopité pivo, Doktor si dal láhev vína.

„Je hezké, že jsi jim alespoň napsal, ale osobní přítomnost na jeden víkend měsíčně by se mi líbila víc. Co když Honza může mít na Petra špatný vliv?“

Martina Doktorovo varování překvapilo.

„V čem? A jak to můžeš vědět?“

Doktor se nejprve podívá do skleněného pohárku proti světlu, teprve pak usrkne.

„Jeho bratr emigroval, teď je v rakouském utečeneckém táboře. Říká se o něm, že byl na kluky.“

Martin mávne rukou a s chutí se napije piva.

„To může být pomluva. Víš, že každý kdo odsud uteče, dostane nějakou nálepku. Nezajímá mě, o čem drbou báby v ulici.“

„Plně s tebou souhlasím, soudruhu předsedo. Lidem se má věřit a dvakrát třikrát za život je také prověřovat.“

Zaregistruje Mirkův škleb.

„Já jenom jako lékař jemně upozorňuji, že tvůj syn si vybírá zajímavé kamarády. Michala, zapáleného svazáka a předsedu třídy, jeho aktivity v citové oblasti ovšem nejsou většinové.“

Mirek se chce znovu napít, ale v posledním zlomku vteřiny si to rozmyslí.

„To vím taky. Jeho máma k nám jednou měsíčně chodí s výkazy o vybraných stranických příspěvcích. Jenže když Petrovi zakážu počítačový kroužek, tak se bude flákat od ničeho k ničemu. A to nechci.“

Doktor má radost, že se mu Mirek svěřuje.

„Jasně. Já jsem tě chtěl jenom popíchnout. Petr má za sebou první rande s dívkou. Nedopadlo sice podle jeho představ, ale každý začátek je těžký. To Honza si už objekt pro svou vášeň vybral.“

Mirka Doktorova slova zaujala.

„Nejezdíš za nimi, a přesto o nich víš víc než já?“

Doktor se napije vína a ušklíbne se.

„Petr mi to řekl. Viděl je v akci. A být tebou, tak bych to nepodceňoval. Byla to tvoje žena.“

Dvacátá první kapitola

Ledečko nad Sázavou – srpen 1989

Dlouhá fronta před pojízdnu prodejnou nechává Petra klidným.

Věnuje se hebrejským frázím.

„Ata adon Kohn? Nejste pan Kohn? Mi ata? Kdo jste? Mi ze? Kdo je to.“

Zpozorní až ve chvíli, když u kapličky uvidí známý vozík s konvemi na mléko.

Do vozíku je zapřažena pouze Kristýna.

Honza jí galantním gestem nabízí, že jí pustí před sebe.

Petr se dívá do země, aby nemusel Kristýně podat ruku.

„Proč s tebou nepřijela Barbora?“

Kristýna využije Honzovy nabídky a zacouvá s vozíkem před ně.

„Říkala mi, že je jí blbě a mám vás oba pozdravovat. Asi už budu jezdit sama, Čároška měla hemzy, že jsme tady pokaždé dlouho a začala vyjednávat, jestli by se pro další turnus neměla pojízdna prodejna zastavovat nejdřív v táboře a pak teprve jet do vsi. Prý by to šlo.“

Honza si přehodí nákupní tašku z jedné ruky do druhé.

„To budou lidi ve vsi pěkně nasraní. Jestli zůstaneš na další turnus, tak to poznáš sama.“

Kristýna vykutálí první konev na mléko.

„Máme to letos jako studentskou aktivitu. Platí nás líp, než brigádníky na chmelu. Tam jsme s Barborou byly vloni.“

Petr cítí, že jeho šance u Barbory jsou minimální a zjišťuje, že je mu to úplně jedno.

„Já si na chvíli odskočím k mostu. Nevadí?“

Kristýna pokrčí rameny.

Honza uznale mrkne a kývne.

„Dlouho tam nebud'. Nebo mi dej peníze.“

Petr sáhne do kapsy a vyndá úplně novou stokorunu s obrázkem Klementa Gottwalda.

Při cestě k řece se na frontu ani jednou neohlédne.

Dvacátá druhá kapitola

Praha 4 – Pankrác – září 1989

Třídní učitelka stojí pod oficiálním portrétem Gustava Husáka.

S úvodní přednáškou k začátku školního roku.

„Jste maturitní ročník a tak jsem nebyla příliš nadšená vaší účastí na chmelu. Na jednu stranu souhlasím s pěstováním pracovních návyků. Ale ve vašem případě jde o zameškaných deset vyučovacích dnů. Takže musíme dohánět.“

Namaluje na tabuli několik čtverců a kružnic.

Vzápětí však polovinu z nich smaže.

„Doporučuji vám, abyste vytvořili týmy a učili se kolektivně. Počítačovému kroužku to připomínat nemusím. Jeho systém práce se mi líbí, ale měli by tím nakazit ty ostatní.“

Michal na výzvu přikývne.

„A teď k češtině. Rozbor básně Maryčka Magdonová na příští hodinu udělá Honza. Petra Bezruče si vybral loni do písemky, tak pro něj nebude neznámou látkou. Petr, buď začne číst Nezvalův Zpěv míru s rozbohem a krátkou ukázkou z paměti, nebo z paměti Romanci o králi Ječmínkovi, Věra nám rozebere Pražské jaro od Jaroslava Seiferta a Michalovi udělám radost referátem o knize Ivana Olbrachta Podivné přátelství herce Jesenia.“

Možná, že chtěla něco dodat, nebo dokreslit síťový graf kolektivního učení.

Jenže zazvonilo.

Dvacátá třetí kapitola

Praha 4 – Krč – září 1989

Martin sedí u stolu plného rozprostřených papírů.

Hanka jen mávne rukou a hlesne.

„To si musíš brát práci domů?“

Martin vstane a jeden z velkých archů papíru připíchne na rýsovací prkno.

Chce začít s výkresem, ale pokojem procházející Petr mu ten plán překazí.

„Kde je máma?“

Martin neodlepí oči od rýsovacího prkna.

„Už vaří oběd. Jak začala škola?“

Petr jen pokrčí rameny.

„Normálně. Pokud ti tak stačí. Jestli chceš detaily, tak večer se začnu učit nazpaměť Nezvalova Krále Ječmínka, podívám se na matiku a fyziku a po Televizních novinách se zastaví Michal s plánem, jak udělat učení snesitelnější i pro zbytek třídy. V sobotu ráno bych chtěl jet za dědou a zastavit se v baráku. Chceš ještě další detaily?“

Martin kývne. Ještě jednou pohladí upevněný papír.

„Dokážeš být měsíc sám?“

Petra tou otázkou překvapí. Natolik, že se zastaví a začne nahlas přemýšlet.

„Jak sám? Bez spolužáků, bez školy?“

Martin se té představě pousměje.

„Ne, bez nás. Pojedeme s mámou na měsíc do podnikové rekreační chaty. Ona si potřebuje odpočinout po tom dvouměsíčním trápení s vámi v baráku. Já mám dva měsíce nevybrané dovolené. Takže tě tady necháme celý měsíc samotného. Zákaz mejdanů, a pokud by ti přišla pomoci s učením nějaká spolužačka, tak mě to vadit nebude. Jasný?“

Petr mlčky přikývne.

Teprve po chvíli dodá.

„Zajímavý dárek k plnoletosti. To je pro mě zajímavější, než jít k volbám.“

Zažertuje Petr a nijak ho nepřekvapí, že to Mirek nekomentuje.

„Behaclacha. Ať vám to vyjde. Nitra' e behedkem. Brzy na shledanou.“

Dvacátá čtvrtá kapitola

Praha 4 – Pankrác – září 1989

Doktor se dívá oknem na ztichlé panelové sídliště. Zdá se mu den ode dne šedivější.

„Já vím, že pozítří odjíždíte, ale neměl bys mít patnáctihodinové směny. Hanku budeš mít celý měsíc pro sebe, ale teď bys měl komunikovat s Petrem. Aby sis to za pár let nevyčítal.“

Mirek vyhodí do už nacpaného koše další stoh novin.

„Líbilo se mi, že to Petr vzal sportovně. Počítal jsem s výmluvami, že měsíc je dlouhá doba a kdo mu bude prát a jak to bude s kapesným. Řekl mi, že jsme mu dali pěkný dárek k plnoletosti. To je pro něj zajímavější, než jít k volbám. Člověk se dneska v těch mladých vážně nevyzná.“

Doktor by nejraději seděl u láhve vína a ne postával v roky nemalované kanceláři, s výhledem na chřadnoucí park.

„Víš, jakou práci mi kolikrát dá porozumět Pepovi? A to je o sedm let starší než Petr. Jenže my jsme asi nebyli jiní. Zeptej se táty, kolikrát s tebou chtěl vyrazit futra, když ti bylo dvacet a jezdil jsi do Prahy za těmi, co je pár blbců dalo na index? Já už se dneska dívám jenom dopředu. A věř mi, že jestli vám vyjde počasí, tak tam právě teď je nejkrásněji z celého

roku. Budete tam sami, možná jenom s personálem. Ráj na zemi, věř mi.“

Mirek vyhodí další štos novin.

Do jiného, zatím zcela zaplněného koše.

„Nějak podezřele mi tu naši závodní rekreační boudu vychvaluješ. Chápu, že máš zájem na tom, abych si orazil, dal do pořádku vztah s Hankou, ale já at' se tam budu snažit sebevíc, před něčím neuteču.“

Doktor se zašklebí.

„Doufám, že nemyslíš odpovědnost za politickou práci. To bys mě ale fakt nasral.“

Mirek se zarazí nad příkrostití Doktorovy poznámky.

A odsune další balík starých novin, který chtěl hodit do koše.

„Jestli to chceš vědět úplně natvrdo, tak mám blbý pocit z Petra.“

Doktor si sedá do malého křesla pro návštěvy.

„Už abys byl sto kilometrů odsud. Kontroluj se. Před pěti minutami se pohoršuješ nad tím, že měsíc svobody od vás bere víc než volby a najednou z něj máš blbý pocit. Můžeš mi říci v čem konkrétně?“

„Ten průser s Honzou v Ledečku. Ví, že o tom vím, ale nechce se mnou na to téma ani v náznacích mluvit. S Honzou se kamarádí dál, na chmelu mu začala nadbíhat Věra. Hezká holka, její táta je v komunále šíbr přes auta.“

Doktor se zavrtí v křesle.

„Kdybys tu měl alespoň panáka. I vodečka by stačila. Taky ten Gorby měl začít bojovat proti něčemu jinému, než proti chlastu. Jenže já, starej vůl, místo v hospodě nad láhví vína, klábosím v nevětraný, nevymalovaný kanceláři, s výhledem na zplundrovaný park. Tak hele. Já to trochu obrátím. Představ si, že by ses domáknul, že tvůj táta Václav mámě zahnul. A řekl bys mu to. Mezi čtyřma očima, pochopitelně. Co by asi následovalo?“

Martin se hlasitě zasměje.

„Pár facek. Mezi čtyřma očima, pochopitelně.“

Doktor je rád, že v téhle slovní přestřelce dosáhl svého.

„Tak co řešíš? Až se tě na to bude chtít zeptat, tak se zeptá. Můj Pepa mi vždycky jednou za měsíc sečte všechny moje hříchy, na týden zmizí a je mezi námi pohoda. Třeba čeká, až ho něčím fest vytočíš a vlepí ti to. Já nevím. Já měl strach, aby neublížil Honzovi a zbytečně si nekomplikoval život. Ale je vidět, že se kluci dohodli a Petr teď chodí s Věrou, kterou jsem před prázdninami viděl chodit s Honzou. A pro vaši nemajetnou rodinu bude Věra terno. Myslím, že ve spořitelně je pro dcerušku připravený milion věna, ale ona je chytré a pohledné děvče, takže hodnoty svého velice váženého tatínka nesdílí. Dokonce se na veřejné schůzi dopustila názoru, že když se rozkládá morálka tak to mladí lidé mohou poznat podle zpronevěřilosti hodnostářů. Jeden soudruh chtěl proti ní vystoupit, tak jsem ho uklidnil, že je to citát z Antonie de Saint-Exuperyho. Naštěstí věděl, že se jedná o světoznámého

francouzského spisovatele. Tak drž Petrovi palce, ať mu to vydrží. Možná bys ho mohl motivovat k maturitě. Až před Vánocemi pojedete už konečně se starym do Vídně, tak Petrovi za diety a nějaké to kapesné, kup levný, klidně i repasovaný, počítač. Celníci z obou stran ti budou salutovat. Ti rakouští za to, že jim odvážíš elektronický šrot a ti naši budou vědět, že už ti na nic jiného nemohlo zbýt.“

Mirek už vzdal boj s novinami.

„Občas nemíváš blbé nápady.“

Dvacátá pátá kapitola

Praha 4 – Krč – září 1989

Hanka už má sbaleno.

Martin kontroluje kufr se svými věcmi.

Petr sedí u stolu a listuje novinami.

Odjezd rodičů ho nechává zcela klidným.

Když Hanka odejde z pokoje, Martin si přisedne na druhou stranu stolu a nápadně ztiší hlas.

„Včera jsem v kanceláři přes hodinu seděl s Doktorem a on se mně zeptal, jestli už jsme spolu mluvili o té příhodě v Ledečku. Já vím, že jsi tu noc mluvil s Doktorem, jsem rád, že ses choval podle jeho přání. Víím, jak ti dopadlo první rande, jsem rád, že si rozumíš s Věrou. Doufám, že dodržíš slib a nebudou tady žádné mejdany, které by nás dostaly do řečí. Pokud ti Věra bude chodit pomáhat s učením, tak jí alespoň uvař kávu nebo čaj. Když zajde Michal, pozdravuj od nás jeho mámu. Budeme spolu příští měsíc dva dny na obvodní konferenci. Každý tvůj průšvih se dozvím nejpozději za čtyřicet osm hodin, tamtamy bubnují rychle. Peníze na dva měsíce máš na obvyklém místě s rezervou, kdyby se něco přihodilo. A urovnání rodinných vztahů nech na mě.“

Petr vstane a ve dveřích podá Martinovi ruku. Trochu teatrálně.

„Ať se ti zadaří, živiteli.“

Možná by řekl ještě něco, ale z chodby slyší Hančin zvýšený hlas.

„Jste chlap i všichni stejní. Ještě nemá maturitu a ty už mu dovolíš, aby si tahal do bytu holky.“

Martin si obouvá boty a upřesňuje.

„Pouze Věru. A je lepší ať má pocit, že s ní může chodit a nám to nevadí, než aby to zatloukal. Bude mu osmnáct. Za pár dnů. A v nejhorším případě budeš bábou.“

To ovšem Hanka bere jako nehoráznou provokaci.

„Jsi hrozně milej, dědku. A pospěš si, ať nám neujede ten zvláštní rekreační vlak. Pá dítě. Žij tu bez nás.“

„Baj. Na shledanou. Ejn li zman. Nemám čas. Ani etkašer. Zavolám ti. Nesí a tova. Šťastnou cestu.“

Rozloučí se Petr.

Dvacátá šestá kapitola

Praha 4 – Podolí – září 1989

Michal je nadšený, že za ním Petr přišel.

Když ukazuje Petrovi přírůstky v knihovně a nové gramofonové desky a kazety, mluví tak rychle, až se zajíká.

„Představ si, že v neděli na burze u Stalina měli úplně všechno, co jsem sháněl. Simona s Garfunkelem, Eltona Johna, Bon Joviho, Čajkovského dirigovaného Leonardem Bernsteinem a ještě pár singlů.“

Petr bere dlouhohrající desky velmi opatrně až nábožně do ruky a dlouze prohlíží obaly.

„To jsi měl opravdu štěstí. Nechals tam pár stovek, co?“

V pokoji vidí Petr naservírované pivo, tvrdý alkohol, limonádu a vodu na kávu, nebo na čaj.

Je mu jasné, že mu Michal dá ochutnat ode všeho.

„Kde máš mámu? Naši před odjezdem místo detailních instrukcí pro mě, mi kladli na srdce, abych jí vyřídil pozdrav od rodičů. Jo, a táta se těší, že s ní prosedí dva dny na konferenci.“

Michal ukáže na láhev piva a čeká na Petrovo přikývnutí.

„Je na chatě, jela česat jablka. Neboj, uděláme si hezké odpoledne, jenom ve dvou. Máma mi dopřeje všechno na světě, ale jediné, čím jí nesmím zklamat je, že bych tu pořádal mejdany.“

Petr se labužnický napije.

Předtím si přituknou. Podle poslední módy.

Jemně nahoře sklenice, s větší razancí uprostřed a až do cinknutí skla dole.

„Ty já mám zakázané taky.“

Michal vstane a podá Petrovi talířek s burskými oříšky.

„Máma tě má ráda, vždycky mi říká, že mám kamarádit v první řadě s tebou. Vyber si, co ti mám nahrát na kazety. Simona s Garfunkelem, Čajkovského nebo West Side Story Leonarda Bernsteina? Nebo máš tolik času, že stihneme všechno? V antikvariátu jsem pro tebe sehnal Smrt v Benátkách od Manna a Satyricon od Petronia. To jsou takové naše poznávací knihy.“

Petr dopije pivo z bohatě broušeného poháru, ale další si už nenalévá.

„Proč vás za to mlátěj?“

Michal se cítí na vteřinu zaskočen, ale pak dá Petrovi ruku na koleno a snaží se o maximální upřímnost.

„Protože nemáme nikde zastání. Mohou nás kopnout, nebo praštit obuškem, kam chtějí a kdy se jim zachce. Vědí, že budeme mlčet. Minulý týden byl zátah kousek od bývalého Stalinova pomníku na Letné. Vyvlekli nás ven, každému dali ránu obuškem přes záda, a kdo nemlčel, tak ho ještě kopli do rozkroku.“

Petr chvíli mlčí.

Když Michal sejme ruku z jeho kolena, ukáže mu karafu s whiskou.

„Fakt, nekecáš?“

Oba si přit'uknou.

„Lhal jsem ti někdy?“

Brání se Michal a snaží se dívat Petrovi zpříma do očí.

„A stojí ti to vůbec za to?“

Také Petr se snaží neuhnout Michalovi pohledem.

„Je to silnější než já, Pét'o.“

Přizná se Michal a řekne to tak důvěryhodným tónem řeči, že Petr není ani vteřinu na pochybách.

Petr se dlouze podívá do whiskovky a pak s důrazem na každém řečeném slovu rozhodne.

„Kdybys šel dneska, tak půjdeme spolu. Ať poznám i stinné stránky, než do toho vlez.“

Petr dopije whisky a nechá se krátce políbit na tvář.

„Proč se mně najednou tak vyjeveně koukáš? Včera mi bylo osmnáct, naši mi dokonce ze závodní chaty, telefonicky, pogratalovali, dneska jsi mi uspořádal špičkovou oslavu, máš pro mě i dárky, tobě je osmnáct zítra, zákon je na naší straně, tak si můžu vyzkoušet, co chci. A ještě při tom utratit tu stovku s Gottwaldem, co mi naši nechali na přilepšenou. Nebo spíš rezervu na nepředvídaná vydání. A do toho se vejde třeba pokuta od modrých žabiček s brigadýrkami.“

Michal se tetelí štěstím a je vidět, že to nehraje.

Na chvílku zmizí, a když se vrátí, pokládá před Petra dvě úhledně zabalené knihy.

„Děkuju ti. Tenhle den si musíme oba dlouho pamatovat.“

Ani Petr se nevyhne patosu, ale je poznat, že to tak skutečně cítí.

Michal dá průchod hebrejštině.

Dává si pozor na výslovnost.

Petr se připojí s překladem.

Chvílemi to vyznívá jako modlitba.

„Lechajm!“

„Na zdraví!“

„Mazl tov.“

„Blahopřeji.“

„Behaclacha.“

„Hodně štěstí.“

„Ma ani jachol lehikanas?“

„Dáte si něco k pití?“

„Toda.“

„Děkuji.“

„Toda raba.“

„Děkuji mnohokrát.“

„Toda al hakol.“

„Děkuji za všechno.“

Michal pohladí Petra po vlasech.

„Z nepovinného předmětu za jedna, studente. Přej si, co chceš nahrát jako první?“

Petr se nerozmýšlí ani vteřinu.

„Čajkovského Koncert B-moll.“

Michal velmi zručně a rychle obslouží gramofon a pokojem zazní úvodní majestátní akord, který si Petr výrazově vychutná.

Jeho pozornost neupadá ani při poslechu dalších hudebních motivů.

Dvacátá sedmá kapitola

Praha 4 – Pankrác – listopad 1989

Třída je hodně neklidná.

Debatní kroužky se tvoří přes lavice a ti vzdálenější na sebe křičí.

Třídní učitelka už minutu stojí před tabulí, čeká, až se všichni utiší, ale její původní sebejistota je pryč.

„Bereme vás jako dospělé lidi. Už vám všem bylo osmnáct. Jste dospělí i podle zákona, nemůžeme vám bránit, abyste po vyučování nechodili na Václavské náměstí. Ale výuku, včetně kroužků, kvůli tomu zkracovat nebudeme. Jste maturitní ročník. Uvažovala jsem o dvou třech hodinách občanské výchovy navíc. Pozvala bych na ně Petrova otce, aby nám něco řekl k tomu, co se bude dít v komunistické straně, Věřin táta by mohl mluvit k novým pravidlům v ekonomice a vážně беру také žádost Michala s Petrem, aby se jedna hodina vyhradila diskusi o tom, že se u nás nedodržují základní lidská práva. Takže znovu opakuji. Jste maturitní ročník a politika by se vás měla týkat až ve druhém plánu. Co budete dělat každé odpoledne po šestnácté hodině je výlučně vaše osobní záležitost. Se všemi důsledky pro školu, ale také pro vás.“

Zazvonilo.

Všichni vstanou a nechají třídní učitelku odejít.

Honza s Michalem na sebe kývnou.

„Jdeme dneska zase? Pojd' s námi, Pét'o. Uvidíš jaké to je, když je Vác lavák plný lidí a skandují jedno zajímavější heslo než druhé. My tam prostě musíme, a tobě když někdo šlápne na malíček, tak ti ho tatínek pofouká.“

Michal není s Honzou za jedno.

„Petr se už přesvědčil o tom, že se u nás lidská práva porušují. A chce o tom mluvit před celou třídou, když dostane slovo.“

Honza kývne a upraví si vykasanou košili.

„Promiň, Pét'o. Já jsem mířil tam, že my dva máme proč na ten Vác lavák jít. Michal kvůli sobě a já kvůli bratříkovi. Ty můžeš a nemusíš. Ale jestli už máš taky důvod, tak já mlčím.“

Nejsou jediní tři, kteří míří přímo ze školy na Vác lavské náměstí.

Dvacátá osmá kapitola

Praha – Václavské náměstí – listopad 1989

Petr se od Michala a Honzy odtrhne na úrovni pasáže vedoucí ke kinu Alfa a k divadlu Semafor.

Jeho osmnáctiletý mozek dostává novou radarovou dimenzi.

Vnímá dění okolo sebe, slyší skandování a přidává se k jedné a po chvíli také ke druhé skupině.

„Chceme slyšet pravdu!“

„Palach byl hrdina!“

Obě hesla zazní třikrát a pak, během dvou tří minut, je chycen dvěma příslušníky Veřejné bezpečnosti a zezadu přidržován jedním tajným v civilu.

Cítí bolest kroucených rukou za zády a končí v kobce policejní ereny, kam jsou házeni další, většinou mladí, lidé.

Petr v rohu vidí známou tvář. Doktorova syna Pepu Pánka. Snaží se k sobě přiblížit a kupodivu to jde.

„Mě dneska chytili už pod koněm. Ale je to výhoda, protože tenhle státní taxík pojedje asi do Školské. Vystoupíme na dvoře, dostaneme mixnu, stejně jako včera, a pustěj nás domů. Abychom o tom mohli večer v hospodě vyprávět.“

Pepa si s Petrem podají ruce.

Krabice s černým nápisem VB se rozjíždí.

Pískot zvenku Pepa komentuje známým Krylovým úryvkem.

„A pískot na pochvalu, a vůl, kdys jméno obětiny, znak příslušnosti k davu.“

Dvůr ve Školské působí na Petra bezútěšným dojmem.

Pepa se rozhodne atmosféru nevnímat a stoupne si vedle Petra.

„Viděl jsem vás s Michalem v Tančárně na Smíchově. Michala jsem poznal hned, ale u tebe jsem si nebyl jistej, že jsi to ty, tak jsem se k vám radši nehlásil.“

Petr se zasměje.

„To jsi měl. Oslavovali jsme osmnáctý narozeniny. Měli jsme je den po sobě.“

Pepa se také neubrání úsměvu, navíc zakroučí nevěřičně hlavou.

„Tak to je teda hodně originální. K takovému nápadu se dá jen gratulovat.“

Směje se Pepa už nahlas.

Je za to nejprve gestem, ale pak i slovně napomínán, ale nic si z toho nedělá.

Dvacátá devátá kapitola

Praha – Školská ulice – listopad 1989

Petr sedí u otlučeného stolu s chybějícími šuplaty na rozvrzané židli.

Služebna vypadá pod psa.

Pár neaktuálních plakátů, léta nemalováno.

Příslušník Veřejné bezpečnosti, který Petra zatýkal, si hraje s krabičkou sirek.

„Jste poslední, pro ostatní si už rodiče přišli. Vidím, že o vás doma velký zájem doma nemají.“

Petr jen pokrčí rameny.

„Už mi bylo osmnáct, tak mně berou za dospělého člověka.“

Příslušník, i s málo hvězdičkami na výložce, je, kupodivu, chápavý.

„Rozumím tomu, kam míříte. Ale pro mě jste stále ještě v kategorii školou povinných. I když vidím, že se takhle sám vychováváte často. Vaše matka řekla, že vás vyzvedne otec, ale ten už čtvrtou hodinu schůzuje. Chápu to, doba je složitá.“

Petr se také nudí, ale ví, že si nesmí Příslušníka rozkmořit.

„Kdybyste mně nechytli, tak žádný problém nevzniknul. Snad jenom ten, že jsme šli místo počítačového kroužku na

Václavák. Těšil jsem se, že se naučím dělat tabulky a místo toho sedím tady.“

Petr čeká, jak Příslušník zareaguje.

„No vidíte. Vy se ve škole naučíte dělat tabulky a my tady píšeme na psacích strojích z roku devatenáct set sedmdesát. A navíc do nich nejsou náhradní díly. Ale ten pobyt tady u nás, to je taky zkušenost a máte jí zadarmo. Za chvíli bude mít kolega sepsané hlášení o vašem zadržení. Měl byste ho podepsat. Jednu kopii pošleme do školy a druhou si odnese spolu s vámi váš otec.“

Příslušník vstane, projde zatuchlou místností a křikne do otevřených dveří.

„Franto, už to máš nadatlovaný?“

Vrátí se s papírem, který dá přečíst Petrovi.

„Mohu tam opravovat pravopisné chyby, nebo je to úřední doklad?“

Příslušník jen na vteřinu zaváhá.

„Franta na češtinu moc není, klidně v tom škrtejte.“

Třicátá kapitola

Praha 4 – Krč – listopad 1989

Hanka chodí po pokoji a kouří.

Nepohrdne ani vystydlou kávou.

Mirek má ruce v dlaních.

Petr sedí a jen pomalu mu dochází nová situace.

Mirek se před Věrou brání tím, že znovu vypráví příhodu starou jenom několik hodin.

„Dal jsem mu na služebně hned jednu facku, aby viděli, že s tím co udělal, nesouhlasím. A ten příslušník mě okřikl, že mám syna vychovávat doma a ne fackami na služebně. Představil jsem se mu, kdo jsem, a jakou funkci a kde vykonávám, ale s ním to vůbec nehnulo. Řekl mi, že pro něj jsem táta, který si vyzvedává zadrženého syna. A že do školy pošlou hlášení, které náš Pět'á seškrtal tak, že z příslušníků udělal pitomce.“

Petr jen pokrčí rameny.

„V sedmnácti rádcích jsem našel čtrnáct chyb. A to jistě nebyly všechny, protože jsem byl vystresovaný prostředím. A pod to jsem se měl podepsat? Co by si o mně ve škole pomysleli?“

Mirek je uzavřený logickým argumentům.

„Co si o tobě ve škole pomyslej? Že je třeba tě před maturitou bez milosti vyhodit. Rozluč se se studiem na vysoké škole. Budu rád když tě dostanu k nám do fabriky. A to budu moc prosit starýho, aby zavřel obě oči. Protože ty prostě neodmaturuješ, čeká tě, v osmnácti letech, kariéra pomocného dělníka ve třetí tarifní třídě, tři padesát hrubého na hodinu, dva tisíce hrubého měsíčně bez jediné šance postupu. To sis vybral právě dneska. Svobodně a sám. Když chceš slyšet pravdu, tak já ti jí právě řekl.“

Petr apaticky pozoruje Mirka. Ale pak se přece jen zmůže na argument.

„Takhle se v tomhle státě trestali studenti za vlastní názor, když ty jsi byl tak starej jako já?“

Mírek vstane, nervózně si hraje se záclonou.

„A to, že je Jan Palach hrdina, to asi všichni nevezmou. Hned ti povím proč. Ve škole jste se o něm nedozvěděli ani slovo. A to byla chyba. Mně když o půlnoci vzbudíš, tak ti řeknu, že se Palach narodil o dvanáct dnů dříve než já. Jedenáctého srpna v osmačtyřicátém. Zapálil se v pátek šestnáctého ledna, ve tři odpoledne, to už jsem byl půl hodiny na Václaváku. Zemřel devatenáctého ledna a pohřeb měl v sobotu pětadvacátého. Měli jsme mít večer koncert, ten jsme odvolali a raději šli do práce. A celou dobu poslouchali rozhlas po drátě, až do čtyř odpoledne. V ulicích byly desítky tisíc lidí a rádio vysílalo, že se na vesnici staví tělocvičny podle vadných projektů a jediné Mikroforum vzpomnělo na Palacha. Už

tenkrát jsem vycítil, že v rádiu o tom mluvit nechtějí, nebo nesmějí. A vzpomeň si na mě, až se nedozvíš ani slovo o Janu Zajícovi. Ten byl jako druhý.“

Mirek čeká na Petrovu reakci.

Dlouho žádná není.

„Letos se lidi z Václaváku dostávali do televize taky jenom na minutu. To by tě nemělo překvapovat. Žiješ v ustrašeném státě, kde se z jednoho místa řídí mlékárny i lékárny. A obojí stejně blbě.“

Vyjádří se Petr a Mirek má co dělat, aby to vydýchal.

Je na něm vidět, že by rád vlepil Petrovi další facku.

„Stát je organizované násilí, to už vám ve škole měli říct. A žádný stát si nenechá od dětí foukat do kaše. Prostě trest bys dostal za každého režimu. A v každé zemi. To vám ve škole taky měli říct.“

Hanka jde k zácloně, kterou Mirek sežmoulal a začne jí uhlazovat.

„Je půl druhé ráno, pojd'te už spát. Stejně na nic kloudného nepřijdeme a nic nevyřešíme.“

Rozpustí rodičovský sněm.

Třicátá první kapitola

Praha 4 – Pankrác – listopad 1989

Třídní učitelka naznačí Mirkovi, aby se posadil.

„Na úvod musím omluvit soudruha ředitele a předsedkyni základní organizace strany, protože jeli na obvod. Soudruh ředitel má dnes šedesátiny.“

Mirek pochopí, že by měl zareagovat.

„Samozřejmě vyřídíte gratulaci také ode mne.“

Třídní jen formálně přikývne.

„Nebudeme to protahovat, mám ještě hodinu v Petrově třídě.“

Mirek nepochopí, že každé slovo navíc je zbytečné.

„Měla byste vědět, soudružko učitelko, že já s Petrovým činem kategoricky nesouhlasím.“

„To jsem předpokládala.“

Byla její prvotní a také jediná reakce.

Vytáhla notes, typicky učitelský, a začala v něm listovat.

„Můžete mít z Petra radost. Od začátku roku nasadil ostré tempo a nepolevuje. Za báseň od Vítězslava Nezvala Romance o králi Ječmínkovi, ode mne dostal nejen jedničku za přednes, ale navíc také pochvalu za referát k básni. Je velmi dobrý v ruštině a v angličtině, špičkový v dějepise, zeměpise a v tělesné výchově. Průměrný v matematice, fyzice a v chemii.

Maturita pro něj nebude problém. Je na něm vidět, že si dokáže vážit rodinného zázemí, ve třídě je oblíbený. Já si na něm v posledních dnech nejvíce cením toho, že se po svém zatčení mohl stát hrdinou třídy a nechat se nekriticky obdivovat, ale on to ustál.“

Mirek se z toho, co slyšel, se ani náznakem neraduje. Zajímají ho především uložené sankce.

„A bude mít šanci, třeba časem, si maturitu někde dodělat?“

Třídní učitelka je jeho otázkou zaskočena.

„Jaké sankce? Měla jsem s ním pohovor hned po tom, co vyprávěl své zážitky na svazáckém výboru. Vy chcete osmnáctileté trestat za to, že si někteří sedmdesátiletí udělali, z děl klasiků, trafiků a padesátiletí kariéristé jim v tom pomáhali? Až se naučíme říkat jim pravdu, které by rozuměli, pak po nich můžeme požadovat zodpovědnost. Takže držte Petrovi palce.“

Třídní učitelka rychle odešla na další vyučovací hodinu, ale přesto si na vteřinu přes zaprášené sklo vychutnala konsternovaného Mirka.

Třicátá druhá kapitola

Praha 4 – Pankrác – listopad 1989

Mirek sedí s Doktorem v sídlištní hospodě. Doktor se mazlí se svým vínem, Mirkovi pivo viditelně nechutná.

„Já to fakt nechápu. Petra seberou při nepovolené demonstraci, on se málem stal hrdinou třídy. Počkal jsem si na něj po vyučování, šli celá parta Věra, Honza, Michal a náš Petr. Slušně mně pozdravili, ta jeho dívka, Věra, se mně zeptala, jestli je pravda, že jsem Petrovi vlepil na služebně facku. Když jsem přikývl, tak mi řekla, že je na Petra hrdá. Pochopíš to?“

Doktor se napije vína a přikývne.

„Našeho Pepu sebrali třikrát. Také ten samý den co Petra. V antonu a na dvoře ve Školské ulici, si prý spolu dobře pokecali. Nějak jsi za ta léta zkoženěl. Děláš vědu z toho, že se ti kluk, který má dobře našlápnuto na maturitu, šel podívat na Václavák a v tisícíhlavém zástupu zakřičel dvě hesla? Ty jsi nebyl na tom samým Václaváku v srpnu šedesát osm a o rok později? Byl. Stejně jako já. A kolik ti bylo? Dvacet. A Petrovi už bylo osmnáct. Tak co se tak divíš? Navíc se láme doba. Je třeba, aby dvacetiletí vyšli do ulic, sesadili šedesátileté a pomohli ke korytu čtyřicetiletým. A ti se jim za to dalších dvacet let odvděčí tím, že na ně budou zvysoka kašlat.“

To je na Mirka silná káva, ale zmůže se jen na krátké.

„Přeháníš.“

Doktor otevře koženou tašku, najde čínské kuličkové pero a začne malovat graf.

Tím Mirka zaujme.

„Němcům trvalo dva roky, než ustanovili Protektorát. Vítězný Únor i s přípravami trval tři měsíce. Oba Srpný, v osuma, a devětašedesátém, dva měsíce, když se do toho teď pustí Petrova generace, tak bude rozhodnuto do čtrnácti dnů. A až se za nějakých pětadvacet let naštvou jeho děti, tak jim na to bude stačit týden.“

Mirek definitivně odložil pivo na okraj stolu.

„Ty dovedeš potěšit. Plánuješ revoluce na půl století dopředu. Ale zapomínáš na to, že se to vždycky musí posrat všude okolo nás, aby i my jsme dostali odvahu něco změnit. Ale copak mi lidem nenasloucháme? Víš, kolik já ztratil času na veřejných schůzích, kde se lidi do široka rozkecávali, co by chtěli?“

Doktor zamíchá vínem ve v poháru.

Hebrejsky: Je čas na změnu. Představ si, že jsem dneska ráno šel okolo školy. A koukám na plakát, že odpoledne bude beseda o porušování lidských práv v téhle zemi. Na tom by nebylo až tak nic zajímavého. O tom mluví dneska už kde kdo, když se to smí. Až na to, že řečníky jsou náš Pepa, tvůj Petr a jeho dívka Věra a Michal. Koukám, že koukáš. Jak Puk.“

Vychutnává si Doktor Mirkovo překvapení.

Teprve po chvíli se Mirek dokáže zapojit do debaty.

„Ta učitelka Petra chválila za jednu Nezvalovu báseň. O Ječmínkovi. Ty jsi na Nezvala expert. O čem ta básnička je?“
Doktor se usměje, podívá se do pohárku vína a začne tiše recitovat.

„Byl jednou jeden hrdina, byl rek
a jeho lid mu říkal Ječmínek,
znal dobře, co ho trápí, co ho bolí,
vždyť narodil se na ječmenném poli,
a proto lid mu říkal Ječmínek,
byl jednou jeden hrdina a rek.
On smetl všechny pány z Chropyně,
když loupili a kradli při víně,
on vedl poddané a chalupníky,
šly za ním celé nedohledné šiky,
šly svrhnout všechny pány z Chropyně,
když loupili a kradli při víně.
Lid sám si vládl, sám si kraloval
a přitom říkal Ječmínkovi král.
Kdykoliv přijde na náš národ bída,
ječmenné pole vždycky znovu vydá
Ječmínka, jemuž říkal z úcty král,
aby si lid sám sobě kraloval.“

Dokončí stejně tiše Doktor a omluvně dodá.

„Promiň, je to trochu delší, ale tohle si pamatuju. A uznávám, že je to v tuhle dobu aktuální básnička. Měl bys vědět, že Nezval toho napsal víc, než jen básničky na Stalina, na Gottwalda a Zpěv míru.“

Mirek to bere za útok proti sobě.

„A nevíš, kdy mám vzít čas na to, abych to přečet?“

Doktor jen pokrčí rameny.

Třicátá třetí kapitola

Rataje nad Sázavou – prosinec 1989

Václav, Martinův otec, a Petrův dědeček, je na svých osmdesát čtyři let ještě čiperný.

Chodí bez hole, ale brýle má už dioptrické po operaci šedého zákalu na obou očích.

„Tak si u mě sedni, mladej. Jen se v téhle zemi začne něco dít, tak je o dědka zájem. Táta tu byl předevcírem a strašně ho překvapilo, že jsem tě neodsoudil za tu demonstraci. Řekl jsem mu, že když mi bylo tolik, co tobě, tak jsem se s policajtama pral. Což tobě nedoporučuju. Tenkrát byla větší demokracie, než je dneska, ale je pravda, že se do dělníků střílelo. Ale to vás měli naučit ve škole.“

Petr se dívá okolo sebe.

Na skříňku s několika knihami, budík s raketou a mini portrétem Gagarina, na stole s vikslajvantem pohozené noviny a časopisy.

„Dědo, a tohle ti stačí k životu?“

Václav tou otázkou není překvapen.

„Jó, stačí. Tady to funguje bez ohledu na to, co se děje venku. Třikrát denně máme jídlo, jednou týdně lékařskou prohlídku a jednou za měsíc stříhání a pedikúru. Táta myslel politickou situaci. Tak jsem mu vysvětlil, že jestli soudruzi

kradli, tak byl nejvyšší čas je vyházet. A ať jsou rádi, že nedopadli jako Slánský. Toho pověsili jenom za to, že byl Žid a měl bordel v papírech.“

Petr pokrčí rameny.

„Nezlob se, dědo, ale mně padesátý léta nezajímají. To si radši přečtu nějakou knížku o Přemyslovcích.“

Václav přikývne a trochu s obtížemi si sedá na posteli.

„A ty se táty neboj. Asi ti to nikdy nevyprávěl, ale v šedesátým devátým založili kapelu, dokonce jim vyšla knížka, jezdil do Prahy za Janem Procházkou a Františkem Vláčilem. I do nemocnice na Bulovku za ním jezdil. Tajemník mi kvůli tomu strašně vynadal, Mirek narukoval na vojnu, ten spisovatel umřel a spláchlo se to. Měj tátu rád. Já adoptoval jeho, on adoptoval tebe. Jsi plnoletej, tak pravdu uneseš.“

Petr přikývne a pak se na delší chvíli zamyslí.

„Říkáš, že v jednadvaceti založil beatovou kapelu? A v jednačtyřiceti ho zvolili předsedou celozávodního výboru strany? Jak se může člověk až takhle změnit?“

Václavovi se objevují jiskérky v očích a lehký úsměv na tváři.

I jemu trvá chvílku, než odpoví.

„Ptáš se dobře. Sám uvidíš, jak si za dvacet let doba pohraje s tebou.“

Třicátá čtvrtá kapitola

Praha 4 – Podolí – leden 1990

Michal je potěšený tím, že Petr přišel.

„Máma šla ráno na vyšetření do nemocnice a už si jí tam nechali. Kvůli nějakým vysokým hodnotám. Tak mi volala odpoledne ze špitálu, já za ní hned utíkal. Moc tě prosí, abys ty výkazy předal tátovi, že na ně čeká. Nepospícháš domů?“

Petr si odkládá bundu na věšák a přezouvá se do hadrových trepek.

„Ne. Přišel jsem si s tebou pokecat, poslechnout si Simona s Garfunkelem a taky se zeptat, jak bys řešil jednu informaci.“

Michal nalévá Petrovi pivo a sleduje čas.

„Zapnu si vedle televizi. Jenom na zprávy. Chci vědět, jestli Federální shromáždění schválilo zákon, že kluk s klukem může spát od patnácti, stejně jako kluk s holkou.“

Petr si sedne do křesla a směrem do pokoje zakřičí na Michala.

„Proč tě to zajímá? Nám už přece bylo osmnáct.“

Michal se po chvíli vrátí, s úsměvem na tváři.

Neskrývá radost.

„Hurá, odklepli to! Už máme stejnou startovní čáru, a to je v životě vždycky moc důležitý. Le chajm!“

Naleje Petrovi whisky do poháru.

Přituknou si.

„Promiň, já tě zatahuji do svých problémů a ty sis přišel pokecat o svých.“

Petr si vychutnává zlatavou tekutinu.

„Jak víš, že to neřešíme stejné problémy?“

Michal zpozorní.

„To zní pro mě až moc nadějně.“

Neodpustí si.

Ale Petr to nekomentuje a nechá Michala mluvit dál.

„Už když jsme si udělali výlet noční Prahou, tak jsem tě obdivoval. Pak to zatčení, nebyl čas se k tomu vrátit. Já jsem vždycky cítil, že ty to umíš před ostatními skrýt lépe než já. A když jsme měli hodinovou diskusi o lidských právech, tak jsi mně o tom přesvědčil.“

Petr se zhluboka napije, aby našel odvahu na oponenturu.

„Když jsem k tobě před časem přišel, měl jsem z něčeho imaginárního strach. Ten jsem ztratil při cestě noční Prahou. Na těch pěti místech jsme potkali více než stovku lidí. Přestal jsem se bát. V téhle chvíli se s tebou cítím naprosto svobodný, volný, ničím nespoutaný. A to je pro mě moc dobře. Ale třeba nechápu, proč jsi rád, že dneska změnili zákon. Já si myslím, že to byl dobrý zákon a mělo to tak zůstat. Tou hranicí osmnácti let chránil takové exoty, jako jsem já, co až do poslední chvíle nevěděli, jací vlastně jsou, a proto se každé zmínce o sexu vyhýbali, aby si neuřízli ostudu. Přestav si, že by ti bylo patnáct

a půl roku a v sauně by se na tebe nalepil obtloustlý šedesátiletý týpek a pošeptal by ti do ouška, že jsi krásný a on by ti za to dal třeba i nějaký dáreček. To by mi znechutilo sex na dalších pět let. A tomu ten zákon zabraňoval.“

Michal si sedá k Petrovi blíž.

„Asi zabraňoval, ale ty nevíš, že kousek od Botanický zahrady, na Slupi, jsou lázně, kam pouštěj čtrnáctiletý, už hodně vyspělý cikány, aby tam za dvacetikorunu obšťastňovali starší zákazníky. Je to taky proti zákonu, ale nikdo to neřeší. Ale ty sis nepřišel povídat o prostitutech. Co jsi se mnou chtěl probrat?“

„V neděli jsem byl v Ledečku a zašel do Ratají, do důchod'áku, za dědou. A on mi řekl, že jak táta, tak já jsme adoptovaní nezrušitelným osvojením.“

Petr se znovu hluboce napije a Michal mu ochotně doleje.

„O sobě jsi to věděl už od základní školy, a když jsi o tom, že táta je taky adoptovanej, nevěděl osmnáct let a nevadilo ti to, tak to teď neřeš.“

Petr je s Michalovou odpovědí spokojen.

Aniž si to předem řeknou, přejdou oba do pokoje s televizí, kterou chce Michal zavřít.

„Počkej, nech to. Toho člověka znám. Chodí k doktoru Pánkovi do ordinace a jeho neteř je herečka.“

Michal zesílí zvuk.

„Já mám, Vašku, jeden nepříjemnej pocit, já chápu, že ty jsi dramatik a že tato situace, která je mimořádně dramatická a

umožňuje rozehrát situace a stavět postavy do určitých rolí, že ti svým způsobem vyhovuje.“

Řekl člověk na obrazovce a objevila se reklama.

Jedna z prvních, skutečně profesionálních.

Třicátá pátá kapitola

Praha 4 – Krč – leden 1990

Hanka je vzteky bez sebe.

„Tak tebe chtějí po patnácti letech dřiny vyhodit na ulici? A i když je revoluce, tak starej dál samozřejmě s požehnáním okresu, kraje, vlády a vesmíru bude dál dřepět v ředitelském křesle? Nechal jsi ho tam přeci demokraticky zvolit. Týden jsi pro něj na dílnách agitoval. Kdo jde hlavně proti tobě? Mladí kluci co se vrátili z vojny? Myslíš ty křiklouny, kvůli kterým jsi nás málem neodvezl do Ledečka? Ty, co nakonec musel umravňovat Doktor, protože ty jsi k tomu před ředitelem nenašel odvalu? Až budou oni každý den dvanáct hodin v práci jako ty a soboty a neděle věnují na úkor rodiny zadarmo straně, tak budou mít právo se ti postavit. Jo a ještě musí o Vánocích a na Silvestra jít hlídat stranický sekretariát. Pak s tebou mohou jednat jako rovný s rovným. A jestli to vzdáš, tak jsi u mě prachobyčejný svrab. Per se. Jde o tebe. Jde o nás. Uvědomuješ si to?“

Byla to dlouhá litanie, ale Mirka vedle osobní prohry tíží také něco dalšího.

„Uvědomuju. Dneska odzbrojili Lidové milice. Čekám na to, že budeme muset rozpustit závodní organizace a přejít do

uličních. Ve fabrice zůstanou akorát odbory. A to se říká kdoví jestli.“

Hanka něco podobného čekala.

„Ty se řítíš do sraček, ale tebe víc mrzí, že se do těch sraček řítí i strana. Je Mikuláše. Tím žijou lidi, ne tím jestli budou vysedávat na schůzích ve fabrikách, nebo v hospodách.“

Mirek by chtěl bouchnout pěstí do stolu, ale nakonec se zmůže na otázku.

„Kde je Petr?“

„Učí se u Michala.“

Mirek jen rezignovaně mávne rukou.

A zasedne před černobílou televizní obrazovku.

Právě včas na zprávy.

„My nechceme odnikud vyřadit. Je to milion sedm set tisíc lidí a spousta z nich je, většina z nich jsou chytrý lidé, je to jakýsi potenciál, ale neznáme kritéria, jak strana lidí preferuje, jak je poměřuje.“

Nejprve se na obrazovce objeví Václav Havel a po něm, v železničářské uniformě Karel Urbánek.

Třicátá šestá kapitola

Praha 4 – Podolí – leden 1990

Michal staví před Petra kávu.

„Jsem rád, že jsi dneska se mnou. Mám strach o mámu a s tebou se mi na to dobře zapomíná. Ty adopce vůbec neřeš. Alespoň budeš mít tátu s mámou radši. Řekni si, že jsi vyhrál. Z děcáku by tě pustili před měsícem a my dva bychom se neznali. Umíš si to představit? Tak vidíš. Jak na to teď myslím, tak si říkám, že bych raději vyrůstal v děcáku.“

Petr málem vyskočí z křesla.

Ale Michal má svou chvíli pravdy a nenechá se zastavit.

„Nerouhám se. I když jsem jenom s mámou, je to taky někdy k nevydržení. Ale máma mi dává první, poslední. To já vím a jsem jí za to vděčný. Jenže když přijdu ze školy, nebo z kroužku, tak jsem sám. Obklopený všeobjímající péčí, která někdy dusí. V děcáku bych měl pořád někoho kolem sebe.“

Petr na Michala vycení zuby a zavrčí.

„Blázníš? Takový kraviny už přede mnou už nikdy neříkej. Představ si, že by ti všichni začali lézt na nervy a zatoužil bys po soukromí? Buď rád, že máš pokoj pro sebe. Víš, jak mě dlouho trvalo, než jsem měl vlastní pokoj? Až když jsme se přestěhovali do paneláku.“

Končí Petr неотřesitelným argumentem.

A pak oba umlknou a poslouchají Boxera od Simona a Garfunkela, teprve na samém konci songu se Petr tiše zeptá.

„Jak dlouho chodíš na veřejné záchodky?“

Michal má chuť mluvit pravdu.

Úplně o všem.

„Dlouho jsem sbíral odvalu. Až tři dny po šestnáctých narozeninách jsem potkal na Letné Pepu a jakoby se s ním zakecal, až jsme došli do cíle a Pepa nevěděl jak mně před vchodem setřást. Tak jenom řekl, Děj se vůle Boží, a oba jsme vešli společně dovnitř. Odcházeli jsme až za tmy, Pepa šťastnější v tom, že s někým.“

Petr mávne rukou a pak řekne zdánlivě bez souvislostí.

„Nemůžu donekonečna budít dojem, že nevím, co chci.“

Vstane a trochu se motá po vypité whisce, ale o to detailněji se dívá na fotografii Michelangelova Davida, Tazia ze Smrti v Benátkách, plakát k Feliho Satyriconu a několik černobílých pánských aktů.

Na televizní obrazovce vidí Ivana Svitáka a jeho závěrečný bonmot v politické besedě.

„Kdo uvažuje o listopadu 1989 jako o lokálním jevu bez globálních souvislostí je kalibrovaný osel.“

Třicátá sedmá kapitola

Praha 4 – Krč – leden 1990

Hanka sedí u vystydlé kávy a nedopité láhve vodky.

Zklamaná a netečná.

Přesto připravená na výbuch vzteku hned při Petrově příchodu.

Protože je krátce po druhé ráno.

Mirek už spí, chvílemi i chrápe.

Petr se snaží projít chodbičkou tiše a nepozorovaně.

Nezdaří se mu to.

„Jen pojď k mamince, ubohý synu. Dozvíš se věci.“

Petr znejistí.

Zakucká se z množství kouře v nevětrané místnosti.

„Co se stalo?“

Hanka množstvím vypitého alkoholu působí nevěrohodně.

„Ubohé dítě, půjdeme žebrotou. Tvého tatínka vyhadují z práce. Jako starou strukturu, která nerozumí tvým skoro vrstevníkům. Co na to říkáš? Taková potupa živitele.“

Petr se svléká a zjišťuje, že z toho smradlavého hnízda musí při první možné příležitosti vypadnout.

„Je to chucpe, uznávám, ale nic na to neříkám. Fabrika není jedinou pracovní příležitostí v téhle díře, která je sice

hlavním městem, ale má všechny rysy venkova. Věřin táta už má vyřízené podnikání, hledá dva šikovné konstruktéry, určitě jim dá víc, než platí ve fabrice. Proč by to nemohl zkusit tam? Já se u Věry přimluvím. I když to nebude potřeba, protože táta je třída.“

Mirek slyšel poslední slova a zašklebil se.

Petr to přehlédl. Uvědomil si, že Michalova snaha o pravdu ho také zasáhla. Chce jí zkusit. Ale s opačným znaménkem.

Vždyť lež je někdy věrohodnější, než pravda.

„Nejste snad proti tomu, že spolu chodíme, že ne?“

Připilá Hanka se to rozhodla komentovat.

„To je dobrý. Dcera největšího zloděje ze širokého dalekého okolí, se vodí za ručičku se synáčkem stále ještě neuvolněného předsedy celozávodního výboru strany.“

Petr oba překvapí svou argumentací.

„Všechno okolo nás se mění. Tohle je zrovna velmi dobrý příklad konvergence.“

Mirek vidí, že znovu brzy neusne a má chuť se s Petrem pustit do diskuse.

„Co ty víš o konvergenci?“

Vypitá whisky Petra zaktivizovala.

„Vojenskopolitická teorie vymyšlená v Americe koncem sedmdesátých let. Dnes probíraná v hodinách občanské výchovy na středních školách. Vulgární výklad je následující. Zásady vzájemného soužití dvou rozdílných systémů, z nichž

jeden se přežil, zkameněl, zmítá se ve smrtelných křečích. Druhý nevyrostl z dětských plenek a možná se ani nedožije puberty. Většině obyvatel zeměkoule bude úplně fuk, že se z obou brzy stane jenom jeden, a to ještě mnohem zkurvenější systém.“

To bylo i na Mirka příliš.

„Jestli vás tohle učili ve škole a já nemám důvod ti to nevěřit, tak se vůbec nedivím, že jste chodili kolektivně a za tichého souhlasu kantorů na Václavák. Když člověk něco bourá, tak by měl mít vizi něčeho zajímavějšího. A tu nemáš.“

Petr jde k nedopité láhvi vodky a smočí rty.

Vteřinu se diví, že to nevyvolalo zápornou reakci.

„Chceme republiku, která bude starostlivě pečovat o to, aby zmizely všechny ponižující přehradky mezi různými společenskými vrstvami.“

Mírek v tónu řeči napodobí Petra.

„To my jsme chtěli taky, ty chytřej.“

Petr na Mirka vyplázne jazyk.

„Tak proč jste si ty vrstvy uměle vytvářeli, a kdo šel proti vám, skončil v tom lepším případě jako budovatel mostu nebo přehradky.“

Mírek cítí, že může být politicky bit.

„Jenže to bylo jen pár let na začátku. Pak ta myšlenka začala oslovovat lidi.“

Petr se nevzdává.

„A jak mi vysvětlíš, že se v Polsku o převzetí moci vůbec nediskutovalo.“

Mirek na Petra také vyplázne jazyk.

„Protože se v Mongolsku přestaly stavět jurty.“

Petr se dá do hurónského smíchu.

„Jedna nula pro tebe.“

Hanka uklízí zbytek vodky do lednice.

„To svět neviděl. Jeden je bez místa, druhý chodí s dcerou největšího zloděje z celého sídliště, a voni si snad ve čtyři ráno, štěstím bez sebe, padnou do náruče.“

Petr spěchá do koupelny.

„Nepadneme. Musím chrápat. Pro maturanty začíná od zítřka čas klasifikovaných písemek.“

Neslyší jediné slůvko protestu.

Napouští si vanu a rychle vklouzne do teplé vody.

„Kurva, na tohle jsem se těšil už od rána.“

Řekne polohlasně.

Když vidí nad vanou pověšené seprané a místy potrhané převážně dámské prádlo, odvrátí pohled na druhou stranu.

„Andílkové, prosím, prosím, odneste mně na svých křídélkách do jiného bydlítka. Copak nevíte, že já toužím v každou denní a noční hodinu vypadnout odsud!“

Třicátá osmá kapitola

Praha 4 – Krč – březen 1990

V době víkendové nepřítomnosti Mirka s Hankou, je Petr poctěn návštěvou.

Věra si nechá od Petra nalít červené víno.

„Můj táta je s tvým tátou nebetyčně spokojený. Doufám, že to vidíte na platě.“

Petr přikyvuje.

„Táta je v sedmém nebi. Říká, že takové podmínky k práci nikdy neměl. Horší je, že máma začala pít, neuklízí, nepere. Myslel jsem, že je to kvůli tomu, že tátu vyhodili z práce, ale i když je teď mnohem líp placený, chová se stejně.“

Věra položí typicky ženskou otázku.

„Kdo z nich je na tom teď hůř? Táta nebo máma?“

Petr přemýšlí.

„Podle mě táta. Zůstal komunistou, a ten vývoj ho asi štve.“

Věra pokrčí rameny.

„I když mně se nezdá, že by se komunisti v mém okolí nějak změnili. Spolupracují pouze pro jeden cíl, aby sami sebe neustále přesvědčovali, že toho pro lidi udělají víc než jiní, s nimiž soutěží o moc.“

Petr tiše hvízdne.

„To je politická definice? A to jsi vymyslela sama?
Parádní.“

Věra si není jistá, zda to Petr myslel vážně, nebo zvolil ironii, a tak přejde, typicky ženským myšlením, do jiné sféry.

„Jakou máte pračku?“

„Automatickou.“

„Tak jí naprogramujeme, a nemusíme se o ni tři hodiny starat.“

Věra vezme mírně se vzpouzejícího Petra za ruku a nechá se doprovodit k pračce.

„Máme doma stejný krám. Prášek na praní máš kde?“

Petr si stoupne mezi koupelnové dveře a nechce Věru pustit dál.

„Nepřišla jsi mi prát.“

Věra přikývne.

„Přišla jsem na dávno avizovanou návštěvu ke spolužákovi a zjistila jsem, že potřebuje pomoci i v tom, aby nechodil do školy celý týden v jednom tričku. Ukaž, co chceš vyprat, já to roztrídím podle druhu látky a barev. Prášku je dost na bílé i barevné prádlo, tak se nestarej. A v pauzách mi vysvětlíš ten geniální Michalův plán, jak si pomocí počítače udělat taháky na všechny předměty. A přitom budeš slečně pravidelně dolévat víno, aby ses cítil užitečný. A přemýšlej, jak se hebrejsky řekne, že i žena má právo na vzdělání.“

Petr pokrčí rameny a dlouze mlčí.

Třicátá devátá kapitola

Ledečko nad Sázavou – březen 1990

Hanka s Mirkem sedí na zápraží.

„Nejsi jediný, kdo vypadnul z fabriky. Doktoru Pánkovi nabídli, aby se vrátil zpátky jako primář do špitálu. I když už má nárok na důchod, tak to na dva roky vzal.“

Mirek kývne.

„Tak proto nemá čas chodit do hospody na pivo, i když on je na víno. Od té doby, co žiju jako normální člověk, bych si s ním rád pokecal.“

Když se Hanka vrátila s kávou, dozvěděl se Mirek o možném rozptýlení.

„Budeš mít příležitost. Zve nás na Pepovy šestadvacáté narozeniny. Rád by tam viděl i Petra. Máme ho přesvědčit. Příští víkend.“

Mirek to přijal jako hotovou věc.

„Sem už nepojedeme, všechno je zazimované, není problém. Máš poslední šanci pohladit pelíšek, na kterém jste si užívali s Honzíkem. Pak pojedeme zpátky do Prahy.“

Hanka rozlila kávu.

„Jsi nechutný. My dva jsme spolu měli naposledy sex první noc v paneláku a jako vždycky to za moc nestálo. Kdo to vůbec vykecal?“

Martin pomáhá rozlitou z více než poloviny hrnečku utřít.

„Tvůj přítel Doktor. A nemusíš se hned rozčilovat. Petr vás při tom viděl a potřeboval to v půlnoci s Doktorem probrat. A Doktor mně hned další den zatáhnul do hospody, aby mně varoval.“

To Hanku položilo docela.

Ovládne první vinu vzteku a pak vmete Mirkovi do tváře.

„A přesto ti nestálo za to, za námi přijet? Tak to jsi pěcknej hajzl.“

Mirek se neudrží a při cestě po schodech, až na tom nejnižším, si uleví.

„Aby ses neposrala, krávo jedna.“

Hanka slyší, že Mirek cosi říká, ale jednotlivým slovům nerozumí.

„Chceš něco?“

Když Mirek do minuty neodpovídá, mávne rukou a pokračuje v balení.

Čtyřicátá kapitola

Praha 4 – Krč – březen 1990

Prádlo je vyprané a visí na šňůrách ve dvou místnostech.

Víno je dopito.

Věra má v bloku tři hustě popsané stránky.

Za okny je vidět spoře osvětlené panelové sídliště.

Věra pohladí Petra po vlasech a on, s mírným zaváháním, udělá totéž.

„Víš, jak mě na chmelu překvapilo, že ses mně začala více všímat?“

Svěří se Věře Petr.

Ta to hned komentuje po svém.

„Chyba studente. Ta věta má správně znít takhle: Teprve na chmelu jsem si všiml toho, že sis mně začala více všímat.“

Oba se tomu zasmějí.

Věra se začíná svlékat.

Pomalů a pouze do půl těla.

Petr se podívá na mírně se usmívající Věru.

V té samé chvíli se mu promítne výzdoba Michalova pokoje a také Honza zatahující závěsy.

Vzlykne.

Věra pohladí Petra po vlasech.

A dá mu polibek na tvář a setře slzu.

„Říká se, že holka nějakým šestým smyslem pozná, když je kluk na kluky. Míša to má hozené na naprosté viditelné, ale ty vypadáš jako nesmělý slušňák. Když to na mně zkoušel Honza, tak jsem to jeho nádobíčko viděla do deseti minut. Schoval ho, až když jsem mu na něj zazpívala dlouhou litanii chvály. Tebe ani nenapadne jít v jeho stopách. Toho si cením. Proto ti řeknu úplnou pravdu. Chci odmaturovat a dostat se na vysokou. A každý pátek večer se sbalit a odjet padesát kilometrů za Prahu do dívčí tramské osady, kam jezdím už od čtrnácti. Mezi holkama je mi mnohem líp, než třeba teď u tebe, rozumíš mi?“

Petr přikývne.

„A neproflákne se, že spolu chodíme jenom z vypočítavosti? Znáš lidi, jak se začneš tvářit spokojeně, oni začnou čmuchat.“

Věra se na celé kolo rozesměje.

„No a co? Už nám bylo osmnáct. A na veřejné mínění se můžeme vykašlat. To se dá vždycky uplatit a zmanipulovat. Můj táta už o tom ví svý. Tak o tom dnešku přemejšlej. Máme se svým způsobem rádi, takže zase až tolik lhát nebudeme. Doprovázet mě nemusíš. Ahoj.“

Podají si ruce a Petr od pokojových dveří sotva dovrávorá k pohovce.

Zhroucený, zareaguje pouze na zaklapnutí zámku u vchodových dveří.

Čtyřicátá první kapitola

Praha 4 – Krč – březen 1990

Mirek projde bytem a je překvapen vypraným prádlem těžce visícím na šňůrách.

Dvě skleničky a dopitá láhev na stole vyvolají na Mirkově tváři úsměv.

Petr leží na pohovce a tváří se jak umučený.

„Stalo se něco? To tě to rande tak zdrblo?“

Petr vstane, došourá se do kuchyně a dlouze se napije sifónové vody.

„Věra chce studovat pět let vysokou školu, a chce, abychom spolu chodili, i když já budu na vojně.“

Mirek vyjádří nehraný údiv.

„To máš skákat radostí až do stropu, a ne tady ležet jako chcíplej pes. Vyhrál jsi. Ale ty se té výhry bojíš. Kvůli mně nemusíš. Mám v jeho firmě dobrou pozici a s vámi dvěma to vůbec nesouvisí. Ať spolu budete chodit nebo ne. Máš štěstí. Mně tvoje máma sbalila až po vojně. A když máš pocit, že je Věra aktivnější než ty, tak to není nic neobvyklého. A jestli k tomu mezi vámi ještě nedošlo, tak je vidět, že je Věra chytrá a ty na ní nenaléhej. Jasný. Klidně se sedm let vod'te za ručičku. Nic nezmeškáte, věř mi. A na to, co budou říkat lidi, na to kašli.“

Já se snažil udělat pro lidi, co šlo, dneska někteří raději přejdou na druhý chodník. Komu se říká vděk.“

Petr přikývne.

„Já na ní naléhat nebudu. Toho se neboj. Ale radši než k nim domů, budu chodit k Michalovi. Má perfektní podmínky na učení. Každý máme svůj pokoj a svůj počítač.“

Argumentace na Mirka zabrala.

A tak Petr přejde k dalšímu tématu.

„Proč jste mně adoptovali?“

Pro Mirka to není příjemné téma.

„Táta zase žvanil, co?“

Petr Václava brání.

„Nech bejt. Děda je třída. Každému řekne, co si myslí a lidi to od něj berou. A jakýho má pamatováka.“

Mírek ochladí Petrovo nadšení.

„To máš pravdu. Ale žít se s ním nedalo. Ale proč se mně na to ptáš zrovna dneska? Něco ti naznačila Věra?“

Petr záporně zakroutil hlavou.

„Ne. Když jsem to rozebíral s Michalem, tak mi řekl, že si vás mám o to víc vážit. A pokud mám dědovi věřit, že tebe taky adoptoval, máme spolu zajímavý vztyčný bod.“

Mírek pokrčí rameny.

„Nehrab se v minulosti. Budoucnost prý bude zajímavější. Za týden slaví Pepa narozeniny. Tak tě tam chce vidět nejen on, ale také doktor Pánek.“

Petr přemýšlí, zda Mirkovi přiznat, že Pepa už Petra a Michala pozval, když se potkali v jedné smíchovské hospodě.

„Rád přijdu. Doktora se chci už dlouho na něco zeptat.“

Mirek to řekl spíše mimoděk.

„Mohu vědět na co? “

Petr mlží, vzápětí pozná, že zbytečně.

„Proč se dokážeme jako národ zvednout jednou za dvacet let a jenom na pár měsíců?“

Mirek jen pokývá hlavou.

„Věř mi, že to by mně taky zajímalo.“

Čtyřicátá druhá kapitola

Praha 4 – Podolí – březen 1990

Michal sedí a pláče.

„Bylo to jako blesk z čistého nebe. Včera jsem jí nesl noviny a chválila si, že je dobře, že jsou návštěvy každý den. A pak mi řekla, že teď už v klidu umře, když máme my kluci, co jsme na kluky, stejnou věkovou startovní čáru jako ostatní. Já se jí ptal, proč mi to říká a ona jenom mávla rukou a chtěla vědět, jestli jsem předal Petrovi výkazy pro jeho tátu.“

Věra nalévá víno a oba s Honzou nabízejí Michalovi finanční pomoc.

„Budeš mít výdaje s pohřbem, nebude to pro tebe vůbec jednoduchý.“

Na Honzovi je vidět, že pomáhá skutečně rád.

Michal jen beze slov úklonou poděkuje.

„Chceš vyprat? Na to já jsem přebornice.“

Snaží se atmosféru odlehčit Věra.

Michal se na vteřinu jenom koutky úst pousměje.

„Dík. Peru si sám už roky.“

Podívá se po trojici a pak dlouze na Věru.

„Nevadilo by ti, kdyby tady se mnou Petr dneska přespal?“

Věra dá Michalovi ruku na rameno.

„To víš, že ne. Ale měl by zavolat domů. Aby o něj neměli strach. Už je po půlnoci. Ve škole vás zítra oba omluvíme.“

Honza nechává ležet na stole deset stokorun.

Michal o ně zavadí pohledem.

„Dík, půjdeme vás vyprovodit k brance.“

Ukončí setkání Petr.

Vezme Michala za ruku a pomůže mu vstát. Z druhé strany podepře Michala Honza. Udělají několik kroků, pak už Michal pokračuje zavěšený do Petra.

Čtyřicátá třetí kapitola

Praha 4 – Krč – březen 1990

Mirek chodí naštvaně po bytě.

„Jestli tě pan primář opravdu chce, tak ať si tě spánembohem vezme. Klidně se k němu, hned zítra, odstěhuj. Ale s tím chlastem budeš vadit minimálně jeho Pepovi. Viděla jsi jaký je z něj teď, po revoluci, střihoun. Tátu má rád, ale tebe by těžko vystál.“

Hanka má budoucnost naplánovanou jinak.

„Za rok a půl budou ve špitále další volby primáře a on už nechce kandidovat. My se odstěhujeme do Leděčka, abychom, vám, Pražákům zmizeli z očí. A tam nám nebude nic scházet. Řeka, les, znám půlku lidí ve vsi. A ty si s Pět'ou klidně žij v paneláku. Až dodělají s Věrou vysokou školu a vezmou se, tak jim Věřin tatínek jistě koupí hnízdečko lásky v milionářském ghettu, a ty tady můžeš sám vzpomínat na pracovní úspěchy. Když mi podepíšeš rozvod, možná se zase oženíš.“

Sonduje Hanka Mirka.

„Ne, dík. Jedna kráva v životě mně vrchovatě stačila.“

Hanka to čekala, ale přesto musí zareagovat.

„Jsi nechutně sprostěj.“

Mirek se nechce tak snadno vzdát.

„A z tebe táhne vodka a smrdíš laciným tabákem. Takže jedna jedna.“

Hanka chvíli mlčí a snižuje hladinu vodky v láhvi.

„Hledáš chybu? V sobě? V nás dvou? Lidé, kteří se usadí v tom, čeho dobyli, jsou předem mrtví.“

Tomu Hanka nechce rozumět. A tak si začíná uvědomovat přízemnější věci.

„A kde je vůbec Petr?“

Mirek je rád, že může uplatnit další podpásovku.

„A že ti to trvalo, než sis uvědomila, že tady není. Od osmi večer do tří do rána. Přespí u Michala, umřela mu včera ráno máma.“

Hanka sebou trhne.

„Tak to je mi moc líto.“

Zalapá po dechu, podívá se do prázdné láhve vodky a v minutě usne.

Jako každý opilec začne v dalším okamžiku hlasitě chrápat.

Čtyřicátá čtvrtá kapitola

Praha 4 – Podolí – březen 1990

Petr s Michalem se vrátili od branky.

Předtím zamávali Honzovi a Věře.

„Jsem rád, že jsi se mnou zůstal. Jinak bych, právě dneska, musel do nočního pekla. I když by mě za to někteří odsoudili.“

Petr vezme Michala za ruku.

„A já bych měl strach, že se ti něco stalo. Že ti někdo ublížil.“

Chvíli jdou mlčky.

Až u dveří se Petr začíná svěřovat.

„Doktor se mnou podrobně probral, co všechno jsem zažil při rande s Věrou. A Pepa mi potvrdil, že už tu svůj strelku sexuálního kompasu mám definitivně vychýlenou jedním směrem. Takže já jsem rád, že jsem tady i dnes s tebou. A pokud mi nabídneš, že tady mohu s tebou bydlet, budu šťastný. U nás už se nedá žít. Táta nadává, že máma pije a kašle na domácnost. Jsem tam jako v těsné kleci. Tady a vedle tebe se cítím šťastný.“

Vejdou do místnosti a Michal mlčky přikývne.

Za chvíli zapálí svíčky.

Nebrání se Petrově pomoci.

Nejprve při odestýlání.

Pak při svlékání.

S přibývajícími minutami nezůstalo jen u stisků rukou a letných polibků.

Občas padne i nějaká oslavná fráze vidění světa v hebrejštině.

Čtyřicátá pátá kapitola

Rataje nad Sázavou – březen 1990

Mirek jako jediný vystupuje z autobusu, který dál pokračuje po prašné silnici, ke křižovatce s dálnicí.

Přijel s minimálně desetiminutovým zpožděním, ale je mu to jedno.

Obchází barokní vilu a zkouší, které dveře jsou odemčené.

Konečně našel správný vchod.

Vyjde po krátkém kamenném schodišti.

Projde liduprázdnou chodbou a zaťuká na dveře jednoho z pokojů.

Tajemník, kterému už bylo sedmdesát, podá Mirkovi ruku.

„Sedni si. Uvařím ti kafe a pak se spolu půjdeme podívat do kaple, kde je táta vystavený. Rakev je ústavní, kdybys chtěl lepší, můžeš zavolat černý havrany.“

Mirek pokrčí rameny a pro jistotu se zeptá.

„A chtěl by lepší on?“

Tajemník, už třetí den neoholený, bezzubý a se skvrnami na županu odkládá francouzské hole.

„Určitě ne. O smrti pořád jenom žertoval. Ještě večer četl noviny, a díval se v televizi, na zprávy. Nadávali jsme na to,

kolik komunistů se dostalo do vedení nových politických stran. Pak si dělal legraci, že tady v domově máme nejpočetnější a nejaktivnější organizaci v celém okrese. V deset, hned po večerce, šel spát. A ráno se už neprobudil. Měl klidnou smrt. A víš, že tebe bych nechlácholil.“

Mirek přikývne.

Tajemník si vezme dvě francouzské hole a pomalu se šourá ze dveří.

„Víš, co mi fakt sere? Že s Václavem, alespoň pro mě, odešla jedna generace pamětníků. A jak on uměl vzpomínat a vyprávět. Jenže o to dneska není zájem. Proč?“

Mirek se na chvíli zastaví a zamyslí.

„Hele, já už nepřesvědčuji přesvědčené, rozumíš mi?“

Tajemník tiše přikývne a pak vztekle mávne rukou.

„Za to, co se tady dělo jsme měli po právu dostat vynadáno. Ne za padesátá léta, ta jsme ovlivnit nemohli. Za těch posledních deset, patnáct let. A měli nám při tom nechat lidskou důstojnost.“

Čtyřicátá šestá kapitola

Praha 4 – Podolí – březen 1990

Petr se probudí, vymaní se z Michalova objetí, rychle vypije zbytek vína ve skleničce na stole, podívá se na hodiny a zjistí, že bude půl deváté.

Na minutu znejistí, pak si uvědomí, že jsou ve škole omluveni.

Michal dál klidně spí.

Místo Petra objímá polštář.

Petr se tomu musí zasmát.

Vyčistí si zuby, osprchuje se a vidí, že hluk z koupelny Michala nevzbudí.

Podívá se do ledničky, vyndá tři vajíčka a rozklepne je do hrnečku.

V tu chvíli cítí jemný Michalův polibek na rameni.

„Do vaření se mi neplet'. Snídani budu vždycky dělat já. A ty vždycky dostaneš jenom tolik jídla, kolik si zasloužíš. Dneska máš právo si jít třikrát přidat.“

Petr se zatváří, že je hodnocením potěšen.

„Nechtěl jsem tě budit. Spal jsi jako Maxipes Fík. Chvílemi jsi objímal polštář a chvílemi se ti dařilo hrát si na motorovou pilu. Tedy ne rychlostí přeříznutí, ale zvukovou kulisou.“

Michal se brání.

„Ale před tím jsem objímal tebe.“

„To nepopírám.“

Zavolá Michal od otevřené ledničky.

„Víš, tahle noc byla pro mě v mnohém novum. Něčím ještě nepoznaným. V jednu chvíli jsem měl strach, že mě zalehneš.“

Tomu se oba srdečně zasmějí.

Když Michal před Petra servíruje obložený talíř, na cosi si vzpomene.

„Nevím, jestli se mi jenom nezdálo. Ráno v šest zvonil telefon, asi tři minuty, ale já to nevzal. Možná to byl sen. Že mi máma volá z toho svého židovského nebe a je ráda, že jsme spolu.“

Petr přikývne. Listuje sešitem s hebrejštinou.

„To jsi řekl hezky.“

Michal ho pohladí po vlasech.

„Když jsme ve škole omluvení na celý den, neměli bychom hodinku věnovat rozsáhlejší konverzaci v hebrejštině? Čti a já budu překládat.“

Petr přikývne.

„Tankuraj hajenim.“

„Upřímnou soustrast.“

„Toda raba.“

„Děkuji mnohokrát.“

„Ata jachol la'zor li?“

„Můžete mi pomoci?“

„Ata jachol lenakes im mincha.“

„Chtěl bych vás požádat.“

„Hajiti roce likud la pgiša.“

„Chtěl bych si domluvit schůzku.“

„Anachmu jechalim lehipageš?“

„Mohli bychom se sejít.“

Čtyřicátá sedmá kapitola

Praha 10 – Strašnice – duben 1990

Všichni v černých oblecích.

Mirek, Petr, Michal a Doktor s Pepou.

Sedí u pentagonálního stolu ve stylové vinárně.

Právě dojedli.

Když číšníci odnesli použité nádobí, Mirek vstal a po klepnutí vidličkou do skleničky stručně poděkoval.

„Vážím si toho, že jste se naposledy rozloučili s tátou. Doktore, tedy vlastně pane primáři, děkuji, že muzikanti zahráli to, co měl rád. A taky to, že jsi přesvědčil Věru, aby odvedla Hanku.“

Doktor pokrčí rameny.

„Byla úplně na mol. To se, bohužel, jinak řešit nedalo.“

Petr odchází na WC a ještě než stačí dojít k mušli, cítí Pepovu ruku na rameni.

„Už na oslavě mých narozenin jste se mi oba přiznali, že teď žijete spolu. Gratuluju. Ta jeho máma to vzala zkrátka. Nezlob se, že ti teď řeknu něco, co se k dnešku vůbec nehodí. Ale vidíme se poměrně vzácně. U stolu se mi o tom mluvit nechtělo. Nejsi v komunitě dlouho, ale měl bys vědět, že Míšánek má pověst hodně přelétavého motýlka. Platilo, že se u něj nikdo neohrál déle než čtyři dny.“

Petr si umyje ruce a začne mluvit, až když proud vody ustane.

Aby Pepa slyšel a pochopil každé slovo.

„Se mnou to bude, pravděpodobně, něco jiného. Kroužili jsme kolem sebe a poznávali se dva dlouhé roky ve škole. To hraje svojí roli. A zítra to bude druhý týden, co jsem u něj zůstal. A už máme za sebou dva pohřby. Lidí, které jsme měli rádi. I to by nás mělo do budoucna stmelovat.“

Je vidět, že se Pepa nad Petrovými slovy zamyslel.

„Logiku to má.“

Petr odchází a mezi dveřmi se Pepovi svěřívá.

„Denně po hebrejské konverzaci se vzájemně ujišťujeme, že minimálně do maturity budeme spolu.“

Pepa přikývne, ale neodpustí si poznámku.

„Držím palce. Ale pamatuj si. Jeden druhému podobní, budete se pak ve vzájemné rovnosti nenávidět pro to, v čem se lišíte.“

Petr se zamyslí.

„Vidíš, takhle jsem to ještě od nikoho neslyšel. Moc se mi to líbí. A můžu otázku?“

Pepa přikývne.

„Vy si s Milanem vždycky dokážete ve všem vyjít vstříc? Nebo váš vztah musejí občas zachraňovat kocouři?“

Pepa udělá ještě jeden krok k Petrovi, aby mohl mluvit tiše.

„To víš, že zachraňují o sto šest. Proto máme hned tři. Klementa, Toníka a Ludvíka. Ale aby si na nás moc nevyskakovali, tak jsme je všechny tři nechali postupně vykastrovat.“

Na to už Petr neodpoví a vrací se ke stolu.

K Michalovi.

Čtyřicátá osmá kapitola

Praha 4 – Krč – květen 1990

Petr sedí u pootevřeného okna panelového bytu.

„Nezlob se, ale já se tady dusím. Ze záclon cítím zápach kouře z laciných cigaret. Na stolku nedopitá otevřená láhev vodky. A to tvrdíš, že tu máma už měsíc nebydlí.“

Mirek vezme láhev a uklidí jí do ledničky.

„Tu láhev jsem otevřel, když umřel táta. Brzy ráno jsem ti k Michalovi volal, že jedu do Ratají, vy jste to ani za pět minut nedokázali zvednout. Jestli si chceš dát panáka, tak se neupejpej. Budeš to potřebovat.“

Petr nemá na lacinou vodku chuť.

„Ve škole jde všechno jako na drátkách, sedíme nad počítačem, až se z nás kouří. Ale víme, že nám jde o všechno. Tak makáme.“

Připomene otci blížící se maturitu.

„S Michalem bydlet nebudeš. Vrátiš se domů.“

Petr se nesouhlasně zašklebí.

„Žít v tomhle chlívu? Promiň, ale už mi bylo osmnáct. Jsem svéprávný. Nevím, co by mi mohlo zabránit v tom, abych žil v domku se čtyřmi místnostmi a se zahrádkou. Seber odvahu a přijď se podívat, jak tam máme perfektně uklizeno. A když

nepřijdeš, tak alespoň věř tomu, že mám daleko lepší podmínky na učení, než bych je měl tady.“

Mirek nasadí podle něj ten největší trumf.

„A tobě nevadí, že žiješ s vyhlášeným teploušem? Který se tím chlubí i na televizní obrazovce.“

Petr štítlivě promne zašedlé silonové záclony.

„Kameraman měl ten svůj krám na stativu. A tak nešvenkoval. Stačili mu jenom ty rozhovory. Kdyby hnul kamerou o tři centimetry, tak jsi tam viděl i moji mordou. Ale o tom mluvit nechci. S Michalem bych žil i v době, kdy jsi předsedoval. To, že s ním bydlím se mi, už snad, do kádrového posudku nedostane. I tehdy jsme se viděli každý den. Od pondělí od pátku ve škole, o prázdninách a o víkendech u něj doma. Vždycky jsem se u nich cítil líp než tady. Viděl jsem, že Michalova máma pro něj žije, zatímco tobě nevadilo, že vaše osamělost měsíc od měsíce byla větší než nepřekonatelná samota hvězd?“

Mirek se snaží uklízet, ale příliš mu to nejde.

Když při utírání prachu rozbije malou bezcennou vázičku, raději toho nechá.

Sebere střepy.

Zlostně je hodí do koše.

Petr má co dělat, aby udržel smích.

Ovládne se a nasadí vážný tón.

„Máme čas si popovídat. Nikdy jsi o moje názory moc nestál, tak je můžeš slyšet třeba právě dneska. Jeho máma, když

ještě žila, dělala pro stranu první poslední. To vám synáček nevadil? Byl hodný iniciativní svazák, chodil kanálama, aby nebyl vidět. Dneska kanálama chodíte vy a najednou vám vadí, že mladí mohou mít svůj vlastní recept na šťastný život, který jim nikdo nenalinkoval. Vám, komunistům, lidská práva nikdy moc nešla. Kompenzovali jste to sociálníma, ale i na ty vám dneska každéj kašle. I když na tuhle, velkou, chybu doplatí především moje generace.“

Mírek Petra udeří.

Petr mu facku okamžitě vrátí.

„Tomu se říká rovnováha sil.“

Vysvětlí překvapenému Mirkovi.

„To, že bydlím u Michala, by mělo v první řadě vadit Věře. A ta si nestěžuje. Tak nebourej něco, co jsi nepostavil.“

Petr se přes špinavé okno podívá do šedivého parku.

A utře si slzy na tváři.

Mírek se z druhého, stejně špinavého okna, dívá do stejně zplundrovaného parku.

Hlasitě se vysmrká.

„Zkurvenej svět.“

Uleví si.

Čtyřicátá devátá kapitola

Praha 4 – Podolí – červen 1990

Honza má náladu pod psa.

Táta už třetí měsíc nedostal v redakci výplatu.

Dříve byl jejich časopis tahounem celého nakladatelského domu, teď se osamostatnili, a do půl roku se dostali do neodvolatelného krachu.

A to mu před půl rokem nabízeli místo šéfredaktora deníku, který frčí.

Nevzal to.

„Byl jsi za bratříkem?“

Honza kývne.

„Už tam trénuje juniory z vídeňských fotbalových klubů.“

Věra je k oběma trochu odměřenější.

„Já nevím, o co se strachujete? Na vysokou školu se dostaneme všichni. Já na to mám znalosti a táta konexe, Honza je bratrem emigranta a vy dva jste představitelé nově se probouzející se minority, která se logicky hlásí o svá práva. U nás holek je to trochu složitější. Ale taky se k tomu časem dopracujeme. Petra navíc loni v listopadu chytili a vyslýchali. Pokud to při své vrozené skromnosti uvede do životopisu a zároveň zamlčí, že má tatínka skalního komunistu, tak to má na odvolání jasné.“

Petr se podívá na Michala.

Setřou Věru jediným argumentem.

„Nálepkování by ti šlo. Ale život je mnohem složitější. Na třídní původ se už dneska nehraje, ale na co se opravdu hraje, to pro mě zůstává tajemstvím. A taky už vím, že dva za sebou jdoucí průšvihy jsou teprve začátek laviny průserů.“
Řekne do ticha Petr.

Padesátá kapitola

Praha 4 – Krč – červen 1990

Mirek se snaží uklízet, luxovat, utírat prach.

Už umyl nádobí.

„No vidíš, hned to tu vypadá líp. Jestli chceš tak ti pomůžu sundat záclony. Michal je vypere a vyžehlí.“

Nabídne se Petr.

I když ví, že přilil olej do ohně Mirkova nazírání na život.

„Rozumím tomu, že jste kvůli tak úspěšné maturitě žili jako komuna. To vůbec nebyl blbej nápad. Jenže, promiň, já pořád nevěřím, že vám to spolu může klapat. Vždyť ty jsi takový nikdy nebyl. Jako táta bych to na tobě musel poznat. Už před léty.“

Petr si sedne a začne skládat zašedlé záclony.

„Ve složité době se lidé vyvíjejí překotně. Nehádáme se, jako ty s mámou. Michal už má modrou knížku, já bych prý o ní mohl požádat, nebo jít na civilní službu. Jenže když bude teď vojna jenom rok, tak na ní klidně půjdu. Já z ničeho strach nemám. A Věra na mně ten rok určitě počká.“

Mirek si sedá ke stolu a nevěřicně kroutí hlavou.

Vzoreček jeho dosavadních životních zkušeností, selhal.

„Ty žiješ s Michalem a Věře to nevadí. Tomu, fakt, nerozumím.“

Petr ví, že to Mirek bude považovat za provokaci, ale říci to musí.

„A není to tím, že vy, komunisti, jste mladým lidem nikdy tak úplně nerozuměli?“

Mirek reaguje přívětivěji, než Petr počítal.

„Omezoval jsem tě snad v něčem?“

Když Petr složil záclony do krychle, praštil do šedivé hmoty úderem karate. Mrak prachu donutí oba ke kašli.

„To fakt nebyl ten nejlepší nápad.“

Petr na Mirkovu poznámku souhlasně viditelně přikývne.

„Když jste si mně jako škrvně brali z kojeňáku, tak jste nemohli tušit, co všechno ve mně je. Jak a s kým se budu protloukat životem. To nikdo na čele napsané nemá. Až v dospělosti. Věř mi, že jsem tomu vzdoroval roky, a kdyby se tady neposral režim, tak tomu budu vzdorovat dál. Ale nemusím. Nikdo se nemusí přetvařovat. Ani Michal, ani Honza, ani Věra, ani já. Soudruhy kádrováky vzal čert a než vstanou noví bojovníci, tak si všichni chceme alespoň trochu užít. Říká se teď po hospodách, že člověk občas narazí na pravdu. Většinou se však rychle vzpamatuje a jde dál.“

Mirek si připravuje čistou horkou vodu na skla v kredenci.

„Máš tu už týden dopis. Vezmi si ho.“

Podává Petrovi obálku s logem Univerzity Karlovy.

„Proč? Já to nechci. To, co v něm je, už dávno vím. Stejně jako Honzu a Michala ani mně nevzali na vysokou.“

Jedině Věra se tam dostala. A hned nám to všem, s fanfárami, oznámila. Zkusím to za rok znova, nebo po vojně. Jestli to finančně zvládneš, udělal bych si rok na jazykové škole. Ruštinu a angličtinu. Hebrejštinu mně učí Michal. Když na to nebudeme mít, koupím si dvě, pořádný, učebnice pro samouky a narukuju na rok na vojnu.“

Padesátá první kapitola

Praha 4 – Podolí – srpen 1990

Petr spěchá za Michalem.

Je rád, že může přijít o hodinu dříve, než oba plánovali.

Otevírá branku, jde dovnitř a podívá se zavřeným dveřím.

Když je otevírá, periferním viděním zaregistruje mladého kluka schovávajícího se za závěs v koupelně.

Vejde do pokoje, hodí na stůl igelitové tašky s nákupem.

„Shalom. Přišel jsem o hodinu dřív. Myslel jsem, že už jsi na schůzi obce.“

Michal je viditelně neklidný.

„Víš, ono se to nakonec domluvilo jinak. David přišel za mnou.“

Petr jde opatrně ke koupelně.

Aby jeho kroky neslyšel Michal.

Ale ani David.

„Fajn, kde je, ať se s ním pozdravím. Davidku, vylez.“

Petr jde k závěsu a vší silou přitlačí šestnáctiletého, ale na čtrnáct let vypadajícího, naháče ke zdi.

„Jak se jmenuješ?“

„David Růžička. Dva moji praprastrýcové byli za války Rosenbergové a v koncentráku vylítli komínem.“

Chce mladík dokumentovat svůj vztah k židovství.

„No vidíš, jak tak koukám, tak nejsi ani obřezaný. To bys měl.“

David se brání.

„Máma nechtěla.“

Řekne David takovým tónem, že mu Petr uvěří.

Pohládí Davida hranou ruky po tváři.

Ten se nedokáže zklidnit.

„Ani se neoblíkej. Půjdeme se udělat ve třech.“

David se viditelně lekne.

Těká očima z předmětu na předmět.

Už nemá odvahu přikrýt se závěsem.

Petr si jeho nerozhodnost a bezbrannost několik vteřin vychutnává.

„Neboj, to byl jenom fór. Já vím, že vy kluci co chodíte do synagógy a stihnete ještě být na kluky, to máte složitý.“

Vyřkne osvobozující ortel.

Stoupne si mezi dveře pokojů, aby to slyšeli oba.

„Míšánku, neviděl jsi ten nejdelší nůž, který máme? Já jsem čím dál horší kuchař. Nedokážu jedním tahem z pytlíku vyndat vejce. Natož, abych z nich dokázal udělat volský oka. A ten špekáček co jsem našel už vyndanej z lednice, není ani pořádně oloupanej. Tak se tu kluci mějte, najdete mně v jiný kuchyni. Čau pusy.“

Řekne frajersky, ale má co dělat, aby nebyly slyšet polykané slzy.

„Když teď odejdeš, zase začnu lítat po nocích.“

Slyší vyhrožujícího i prosícího Michala zároveň.

Neohlédne se.

Přesto zakřičí odpověď.

„Nevydírej! Starej se o krtince. Hory se už nějak protlučou.“

Padesátá druhá kapitola

Benešov u Prahy – prosinec 1990

Patnáct patrových, tedy třicet postelí, ve velké místnosti.

„Máš jít k náčelníkovi. Na pohovor. Hned. Pomocník tě tam dovede.“

Petr odloží knížku.

Příliš tím není nadšen.

Na teplákovou soupravu navlékne uniformu.

Pomocník o dvě hlavy menší, než Petr, zvoní šňůrami a cupitá před Petrem.

Až do dveří štábu.

Petr se náčelníkovi předpisově zahlásí a je překvapen, že je vyzván k tomu, aby si sedl.

Teprve když sedí, podává mu náčelník zalepený dopis.

S Petrovou adresou na obálce.

„To písmo poznáváte?“

Petr přikývne.

„Od Pepy Pánka.“

Petr roztrhne obálku a začte se do prvních řádek dopisu.

„Pepa mi říkal, že až si ten dopis přečtete, tak mi tady zkolabujete. Vidím, že se mýlil.“

Petr viditelně zesmutní.

„Ne tak docela. Ta zpráva je pro mě zdrcující. Ale už jsem tu půl roku a otupěl jsem.“

Náčelník pokývne hlavou a vyndá ze štosu jednu z dvaceti vycházkových knížek.

„Když za mnou přijdou vojáci se žádostí na volno k opuštění posádky, aby mohli jet na pohřeb spolužáka, bez milosti je vyhodím. Vás pustím. Na tři dny. Protože znáte Pepu, vašeho dobrého přímluvce. Jeho táta, kterého jistě taky znáte, mně před pěti lety zachránil život. Odjet můžete vlakem, hned po rozkaze.“

Petr se odhlásí, a přesto si dovolí zcela civilně poděkovat. Vrací se na postel, vytahuje kalkulačku a počítá kolik nocí, od chvíle kdy přišel na to, že nemusí spát sám, promarnil a kolik jich strávil s Michalem. Promile. Co začalo dobře, skončilo špatně. Co začalo špatně, skončilo ještě hůř.“

Padesátá třetí kapitola

Praha 10 – Strašnice – prosinec 1990

Velká síň strašnického krematoria působí na všechny stísňujícím dojmem.

Na pohřbu je většina třídy a učitelů.

Sedí v zadních řadách a postávají u sloupů.

Ve druhé řadě Doktor se synem Pepou, desítka komunistek, které znaly Michalovu maminku, Věra, vedle ní Petr, který drží za ruku nápadně pohublého Mirka.

V první řadě Michalovi vzdálení příbuzní, na první pohled spokojená rodinka se dvěma dcerami.

Po variaci na starozákonní téma od Leonarda Bernsteina odstoupí od sloupu Honza a pomalu přichází k řečništi.

„Za všechny kluky a holky se s tebou loučím, Michale. Tvoje smrt, v tvém věku byla zcela zbytečná. Osudová. Tak jako jsi dokázal vymyslet netradiční řešení zapeklitých situací ve škole, se stejnou vervou ses vrhnul do praktického života. Chtěl jsi být u všeho zajímavého, a když se ti to dařilo, byl jsi šťastný. Doplatil jsi na důvěřivost, doplatil jsi na lidskou závist, doplatil jsi na svobodný způsob života. Čest tvojí památce.“

Honza se ukloní a vrací se zpět k jednomu ze sloupů.

Síní zaznívá Simonův a Garfunkelův Boxer a hned po něm pouhý úvodní akord Čajkovského koncertu B-moll.

A nezvyklé nervní, provokující, ticho.

Petr se podívá na tabuli s Michalovým jménem, fotografií a dvěma letopočty.

Neubrání se slzám a v několika vteřinách intimní paměti si přehraje jednu z chvil, kterou s Michalem prožil.

Nechá se odvést Mirkem a Věrou před kremační síň.

Vedou ho přímo k Honzovi, na kterého Věra zamává.

Honza dá Petrovi ruku na rameno.

„Chceš znát podrobnosti? Byla to nejhorší havárie, která se od začátku roku o víkendu stala. Jelo jich ve škodovce o jednoho navíc. Řidič, Michal a ještě jeden kluk zemřeli na místě, David v neděli ráno a další během odpoledne. V tom týdnu Michal s Davidem otvírali už třetí friendly gay club.“

Honza si všimne, že Petr je myšlenkami jinde.

„Promiň, chtěl jsem ti říct to, o čem si myslím, že by tě mohlo zajímat.“

Petr se vrátí do reality a Honzovi se omluví.

„Ty promiň. Já si chci Michala nechat v paměti takového, jaký byl ve škole. Poslední půlrok mě opravdu nezajímá.“

Věra poděkuje Honzovi nejprve pohledem, pak stiskem ruky.

„Ještě někdo by s tebou chtěl mluvit.“

Upozorní Petra Věra a už táhne k další skupince.

Muž z první řady, který s rodinou odešel ještě před možnými kondolencemi, podává Petrovi upocenou ruku.

„Nemusíte se teď hned vrátit do kasáren? Přijďte k nám na večer na návštěvu.“

Petr přikývne.

Když se muž vrátí ke své rodině, Petr se Věře přizná.

„Mezi těmi lidmi v černém se v nepadnoucí zelené uniformě cítím hodně blbě.“

Věra přikývne.

„Byl to divný pohřeb. Vzpomněla jsem si na jednu formulaci z fakulty. Na všechny složité otázky existují jednoduché, snadno pochopitelné nesprávné odpovědi. Nezdržuj se tam dlouho. Musíš si promluvit s tátou. Ztrácí se nám před očima a k Doktorovi nechce jít.“

Petr jen tiše přikývne.

Padesátá čtvrtá kapitola

Praha 4 – Podolí – prosinec 1990

Petr přichází do známých míst.

Zastaví se u popelnice a prohlédne si hraničku knih.

„Tak tohle vyhodit nenechám.“

Procedí polohlasně a vztekle mezi zuby.

Muž se zpocenýma rukama stojí ve dveřích.

Petr si všimne mužova tiku v levé části tváře.

„Bydlíme tu teprve týden. A od smrti Andulky jsme tu nebyli. A léta před tím taky ne. Kdyby nás Michal nečekal na nádraží, tak jsme sem vůbec netrefili. Anička byla moje sestřenice.“

Petr mlčky pokrčí rameny.

„Nezlobte se, ale přede mnou o vás nikdy nemluvila.“

Muž viditelně škubne tváří.

„Ale holčičkám k svátku, nebo k narozeninám něco hezkého poslala. Víte, máme dvě holčičky, tak pro ně jinak předěláme pokojíčky. A určitě změníme výzdobu. Plakáty a cizojazyčný knížky jsme už dali k popelnici a gramofonové desky buď rozdáme, nebo si vezměte vy. Jinak taky skončí v popelnici. My máme rádi dechovku. Moravanku, Babouci a tak. Nějakej Mercury, nám nic neříká.“

Petr by chtěl mít rozhovor co nejdříve za sebou.

„Tak toho bych si zrovna vzal. A ty knížky v ruštině a v angličtině. A učebnici hebrejštiny.“

Muž mlčky souhlasí a po několika vteřinách se zmůže na otázku.

„Vy jste tu neměl nic? Chodili jste spolu tři roky do školy. Když jsme přišli poprvé s policajtama, tak nám přišlo, že tady žili dva.“

Petr sebral u popelnic knihy a plakáty a nechce vypadat jako úplný ignorant.

„Já už půl roku sloužím na vojně v Benešově. Ten kluk, co s ním tady žil, David, havárii sice přežil, ale zemřel pouhý jeden den po Michalovi.“

Na muže ta zpráva neudělala žádný dojem.

Mlčky dojdou k masivní mahagonové skříni a muž vytahuje z regálu velké kožené desky kroužkovaného bloku s nápisy MY DIARY, MOJ DNEVNIK v azbuce a Deník v hebrejštině.

„S tímhle si už vůbec neporadím. Není tam jediná věta česky. Buď takovej rozsypanej čaj, nebo azbuka, a když latinka, tak tý nerozumím. Ty kroužkovaný desky by se holkám hodily, ale ty hustě popsaný stránky vyhodím do popelnice.“

Petrem zalomcuje vztek, ale přemáhá se.

„Promiňte, to je moje. Málem jsem zapomněl, že naše maturitní taháky z jazyků zůstaly u Michala. Moc vám děkuji. Pomohl jste mi. Budu je potřebovat ke zkouškám na vysokou školu.“

Muž Petrovi předává Michalův deník velmi neochotně.

Je na něm vidět, že o černé kožené desky kroužkovaného bloku má zájem.

Ale nemá odvalu s Petrem smlouvat.

Raději změní téma.

„Víte, říká se, že o mrtvých jenom dobře, ale nebyl von Michal takovej divnej pavouk? Vy jste s ním byl několik let. Nezdálo se vám to? Alespoň někdy?“

Petr vrší na Michalův deník vše, co leží u popelnice.

„Ne, nezdálo. Ty tři roky jsme se vyjma prázdnin viděli denně.“

Petr dokáže podat muži ruku a bez pozdravu odchází.

Teprve na lavičce v parku si celý náklad rozdělí na dvě části.

„Jak to Michal říkal, když jsme ho začali provokovat katastrofickými scénáři? Jestliže zůstáváš klidný, zatímco ostatní ztrácejí hlavu, je to neklamná známka toho, že jsi problém nepochopil.“

Padesátá pátá kapitola

Benešov u Prahy – únor 1991

„Pane podplukovníku, přišel jsem na váš rozkaz.“

Zahlásí se Petr předpisově Náčelníkovi.

„Sedněte si. Díval jste se včera večer na zprávy?“

Petr jen záporně zakroučí hlavou.

„Měl jsem službu na jižní bráně. A tam telka není.“

Náčelník viditelně neví, kde začít.

„Asi vás překvapím, ale pro mě jste vojínem s nejzajímavějším osudem od chvíle, kdy se vrchním velitelem ozbrojených sil stal Václav Havel. Tady máte klíče a běžte ke mně, na svobodárnu. Čeká vás tam Pepa. Na hodiny se nedívejte. Já sloužím do rána do šesti.“

Petr se předpisově odhlásí a hlavou mu šrotuje několik variant.

Pepa by přece sám o sobě nepříjel v půl dvanácté na návštěvu.

Něco se muselo stát.

Ale co a s kým?

Dozorčí svobodárny ukázal Petrovi na mizerně osvětlené schodiště.

„Druhé patro. Dvě stě šestnáct.“

„Děkuji, pane svobodníku.“

S blížícími se dveřmi Petr kombinuje ještě horečněji.

Buď mi zemřel táta, nebo se něco stalo s Doktorem.

Vychází Petrovi pravděpodobný důvod Pepovy návštěvy s Jobovou zprávou.

Když Petr otevřel dveře, slyší Pepu odněkud zevnitř místností.

„Přišel jsi právě včas. Zalévám kávu. Neodmítneš, doufám.“

Podají si ruce a Petr si sedá na rozvrzanou sektorovou židli.

„Tak to rychle vyklop, ať to mám co nejdřív za sebou.“

Poprosí Petr Pepu.

„Nejdřív pozdrav od tvýho a mýho táty. Včera večer se sešli u nás. Kecalí do půlnoci a tvůj táta slíbil, že zítra zajde do špitálu na vyšetření, protože strašně zhubnul.“

Petr se napije kávy.

Viditelně se mu uleví.

„Umíš uvařit smrtáka. Po něm usnu až tři ráno. Proč jsi přišel? Když mě sem Náčelník poslal, měl jsem za to, že se něco nevratného stalo buď tvýmu nebo mýmu tátovi.“

Přizná se Petr Pepovi.

Ten pije kávu přímo labužnický, i když z otlučeného hrnku, který našel ve zdevastované kuchyňské lince.

„Takže ty nic nevíš?“

Petr pokrčí rameny.

„Vždyť toho byla včera večer plná televize.“

Petr znovu pokrčí rameny.

„Sloužil jsem na Jižní bráně. Tou jezdí jedině pekaři. Dvacet čtyři hodin bez kvěru, jenom s útočným nožem. Není tam žádný zázemí, ani televize, ale to mně nevadí. Rád tam sloužím.“

Pepa přikývne.

„To víš, my s modrou knížkou to nedokážeme posoudit. Vidím, že fakt nic nevíš. Budu ti to vyprávět zeširoka, tak mně sleduj. Věra uzavřela na vysoké škole semestr a s celou rodinou, plus s jednou z dívek z té jejich dívčí trempske osady, to oslavovali ve vinárně, v centru. Když chtěl Věřin táta pronést přípitek, vtrhli tam tři muži v kuklách a začali střílet. Věřin táta byl mrtvý na místě, její máma zápasí se životem na jednotce intenzivní péče, dívku z trampske osady stejně jako Věru odvezli do Psychiatrické léčebny v Bohnicích. Samozřejmě na uzavřené oddělení se zákazem návštěv. Ted' víš všechno.“

Pepa se znovu věnuje kávě.

I když už značně studené.

„Co můžu pro Věru udělat?“

Pepa pokrčí rameny.

„Obávám se, že ted' nic. Až mi dá táta echo, tak jí napíšeš.“

Rozloučí se mlčky.

Petr se zastaví u Náčelníka.

„Bylo to moc zlé?“

Petr přikývne a jen stručně dodá.

„Bylo.“

Náčelník se podívá na hodiny.

Za pět minut dvě.

„Já mám službu, vy před službou. Půlhodinku bdění ještě vydržíme.“

Petr tiše přikývne.

„Byl u mě kontráš. Prý detailně četl vaše papíry. A varuje. Že na takový týpky jako jste vy, si musím dát pozor. Dědek komanč, táta komanč, vy, že tam po vojně asi vstoupíte taky.“

Petr zakroučí hlavou.

„Volit je budu, ale třetí v řadě ve stejné straně, to si rozmyslím stejně důkladně jako to, abych zůstal v armádě.“

Tentokrát s úsměvem přitaká Náčelník.

„Vtipná odpověď. Kontráš je mladý, moc zkušeností ještě nemá, tak jsem mu vyprávěl příběh Doktora, kterého ze strany vyhodili v roce sedmdesát při prověrkách a hned jak se stal primářem, tak se do strany před dvěma lety vrátil.“

Na Petrovi je vidět únava, přece jen chce reagovat.

„A já myslel, že kádrováci jednou provždy odtáhnou do prdele, namířím si to z civilu na vojnu a ani tady neuteču Velkému bratrovi? Tak jinak. Vezmu vážně tu výzvu z nástěnky a posílím armádu. A zároveň vstoupím do jedné z parlamentních stran, možná trochu jiné strany než můj dědek a táta. Jak se vůbec teď řeší stranické členství v armádě?“

Náčelník pokrčí rameny.

„Sloužíme lidu. Takže je to naše soukromá záležitost. Stejně jako sexuální orientace. Jako u Amíků. My tu otázku nepoložíme, vy nemusíte odpovídat.“

Petr se trpce pousměje.

„Takže raději přetvářka?“

Náčelník zřetelně kývne.

„Dnes a denně. Ti mladí a ambiciózní, vstupují do Občanské demokratické strany a už se vidí do roka nadporučíky a za další rok kapitány. Zatím jim to vychází. Vám radím, abyste si nechal ty svoje klasiky do civilu, a tady vojákům po večerech předčítával buď Černé barony, nebo Tankový prapor.“

Petr si promne oči.

„Teď čtu po večerech Michalův deník. Jsou tam takové pasáže, které by mně vehnaly do náruče vojenského kaplana.“

Náčelník píše na papírek číslo telefonní linky.

„A chcete s ním sjednat schůzku?“

„Asi jo.“

Neurčitě souhlasí Petr.

Náčelník se znovu podívá na hodinky a zívne.

„Zítra vás převedlím na štáb. I kontráš uznává, že jste vzdělaný. Takže nám uděláte revizi plukovní knihovny. A já vám k tomu přidám knihu, kterou nikdy neprodám do antikvariátu. Vyšla v malém nákladu koncem roku devatenáct set sedmdesát. Mladí objevili Fráňu Šrámka. Esej a verše nejen vašeho táty. Ta jejich kapela, to byl v kraji pojem. Nikdy by mně nenapadlo, že s ním potkám jako s předsedou

celozávodního výboru strany před dvěma léty. Uznali jsme, že na aktivu přednesl jeden z nejkritičtějších příspěvků. Víte, my sice vypadáme jako zelený mozky, ale nepodceňujte nás. Ono pořád ještě platí, že lidé a národy začnou jednat podle zdravého rozumu, teprve až když vyčerpají všechny ostatní možnosti.“

Petr mlčky převezme útlou knížečku a klíče od knihovny.

Tátův podpis pod věnováním poznává.

A začte se do textu hned od úvodní stránky.

Za oknem, které je přehradou mikroklimatu bolesti, pulsuje normální život.

Normální.

Sem tam dobro, sem tam hřích.

Co vlastně člověk potřebuje k normálnímu životu?

Snad rodinu.

Jenže i tou se dají rozvázat diplomatické styky, nebo se rozpadne sama.

A tak nezbyvá nic jiného, než si najít vlastní bejvák, vybavit ho podle svého, protože člověk musí někde spát a do něčeho čumět.

I když spát se dá ledaskde a čumět na cokoliv či na kohokoliv.

Znělka kapely

POCIT(1)

Leželi jsme v blátě a zápasili

Když vlny násilí se zlomily o naše
Hlavy
Spolkly nás
A vyvrhly na břehu
Šílenství.
Ani nám všem ještě
Nebylo
Dvacet.
A jeho krev na ostří
Bajonetu
Připomínala pláč.
A mrtvé sny
Mládí
Cáry těl a prázdné
Nábojnice
Trísnily zemi jako fantastické
Smetiště.
Protože tak vypadal konec
Nevinnosti
A věřit nebylo
V co
Protože tak vypadal konec
Nevinnosti
A věřit nebylo
Komu.

Miluj své bližní, vysoká jehla kostela, do kterého chodí staří
z přesvědčení a mladí, kteří zjistili, že život je pes, a i když je
nejvěrnější přítel, občas se zaběhne.

POCIT(2)

To ráno jsem viděl mučedníky
Už dávno měli po pašijích
Teď sáli své poslední neskutečné
Slunce
Promodralými rty
(a křičeli na lidi – Pamatuj)
Vyhřezlé vnitřnosti sevřeli v rukou,
Zvedli své rány k nebesům
A ztichli v odlesku slunce,
Jako nevyřčená slova
(a křičeli na lidi – Pamatuj)
Karneval
Zbité
Nezahalené
Ověnčené
Vyklenuté duhy mrtvých těl
Stoupají jako
Slib,
Že dají Ježíšovi velké
Políbení,
Ale klesli zpět –

(a volali na lidi – Pamatuj)

Na rtech už jenom

Modrý led

A v ústech poslední

Štiplavě

Cizí

Slova.

První a poslední nestojí za nic. To je citát z druhé části ulice. Z hospody, která svítí do noci a vypouští řvoucí vrávorající trosky. Oblaka dýmu, heligonka a směsice roztřesených neladících hlasů. V rohu sedí několik učedníků umasturovaných do běla, kteří po pátém pivu říkají psovi, slečno. Správná hospoda je ta, kde se dá plivat na podlahu. Jenže rozhodnutím strany a vlády se restaurační prostory modernizují. A k půllitru piva se nenápadně přiráží několik desetníků.

(POCIT3)

Co dělají po setmění

To z nás sotva někdo ví

Každý rok

Kdesi v parku

Sochu postaví

(z vděku padlým a nepřežilým)

Jsou to pořád titíž lidé

Co dávají si metály za války
(z vděku padlým a nepřežilým)
Čert ví, kdo jim k tomu dává právo
Vytvářet kodex lidské morálky?
Ne slova, ale jejich činy

Křičí nahlas: „To je lež!“
V jejich hře už brzy budeš
Ty i já
Raz, dva- a jdeš.

To okno naproti, které nemá nic, než průhledné silonové
záclony, ukazuje život z té jedné stránky. Dívka se nemění.
Pánové a chlapani ano.

Bere-li generace narozená po roce 1948 motivy ze Šrámka není
to pro ni zrovna špatné vysvědčení. Zvláště když se učí léta ve
škole o básnících, kteří se ve svých skromných a mnohokrát
vydávaných dílech se nevyznali (a nepřiznali) vůbec něčemu.
Výňatek z článku v okresním tisku.

(POCIT4)

Znám pár krásných písní
V jedné z nich se o mé zemi zpívá
V té druhé každý si vysní
Proč zpěvačka se modlívá
Co zpívá se v těch písních, tím se občas žije
A po tom jejím hlase teskno mi je.

(POCIT5)

Noc. Vrčení neonů a rozečtený Vaculíkův román

Souhlasím, s vámi pane Šrámku, někdo bude kamenován

V televizi bavíme se uměleckou askezí,

Já protestuji, nemohu za to jen hlavy hovězí.

Každý měsíc vydají nám dva tři autory,

Všichni mají už v nadpisu rudé prapory

A opět se říká, že kultura se dělá pro lidi,

Jenže dneska se už nikdo za nic nestydí.

Noc. Vrčení neonů. Ke každé zprávě vyjde vysvětlující resumé,

V knihovnách není v regálu další autor,

Který tenkrát křičel -Věříme. -

Odevšad slyšíme jen, že je nutné pochopit,

Jenomže já si znovu melu citát ze Šrámka

A někde mohla být přec malá píď

Kde leccos mohlo kvést, vzpomínáš si, vid'?

Člověk časem zpitomí, jde ulicí a nazdařbůh si píská

Uvnitř je otázka kolik kdo za co získá.

To je tam...jenže teď se dívám do jiného okna, který dělí

mikroklima pokoje, který byl, je a bude svědkem lidské bolesti.

Třináct bílých postelí. A pohled na zamlžené okno, na strop se

třemi lustry.

(POCIT6)

Není rozdílu je-li začátek nebo konec století,
Jak tenkrát tak dneska člověk na každý podraz naletí.

Držíš mi kolem krku

Vojno moje milá

Sladkou krev prý mám,

Tak ses přilepila.

Kam hrábneš

Tam hrábneš

Na co šáhneš,

To jsi pokurvila.

Tak mi lampasáci stříhejte

Stříhejte mi háro

Jen se na mně střídejte

Když je vám to pořád málo.

Hejbejte se nohy moje

Ten blb se vyřvat potřebuje

Co je všechno platno.

Nesložím už svojí hlavu

Na polštářek s plastickejma vzorkama

Začal jsem tu vojenskou slávu

Pod zelenou dekou s filčkama.

Zejtra hoši přísahají

Já se z vokna kouknu

Každému už teď do těla dají

Já ten jejich psí povyk ani nevyhouknu.

Obraz letní krajiny. Žluté obilí, vysoký strom, vzadu modravé hory. Jižní Francie. Usměvavá krajina prozářená sluncem. Vincent van Gogh, kterému ještě zůstala na ruku krev z uříznutého ucha a bolest po rozchodu, v kapse dopis začínající Vincente, a končící
Tvůj bratr Theo, záblesk nápadu, který se dere stále víc, který jednou zvítězí. Tataž krajina, mez, rána...Přežil.

PARODIE

Bol som já, pastevec ovcí
Na horách u nás, ale i to byl div.
Všetkých mých ovcí každú noc hnal som z niv,
Ovčica cudzá divúci div,
Celá zelená
V meste na mně mečela.
Krásně mečela, jak by v hrdle studánku měla
I jménem nazvala mně
Lájoši, pastevče ovcí,
U ohňů nočních rozplétej veliký sen,
I u nás zpívat budeš,
Najíst ti dáme
Dva nové kožuchy už jsi měl?
Těraz už lamapsák sem.
Dvě stříbrné hvězdičky na ramenou
Každý večer mám podivný sen
Že ovce mé si na mě občas vzpomenou.

V tu noční chvíli na mne padá žal,
Už nezpívám, hlava se chýlí,
Smutkem vše okolo dýchá
Ta tam je první pýcha
Já si dal,
Ovečko zelená
Navždy tě proklínám.

Stát u mixážního pultu, před sebou noty a text a po deváté
poslouchat stejnou melodii, kterou si všichni přejí slyšet ještě
tisíckrát. Protože to musí být hit.

(POCIT7)

Kdybych byl labuť odletěl bych
Kdybych byl chlap nechodil bych nikdy pozdě
Kdybych byl dobrý člověk
Povídal bych si s tebou častěji
Než si povídám.
Kdybych ve spaní mohl snít
Kdybych dokázal všechny city skrýt
Odmítám věřit, že jsi zešílel
Prosím vás, nevykládejte mi nic
O drátech do mozku
A o skalpelu, kterému je jedno
Kdo a kde s ním dělá rozhodující tah.
Já nejsem měsíc, nedokážu být chladný

Kdybych byl luk,
možná bych se ohýbal
kdybych byl dobrý člověk
porozuměl bych prázdnotě
mezi přáteli.
Nejsem Bůh a ani ten nemůže říci, plakal bych
Kdybych byl teď s tebou, u tebe doma
Bylo by mi dobře.
Znovu prohlašuji, že nevěřím tomu, že jsi zešílel
A přesto se stále ptám, zda ještě
Pořád platí dva druhy zaručeně
Úspěšné léčby
Dva dráty do mozku
Anebo skalpel vedený anonymní
Rukou
Přesně do míst,
Která určují jediný
Rozdíl mezi lidmi, s nímž
Musí každý
Souhlasit.
Kdybych byl labuť odletěl bych
Kdybych byl chlap nechodil bych nikdy pozdě
Chci být dobrý člověk
A pro to si s tebou budu více povídat.
Všechny myšlenky a plány končí dočasně na stropě.
Antiperspektiva původně rozložená do dvou let Poslední

sklenička, stisk, spoj. Šedivé prvoříjnové ráno, courající se vlak projíždějící sérií tunelů. Mlčení přerušované cizím hovorem a smíchem. Krajina, která připomíná kulisu filmu Most u Remagenu, jen kapličku zbourali, co na tom, že dokreslovala ráz krajiny.

(POCIT8)

Mimochodem, víte vy vůbec kdo tu

Za co je?

Naše hra je určena

Mřížovím.

Říkáme jí návrat do prvotního dětství

Někteří co to slyší poprvé jsou tím

Úplně šokováni.

Není jich zatím mnoho,

Ale všechno nasvědčuje tomu,

Že jejich řady se budou rozrůstat.

Když se ten absolutní návrat

Do dětství skutečně povede

Tak ti, co si ho doopravdy přáli

Jsou šťastní, že se to nedá

Vyjádit.

Rozhoduje o tom tým,

Těch pár hodin po tom je to pekelný

Start do nového života.

Když nebudeš proti tomu protestovat

Můžeš si s nimi i na pár minut
Promluvit
Budou se na tebe dívat úkosem
Nebo plaše
A častěji než je zvykem
Budou dávat nohu přes nohu.
Chápej, že i zacelená jizva občas bolí.
Nejenom zrovna tam, kde je malá
Křížovatka sotva znatelných stehů.
Řekli jsme světu už jméno té hry
Jde o absolutní návrat do dětství.
Snad se ti podaří vymazat
Léty nabytou zkušenost
Ti okolo potom budou šťastní
Nebude jim vadit, že si častěji
Přehazuješ
Nohu přes nohu
A dlouhým bezmyšlenkovitým
Pohledem
Hledáš dávno nalezený
A přece tak vzdálený bod.
Nádraží stavěné podle jednoho projektu v roce Anno
Dazumalum. Oprýskaná arena, do níž je nutné naskákat, smát se
a nedat na sobě nic znát. Vliv alkoholu, pod nímž někteří jsou,
překonává imaginární zábrany. Několik trhnutí a povel.
Vyskákat.

(POCIT9)

Chci se v životě všeho dotknout

Chci v životě všechno vidět

Chci znát jak co chutná

Chci všechno v životě procítit

Chci využít každý milostný vztah

Chci prožít i velkou nenávisť

Chci poznat ostrou hranici nedůvěry

Chci poznat, co všechno stojí za to, aby bylo chráněno

Chci poznat všechno, co může být rozdáno

Chci vidět desítky způsobů odchodů z našeho světa

Chci poznat, kdo stojí za to, aby se koupil

Koho stačí si jenom vypůjčit

A koho musíš vyžebrať

Nebo ukrást.

Poznání tvorby

Poznání ničení

Poznání práce

Poznání řečeného

Poznání kastrovaného,

Chci každého potkat

Vážít si těch, kteří

Bojují

Opovrhují

Milují

Dřou a bojují
Bojují a opovrhují
Opovrhují a milují
Protože vše, co je teď
Vše co už je pryč
Vše co má přijít
Prostě všechno, co je pod sluncem
Je prý v souladu,
Ale už nikdo nahlas neřekne,
Že slunce je zatemnělé
Stínem Měsíce.

Tóny varhan doznívají. Krátká přestávka mezi Mozartem a Haydnem. Ora Omnia Par. Červený mramor. Zlaté relikvie. Křížová cesta. Osud člověka. První tóny temné hudby. Paprsky světla odrážející se o zlaté rafie oltáře. Vlnící se zrnka prachu v kuželu světla. Pohledy okolo. Pauza. Finále.

(POCIT10)

Pokusil jsem se jednou
Zadržet genetický kód v dlaních
S přáním, aby vesmír
Zůstal stát.
Ale teď v hodinách ranních
Nemohu spát.
Když díváš se z konce zahrady
S vědomím, že za tou mříží svět rozdělil nás

Ptám se, kdo má právo nadiktovat přehradu
A postavit člověku do cesty hráz.
Říkají mi, když bude chtít, tak už to za něj rozhod
Nikomu tu nezáleží na tom, zda chceš být ještě chlap
Na starém stole upraví jen rozchod
A začnou pracovat podle starých map.
Dlouhá léta budeš zapomínat, kdy to bylo
A ostatní nepochopí, že je to malá smrt
Nejspíš se jim už všechno uvnitř otupilo
A tobě z naděje zbylo sotva čtvrt.
Jestli se to fakt stane, to o čem oni říkají, že není vlastně nic
Vzbouří se ve mně všechna nenávist
A oba budeme rozhodovat o tom, co bude dál.
Ne, neboj, když budeš chtít, nemusíš spát sám
Slyším tu olýsalou lebku, jak říká
Staré ženě – To víte, čas dal, čas vzal. Je lepší mít někdy
prázdný krám. A sestro, vyved'te tu paní.-
Lidé nemají zdání,
Že žít se dá všelijak.
Paměť člověka pokryje sníh.
A každý z nás přece vykupujeme nějaký hřích.
Že budeme pomalu zapomínat, jakou barvu mají dotyky,
To nahradí mu smích a kouř putiky.
Pravdou je i to, že přiovilí lidé více vnímají.
I malých skoro nepatrných jizev si někdy všímají.

Do staré tašky seštosovat všechno. Podepsat. Vyfasovat plavky, mýdlo, ručník. Podepsat. Studená voda, deset lidí pod dvěma sprchami. Smích. Dlouhá chodba. Sumka tlačí do boku a dře do ramene. Magazín. Boty. Podepsat. Maskáče. Podepsat. Polobotky. Podepsat. Zkontrolujte si všechno. I když nic neznáte. Podepsat . Podepsat. Podepsat. Podepsat.

(POCIT11)

Ne, nebudu asi nikdy dánský princ Hamlet
Snad v životě mi vyjde, oč se snažím
Popohnat občas mírně děj, rozehrát dvě tři scény
Zdvořilý, opatrný, mnohdy puntičkář,
S vyčtenou moudrostí – a trochu tupý rázem
A občas směšný, nejen tvář
A občas hlavně blázen
Dnes s chutí vylézt na nejvyšší krovy
A v knihovně sáhnout po Wolkerovi
Za týden registrovat druhou hroznou novinu,
Tady už nejde nefňukat a číst si Těžkou hodinu
Už ho neuslyším, jak mi říká
Pojď, půjdeme spolu alespoň kousek, ty a já
Tím večerem, co se nad Vltavou prostírá
On mezi bílou polentou umírá
A ten druhý se možná ocitne na bílém stole
A po delším spánku a stopách po narkóze...
Jdu sám prázdnými ulicemi

Tou už chladnou a cizí nocí,
A myšlenky mne vedou pořád blíž
K bodu poznané trpké bezmoci
Bezmoci, v níž rozumem se utopíš.
Už asi nebudu se stejným pocitem
Chodit po pokoji
A vzdávat hold Michelangelovi
A všem před ním, co se nestyděli za lásku
A v uších budu slyšet jeho otázku
Uvědomím si ji znovu až zítra v černém rámečku
Všechny noviny, až zítra
Rád vyprávěl o svém životním kolečku
Až zítra...
Někdo na mě křičí blbečku,
Proč si hvízdáš Beethovena do noci?
Modře vymalovaný pokoj. Reprodukce Rembrandta. Čestná
uznání. Fotografie. Nekontrolovatelné vzdechy a pohyby. Hořká
chuť potu. Za jak dlouho?

(POCIT12)

Večerní poutníci,
Milenci, které už zima zahнала společně s ptáky
Pod střechu.
Klíčové dírky září na nebi,
A když je zastře mrak,
To drží někdo ruku na klice

A ty se snažíš oddálit to tajemství.

Říkáš mi v narážkách, že bys otevřel

Ty dveře, ale i když víš přesně které,

Bojíš se, co je za nimi.

Neboj se. Chvilku spolu budeme padat

A držice se netradičně za ruce

V tom stavu bez tíže

Měla by nás postihnout

Ta krásně krátká křeč úžasu.

Budeme na dotek

A přece mimo svět

Za dveřmi oblohy.

Cimra, dvaadvacet postelí, ve třiceticentimetrové uličce se
tísníme čtyři. Tělo na tělo. Na dece množství hadrů, kapesníky,
polní, slušivá zelená, podepsat, komínky. Nástup. Jedna, dva,
tři, čtyři, pět, šest, sedm, osm, devět, deset. Desátník šlehá
bičem do země. Poslední se hlásí na rajóny. Při návratu
rozházené postele. Do tří minut ustlat. Zetka, prostěradlo, tři
deky, prostěradlo. Špendlíkem čistit záhyby kanad. Sborka a
rozborka samopalů, pás-kování střeliva. Řev, nesrozumitelné
povely, tlučení nohou do asfaltu. Slova splývají. Horečka. Kluci
slíbují, že uschovají věci. To se tak říká. Jenom říká.

Duhově barevné čtverečky a mžitky. Desátník doprovázející do
sanitky se dozvěděl diagnózu a protáhl obličej. Bouchnutí dveří.
Lehni si, bude to třískat.

(POCIT13)

Až budeš padat

Vzpomeň si na

Nejkrásnější

Lidskou

Vteřinu.

Když se ti povede

Prožít jí na minutu znova

Necháš už dveře

Dokořán

Otevřené

Snad napořád.

Zapocené okno, dvě zrcadla, župany na věšáku, dvě prázdná
lůžka. Životní příběhy oscilující na hranici etiky, jaderná čeština,
zakrývaný smutek po domově. Návštěvy: neděle a středa od 14
do 16 hodin.

(POCIT14)

Necháš už dveře

Dokořán

Otevřené

Napořád?

Napořád?

Napořád?

Závěrečná děkovačka.

Petr odkládá knížku.

Dlouze se napije už dávno studené kávy.

„Kurva. Jak to, že ve dvaceti dokázal napsat tak perfektní sondu do pocitů svojí generace a pak, za deset let, mu stačilo pár nudných frází? Co s ním stalo? Co ho tak změnilo?“

Praští s hrnkem na zem a diví se, že se nerozbil.

Podívá se ven.

Světlo za špinavým oknem mu příliš neprozradí.

Ví, že knihu přečetl na jediný zátah.

Za šestnáct hodin.

Nikomu to nevadilo.

O žádném z víkendů Petra nikdo nesháněl.

Padesátá šestá kapitola

*Benešov u Prahy – Senohraby u Prahy – Praha –
říjen 1991*

Petr zastrkává do kapsy saka po roce vrácený občanský průkaz a přikývne na náčelníkův názor.

„Snad ta druhá polovina vojny pro vás byla klidnější. Pozdravujte Pepu. Ať se někdy ukáže.“

Vedle stojící Kaplan mu podává malý knižní dárek. Nový Zákon s Žalmy a Příslovími.

„Děkuju. Hlavně za pomoc při překladu Michalova deníku.“

Kaplan přikývne.

„Ten jeho deník by mu otevřel cestu ke studiu na teologické fakultě. Tím jsem si jist.“

Tentokrát mlčky přikývne Petr.

A už za deset minut, tři dny před termínem konce vojenské prezenční služby, sedí v hospodě naproti kasárnám u dlouhé řady sražených stolů.

„Za všechno, co je ve mně dobrého, vděčím knize. Za všechno, co je ve mně špatného, vděčím vojně!“

Vyznává se Petr skupině vojínů, kteří stejně jako on ukončili roční vandr v zeleném.

Polovinu nezná ani křestním jménem, vrstevníci z odloučených strážních útvarů.

Hostinský nosí piva po deseti a slibuje, že má ve sklepe dalších deset sudů desetistupňového piva z místního pivovaru.

Po čtvrtém či pátém všichni postupně zjistí, že zlatavý mok je silně močopudný a chuťově se mění v břechku.

„Zvedneme kotvy a pojedeme k nám do Senohrab. Tam můžeme pít dva dny a dvě noci v jednom kuse!“

Navrhne jeden ze stáda odloučených strážních útvarů.

„Kecáš.“

Zazní několik nedůvěřivých hlasů.

Kluk je umlčí nezpochybnitelným argumentem.

„Je to nově zařízená hospoda, koupil jí můj bratr a já tam budu taky dělat.“

Zaplatili, každý pět vypitých samoserů, a ve vlaku se ujišťovali, že to klidně dva dny potáhnou, když je pustili o tolik dnů dříve.

Kluk nelhal.

Hospoda se leskne novotou, pivo o tři třídy vyšší kvality, ceny mírné.

A majitel je uvítal opravdu originálně.

„Nazdar sebranko. Před třemi lety jsem svlíknul uniformu a dodnes se osypávám, když si vzpomenu na rok buzerace jedním proviantním náčelníkem. Váš spolubojovník, můj bratr, je ode dneška spolumajitel téhle hospody a rozestavěného penzionu. Takže pivo počítám stejně jako láhvové naproti

v Jednotě, ceny panáků mírné. Když nám tu, náhodou, necháte sekeru a nepošlete prašulky poštou, tak já mu tu sumu strhnu z první gáže. Vítejte, panstvo.“

Krátký potlesk ho potěšil.

Petr usínal, zmožen více než deseti vypitými pivy a několika panáky různobarevného alkoholu, a poslechem historek, které na rozdíl od nich nezažil. Vypravěč v nich vždycky hrál nezpochybnitelně toho nejchytřejšího a nejmazanějšího. O píčách, kokotech, zelených gumách a jebání se hovořilo v každé třetí větě.

Když se setmělo, majitel hospody, Ivan, pozval všechny na malou zahradu s ohništěm v rohu. Napíchnuté selátko má už tu správnou barvu a Ivan vymyslel zasedací pořádek tak, aby Petr seděl mezi ním a jeho bratrem Vladimírem. Ten stále odbíhal, aby nosil pivo nebo chleba.

„Líbí se ti u nás?“

Petr přikývne a vzápětí se omluvil.

„Promiň, nechtěl jsem mluvit s plnou pusou. Jsem tím nadšenej. Ale než to dáte do kupy, pět let na to bude málo.“

Ivan přikývne.

„Šacuju to stejně. Proto chci, aby měl Vlád' a vzpomínku. Já se zapřáhnu a budu makat. Nemám na světě nic jinýho než práci.“

Petr si ukrojí další kus masa a pomaže ho křenovou pastou.

„Jsem, hádám, tak o tři roky mladší a mám trochu jinou prioritu než je práce. Za dva roky za vámi přijedu a najdu vás pod pantoflem a s miminem na klíně.“

Vladimír podává Petrovi právě natočený půllitr piva.

Petr mu poděkuje pohledem a Vladimír přikývne.

„Možná ti to přijde blbý. Vidíme se poprvé a já se ti budu podrobně zpovídat. Ale vím, proč to dělám. Na sex jsem zapomněl už na vojně. Patřím k těm, co nezačali šťastně. Ve čtrnácti mě natrhнул zadek strejda, který k nám jezdil každý týden hrát karty. Když jsem mu vyhrožoval, že to na něj prásknu našim, tak mi řekl, že jsem měl být míň zvědavej a včas přestat drze provokovat. Dobrá. Mohl jsem si za to zčásti sám. V sedmnácti jsem se zaláskoval do spolužačky. Její táta mě nesnášel od první minuty, kdy jsme se potkali. Chtěl mně vystrašit a narafičil to tak, abych se pořádně vylekal. Povedlo se mu to. Málem jsem přišel o celé nádobíčko. Když mě pustili ze špitálu, předsevzal jsem si, že dost. A dodržím to. Naši si prostě musej zvyknout na to, že vnoučata nebudou. Vlád'a se určitě neožení, já mu to nezazlívám, vždyť jsem si ho vyvzdoroval.“

Petr vypil půllitr piva na několik loků a všímá si, že pozorný Vlád'a je v mžiku u něj s dalším půllitrem.

„Děkuju.“

„Nemáš zač.“

Odpoví pohotově Vladimír.

„Řeknu Petrovi všechno.“

Vladimír přikývne.

„Ale prosím vás, sedněte si kousek dál, ať to neslyší kluci. Moc vás o to prosím. Pokusím se je nějak zabavit.“

Petr přikývne a hned si přesedne až k zídce.

Ivan o poznání ztiší hlas.

„Vládíka jsem si fakt vybrečel. Když mi bylo deset, chtěl jsem bratříčka. Mladšího, samozřejmě. Otravoval jsem je každý den, až mně vzali k dětskému psychiatrovi, ten jim řekl, ať adoptují sedmiletého kluka, když už si ho sami nedokážou uklohnit. Tak z děcáku přivezli to nejslušnější dítě z celé Evropy a přilehlého okolí. S tou svojí slušností měl problémy už na devítce. Jiný mozkoškrab, který ho v patnácti prohlížel, nám řekl, že se jeho táta, šlechtic, nebo diplomat, spustil s krásnou cikánkou, a to vysvětluje jeho přehnanou slušnost, která se do dneška vůbec nehodí. Je tak ohleduplný, že si nedokáže k sobě nikoho přichýlit.“

Petr odkládá další prázdný půllitr.

„Nepodceňuješ ho? Alespoň trochu. Dokázal přežít rok v hodně nestandardních podmínkách. Víš, o čem mluvím. A nehodil si to. A mezi klukama asi respekt měl, když jich deset, celkem bez řečí, přijelo až sem. Já ti na něj žádný reference nepodám. Já sloužil na štábu, Vlád'a dvacet kilometrů v lese u raketovýho sila. Za celý rok byl u mě v knihovně třikrát a na dvou přednáškách.“

Ivan podal Petrovi další kus masa, tentokrát pomazaného kremžskou hořčicí.

„Na třech. O každé mluvil jako o zázraku. I když jsem ho krotil, bylo mi jasné, že je do tebe zabouchnutej, ale nedokáže ti to říci.“

Petr pokrčí rameny.

„A čím bych mu měl pomoci?“

Ivan kývne a usměje se.

„Žij tu s námi. Večer ti ukážu, co už se mi povedlo. Zaměstnám tě, nebudeš se mít špatně, věř mi.“

Petr přikývne.

„Upřímnost za upřímnost. Nebudu se moci hnout z Prahy. Táta je na tom špatně a máma leží v Bohnicích, protože se propila až na dno. Budu se o ně intenzivně starat. A to by se vám nelíbilo. Už mám místo v tiskárně. Nic moc, ale já si příliš vybírat nemohu.“

Vlád'a přináší Petrovi další pivo a podává mu ho přesně podle bontonu.

„Nepřesvědčil, jsem ho, Vládi.“

V Ivanově hlase je slyšet zklamání.

„Tak nám alespoň slib, že když pojeděš kolem, tak se zastavíš. Ruku na to.“

Na všech třech je vidět, že ji stiskli rádi.

Petr si pamatuje, že na zmačkaný papír psal všechny značky jím vypitého alkoholu.

Papír při cestě na vlak do Prahy ztratil, ale měl pocit, že napsal šedesát značek do sloupečku, i když vždy ne přesně pod sebe.

Celé odpoledne strážliví v jednom z pražských parků a pak zamíří k Doktorovi.

Kávu přijme jako spásu.

„Vypadáš jako můj pacient. A to ještě nevíš, že jsem tvého tátu odvezl včera večer do nemocnice. Mámu máš v Bohnicích v pavilónu s neklidnými pacienty, do protějšího pavilónu chodí za mámou Věra. Vraždu jejího táty jsi mohl vidět v televizi.“

Petr se lačně napije ještě horké kávy s rizikem, že si spálí jazyk.

„Doktore, to je na mně moc.“

Přizná se rezignovaně.

Setká se s poklepáním na rameno.

„To víš, rok sis žil jako ve skleníku, tak se nediv. Stačí ti to kafe, nebo chceš prášky na kocovinu?“

Petr se rozhlíží po ordinaci, dá najevo, že zaregistroval na doktorově stole fotografii Pepy, Milana a tří kocourů.

Doktor to odbude mávnutím ruky.

„Nakonec si říkám, že ten můj Pepa nedopadl vůbec špatně. S Milanem žije už sedmý rok v pohodě, starají se o tři kocoury. Klementa, Antonína a Ludvíka. A já lítám na stará kolena po stranických aktivech a jsem zastupitel.“

Petr dopil kávu a hrneček dá na kuchyňskou linku za závěsem.

„Pepa mi přijel oznámit smrt Věřina otce a pak za mnou jednu sobotu přijeli s Milanem. Přišlo mi to hrozně milý.“

Přizná se Petr.

Doktor přikývne a zažertuje.

„To víš, jsou to veselí hoši. Vždycky si na ně vzpomenu na nějakém aktivu, který se táhne už třetí hodinu, pořád mluví jedni a ti samí lidé a pořád o tom samém a zbytek se tváří jako kyselá prdel. Dáš si se mnou, alespoň, jednoho panáka? Neboj, tady to s tebou nesečne. Z podlahy už nemůžeš nikam spadnout.“

Petr přikývne, počká, až Doktor nalije a chvílku válí tekutinu po jazyku. Nejprve pozná, že v té dvoudenní pitce takový alkohol nepil.

„Whiska?“

Sonduje Petr.

Doktor přikývne.

„Tullamorka. Dárek od tvého táty za komplexní vyšetření u nás ve špitále. Musíš za ním na Bulovku zajít. Když už ne dneska, tak nejpozději zítra.“

Přit'uknou si.

„Neflákal jsi na vojně hebrejštinu?“

Přejde Doktor po prvním loku k dalšímu tématu.

„Překládal jsem Michalův deník. Nevím, jestli svět přišel o básníka, nebo o jazykově vybaveného filozofa, ale u některých stránek jsem musel žádat o pomoc vojenského kaplana. Ten mi při loučení dal dva výtisky Nového zákona. Chcete jeden?“

Doktor se znovu napije a přikývne.

„Proč by si skladník ve šroubárně nemohl přečíst Vergilia v originále? Proč by si aktivní nepokřtěný komunista nemohl listovat Biblí? Díky. Ale odbíháš mi od tématu.“

Petr dopíjí.

„S Michalem a s Honzou jsme vždycky hráli takový slovní looping.“

Doktor nalévá Petrovi dalšího panáka.

A zasměje se.

„Pamatuji se na tátovu reakci, když jsem vás vezl do Ledečka. Tak uvidíme, jak dneska obstojíš. Startujeme. Můžete mě to zjistit?“

„Ata jachol ledarer et ze?“

„Hledám.“

„Ani mechapes.“

„Zavedl byste mi tam?“

„Ata jachol lechasver oti lešam?“

„Souhlasíte?“

„Ata maskim?“

„Zajímá vás to?“

„Ata me'unjan baze?“

„Mám ho zavolat?“

„Likro lo?“

„Víte to jistě?“

„Ata jode'a et ze ze bedadát?“

„Proč ne?“

„Lana lo?“

„Pojďte dál.“

„Hal' a.“

Petr se zhluboka napije a čeká další konverzační obraty.

„Je vidět, že ses tam neflákal.“

Ocení Petra Doktor.

„A jak to máš s prací? Tátu to trápí, že nemáš pořádný místo.“

Petr odloží skleničku hned vedle špinavého hrnečku.

„Až za ním půjdu, tak mu řeknu, že už jsem se dohodl s tiskárnou. Ta práce mě bude bavit a příští rok chci jít na přijímačky na vysokou.“

Doktor přikývne.

„Tak to ti schvaluju.“

Padesátá sedmá kapitola

Praha 8 – listopad 1991

Petrovo setkání s Mirkem ležícím na dvoulůžkovém pokoji se neobejde bez slzí na obou stranách.

„A slíb mi, že se co nejdřív zajdeš podívat taky za mámou. A mně přines knížky, mám tu hrozně dlouhou chvíli. Chceš si to napsat, nebo si to budeš pamatovat?“

„Budu si to pamatovat.“

Mirkovi dělá potíže vyslovit jména autorů.

„Julius Fučík Milujeme svůj národ, Egon Ervín Kisch Vždy na levém křídle, Ivan Olbracht První prózy a Louis Aragon Velikonoční týden.“

Petr kývne na souhlas a jemně se dotkne ruky, která je kost a kůže.

Sestra ve dveřích jen stručně oznámí.

„Pan docent vás čeká.“

Petr Mirkovi zamává a jde dlouhou chodbou až do lékařského pokoje.

Zůstane stát ve dveřích.

„Pojďte dál. Docent Vlach. Posad'te se. Vašeho otce jsem přijal na doporučení a přimlovu primáře Pánka. Viděl jste sám, že je to typický onkologický pacient v terminálním stádiu. Za několik dnů začne trpět nepředstavitelnými bolestmi, bude

tlumen silnými léky, už teď váží oněch kritických třicet pět kilogramů. Zní to tvrdě, ale počítejte s perspektivou na týdny, s tím, že smrt pro něj bude vysvobozením. Na hospic už je pozdě. Kdyby přišel před rokem, byla by ještě nějaká naděje.“

Petrovi není do řeči a docent Vlach to respektuje.

Před onkologickým pavilonem si Petr musí sednout na lavičku.

„Zítra to bude rok, co jsem odjel. Se dvěma zkušenostmi z pohřbů. Michalovy mámy a dědova. Vracím se a budu hledat Michalův a Davidův hrob, hrob Věřina táty, v Bohnicích najdu Věru, svoji i Věřinu mámu, táta už to má taky spočítaný, copak je to spravedlivý, aby se do roka a do dne člověku zhroutil svět? Dobré časy pominou strašně rychle. Špatné přetrvají do nekonečna.“

Dlouze hledá v igelitce s logem obchodního řetězce, aby našel svazek klíčů od panelákového bytu, který jednu dobu hluboce nenáviděl.

Padesátá osmá kapitola

Praha 8 – Bohnice – únor 1992

Nevlídné únorové počasí je znásobené smutně vyhlížejícím parkem bohnického areálu.

Přesto desítka lidí postupně projde secesní vrátnicí a vydá se po drtí posypaných cestičkách k jednotlivým pavilonům.

Věra jde pomalu, lodičky s podpatkem se na umrzlý posypaný sníh nehodí.

V igelitové tašce cinká několik lahví minerálek, nákup je těžký a naklání Věru k jedné straně.

Konečně se zastavuje u jednoho ze dvou ženských pavilonů na samém okraji parku.

Zazvoní a chvíli čeká.

Sestra, která jí otevírá nejprve jedny a po té i druhé dveře je sdílná.

„Maminka se na vás těší už od oběda. To jste hodná, že jste to stihla dřív. Maminka bude chtít osprchovat a převléknout.“

Věra jen mlčí, přikývne, zaloví v igelitové tašce a podá sestře malou čokoládu.

„To nemuselo být, Věruško. Děkuju.“

Věra jde do jídelny, kde u stolů s vikslajvantovými ubrusy sedí tři desítky žen.

Většina z nich kouká do nemožně kýčovitých vzorků vikslajvantů a mlčí.

„Ahoj mami.“

Věřina matka se jen pootočí a pohledem ukáže na volnou židli vedle sebe.

„Jak jsi daleko s těmi inzeráty?“

Věra si sedá, před matku naskládá nákup.

„Minerálky a šunku ti dám do lednice.“

Matka ožije a vyštěkne.

„Aby mi to ty krávy tady sežraly a vypily? Šunku si sním hned a vody si odnesu k posteli. Až nás pustí po večeři nahoru.“

Rozbalí ve dvou pergamenových papírech zabalenou šunku a po prvním kousnutí se zašklebí.

„Proč to ty hovada tak solej?“

Od vedlejšího stolu vstane postarší žena v bílé erární košilce na zapínání vzadu.

Bez jediného slova hrábne do šunky, popadne dvě kolečka a dvěma rychlými kroky se přesune k židli pod televizi s vypnutým zvukem.

Věřinu matku to nijak nepřekvapí.

„Stázko, nebude ti to chutnat, je strašně slaná.“

Než to dořekla, Stázka si zvířecím způsobem obě kolečka šunky strčila rukou do pusy.

„Na něco jsem se tě ptala. Jak jsi daleko s těmi inzeráty?“

Věra pokrčí rameny.

„Ty si vážně myslíš, že rok po té vraždě bych našla senzibila, který by vypátral, kde jsou ti tři, co po nás stříleli? Nech si už jednou vysvětlit, že to není možné.“

Matka se hned tak nenechá odbýt.

„Jen jestli ti není líto peněz.“

Věra, která s matkou už po sté probírá tenhle šílený nápad je obrněná trpělivostí.

„Víš, že už rok žádné peníze nemáme.“

Věru prostředí jídelny a denní místnosti v jednom, stísňuje.

„Dojez to a já s tebou půjdu do sprchy.“

Věřině matce se viditelně nechce.

„To tě naočkovala sestra Veronika?“

Věra přikývne.

„Zase ráno hlásila doktorce, že jsem se v noci pochcala. Není divu, když mám pět operací.“

Nevlídné únorové počasí a smutně vyhlížející park působí skličujícím dojmem také na Petra.

Zamává do kukaně v secesní vrátnici.

Jde rychle, umrzlý sníh nevnímá.

V hadrové tašce má to, co každý den. Minerálku, jedno balení párků. Tři housky a malou hořčici.

Vstupuje na schodiště druhého ženského pavilonu.

Dlouze zvoní a čeká.

Mladá sestra, která mu otevírá nejprve jedny a po té i druhé dveře má pro Petra nepříliš příznivou zprávu.

„Maminka je od rána dole, na pokoji číslo tři.“

Petr mlčky přikývne, zaloví v hadrové tašce a podá sestře velký sáček s kávou.“

„Děkuju.“

Špitne mladá sestra a poodstoupí.

I na tomto pavilonu tráví pacientky větší část dne v jídelně, u stolů s vikslajvantovými ubrusy sedí tři desítky žen.

Petr však zůstává stát u prvních dveří s malým průhledem do pokoje.

Petrova matka leží v posteli, krátce zareaguje pouze na chrastící klíč v zámku.

Počká, až sestřička odejde.

„Tak už jsem zase pod kamerou. Ráno, při komunitě jsem řekla, že nás tu berou u huby a už mám zase přísnější režim. A už i ty, co přijmuli včera, vědí, že jsem alkoholička. Tak jsem se té jedné nové pochlubila, že mám spolehlivého syna, který za mnou denně chodí a až mu řeknu, sežene mi pistoli, abych to mohla ukončit. A ona mi řekla, že nejlepší by bylo, abys zašel do Lověny, tam, ti prodají kvér, ty mi ho brzy ráno doneseš a já se hned po vizitě zastřelím.“

Petr si sedá na Hančinu postel a dlouhou dobu mlčí.

Hanka dá svoji ruku na Petrovu.

Ten se konečně odhodlá navázat přerušovaný dialog.

„Nebav se s nikým o takových věcech. Chtěl jsem s tebou jít dneska ven. Klouže to tam, ale dala by sis pozor. Mohli jsme

zajít na čaj. Do Páté kolony. Jenže na tomhle pokoji platí zákaz vycházek.“

Hanka pokrčí rameny.

„Dusím se tu. Otevři okno!“

Petr otevře obě okna ve chvíli, kdy se z dalšího, mužského pavilonu, ozve fistulí vykřičené táhlé vytí.

Hanka se otřese, nejen zimou.

„To okno radši zavři.“

Zaprosí.

Petr přikývne.

„Jestli musíš jít, tak už běž. A jestli mě zejtra najdeš v klecovym lůžku, tak se nediv. Srát na hlavu si od nikoho nenechám.“

Rozohnila se Hanka a naznačuje Petrovi, aby zazvonil na zvonek u dveří.

Petr staví na bílý plechový stolek několik věcí, které jí pravidelně nosí.

„Párky si dám. Ty jejich šmorny se nedají žrát. Už jsi zvonil?“

Nečeká na Petrovu odpověď a sama zazvoní na zvonek, který má u postele.

Petr se vypoťácí ven a sedá si na lavičku před pavilon.

Znovu slyší hlasité táhlé vytí z mužského pavilonu.

Sleduje několik postaviček zahalených do zimáků, které opouštějí protější ženský pavilon.

Jedna z nich mu připadá povědomá.

Riskne to.

„Věro!“

„Petře.“

Podají si ruce.

„Ty za mámou, já za mámou.“

Věra přikývne.

„Proč ses od vojny neozval?“

Petr pokrčí rameny.

„Nevěděl jsem kam. Ve vilce už nebydlíte a táta vaši novou adresu nemá.“

Věra se zavěsila do Petra.

„Bydlíme s mámou na Smíchově, v Ženských domovech. Je to taková lepší svobodárna.“

Hlasité táhlé vytí z mužského pavilonu nabralo na intenzitě.

„Můžeš jít trochu rychleji? Ten nelidský řev mi drásá nervy.“

Zaprosí.

Když dojdou na rozcestí ke kostelu svatého Václava, Petr zpomalí.

„Zítra za tátou do nemocnice na Bulovku nemusím, takže už teď večer jedu do Ledečka nad Sázavou.“

Věra se na vteřinu zamyslí.

„Kousek od Českého Šternberka jsme měly dívčí tramskou osadu.“

Petr přikývne.

„To je pár stanic vlakem. Pojed' se mnou a zítra ráno se tam můžeme jet podívat.“

Padesátá devátá kapitola

Ledečko nad Sázavou – únor 1992

Zápraží vypadá mnohem zanedbanější, než při poslední návštěvě Hanky a Mirka.

Petr to sice postřehne, ale je mu to jedno, zvláště když si uvědomí, že Věra je tu poprvé.

„Děkuji, že jsme se ráno zastavili v Kácově. Ale už tam nikdy nepojedu.“

Petr míchá kouřícím čajem.

„Pepa Pánek za mnou přijel pozdě v noci a řekl mi to, co slyšel z televizních zpráv. S tím, že zatím nelze nic udělat ani pro tebe, ani pro maminku, ani pro Sašu.“

Věra se napije z velkého kafáče a plátek citronu položí na porcelánový talířek.

„Teď už o tom můžu mluvit, ale před měsícem jsem se při každé vzpomínce rozbřečela. Táta řekl půl věty a najednou nás zasypaly nábojnice. Máma měla ruce a nohy od krve, já jen pár škrábanců a na zemi ležící Saša, která hystericky ječela. Tak jí šoupli na neklid, máma byla na chirurgii ve Střešovicích a já skončila v Bohnicích, ale v jiném pavilonu. Saša ležela na pokoji s americkou Židovkou, která přijela do Prahy na nějakou slavnost, trochu se tam rozproudila zábava, až sousedi v prestižní vilové čtvrti zavolali ve dvě ráno policii, aby

zakročila. Dotyčné dámě se policajti nelíbili a po jednom hodila svoji špičatou lodičku s vysokým podpatkem tak šikovně, že mu rozbila čelo. Na pět stehů, což byl útok na veřejného činitele s následkem zranění. Se Sašou se, obě přikurtované k lůžku, bavili chvíli rusky a chvíli anglicky. Když přijel za americkou občankou tajemník ambasády, aby věc urovnal, dotyčná mu kladla na srdce, že musí obstarat vízum i pro Sašu, což se do týdne podařilo. Věděla jsem to a jela k nám domů, tam našla Sašu, jak mi luxuje šatník, aby se v prvních dnech ve Státech necítila jako chudá příbuzná. Doprovodila jsem obě na letiště a večer čekala na exekutora a na našeho právníka. Právník mi řekl, že tátu pochovali bez obřadu a exekutor nám nabídl Ženské domovy s tím, že je to provizorní řešení, protože půjdou do privatizace.“

Petr pokládá svou ruku na Věřinu.

„Táta je na tom moc zle a máma... ta se chce zastřelit ráno před vizitou. Ještě, že mám práci v tiskárně, která mě baví a nemusím osm nebo spíš deset hodin myslet na to, co mě obklopuje.“

Dopíjí čaj a uklízí hrnek.

„Měl bys vědět, že za mnou v Bohnicích byl Honza. Ne jako spolužák, ale jako novinář. Lovec senzací. Jeho táta založil v Bratislavě časopis a Honza je pražský dopisovatel. Ten článek jsem radši ani nečetla.“

Petr uklízí také Věřin hrnek.

„Rád bych sem ještě někdy vzal tátu.“

Prozradí své přání Petr, ve chvíli když už jdou k vrátkům.

„Hezký to tu máte.“

Pochválí Věra už na schodech.

Petr zamyká vrátka a kontroluje přízemní okenice.

„Po cestě do Prahy se zastavíme v Senohrabech. Musíš mít hlad.“

Věra se zasměje.

„Co tě nemá. Kdo prošel bohnickým stravovacím systémem, vydrží týden bez jídla.“

Šedesátá kapitola

Senohraby u Prahy – únor 1992

„No to je k nám návštěva.“

Srdečně oba uvítá Ivan.

„Chcete pokoj? Dám ti ho za nulový tarif.“

Petr si sedá k překrásnému dubovému stolu a hned reaguje na Ivanovu nabídku.

„Tak za prvé. Ty pokoje bychom potřebovali dva, a to už bych tě přišel hodně draho. Pojedeme flamendrákem do Čerčan a tam máme spojení na Prahu. Ale jídlo si dáme, výběr necháme na tobě.“

Ivan se obřadně ukloní.

„Za chvíli začne Vladimírův program.“

Petr se podívá na malý letáček a hvízdne.

„Krása bez závoje roku devatenáct set devadesát dva.“

Věru letáček rovněž zaujme.

Ivan naservíruje polévku, předkrm a specialitu podniku.

„Pusťte se do toho. Dobrou chuť.“

Pobídne oba.

Minutu po té se na malém jevišti objeví Vladimír a ladí perkuse.

Když si všimne Petra s Věrou, jde k nim.

„Jsem rád, že jsi splnil slib. Řekni mi, jak to na tebe působilo. Ale pravdu, prosím tě. Pomůžeš tím mně i Richardovi.“

Věra odpoví za Petra.

„Jestli to bude tak perfektní jako to, co jím, pak klobouk dolů.“

Vladimír dokázal obsluhovat zároveň světla a improvizovat hudbu.

Richard měří více než dva metry.

Už od prvních vteřin je jasné, že půjde o pánský striptýz.

S přiřazováním za každý odložený kus textilu.

Přiopilá skupinka Němců, znalá ze své země začátek přiřazovala v kusech piv, když se přiblížilo finále, ztichla.

Vyřešil to nečekaně Petr.

„Dvakrát dva velké panáka Tullamorky.“

A protože nikdo nepřisadil více, obrátil se Richard ke stolu, kde sedí Petr s Věrou.

Věra se usmála a Petr gestem a přikývnutím Richardovi naznačil, že pro takovou práci má předpoklady.

Vladimír skončil s až příliš dlouhým virblem a naznačil Petrovi, že jeho gesto zaregistroval.

Petr pozve Vladimíra ke stolu.

„Doufám, že se na mě za ty panáky Tullamorky nezlobíš.“

Vladimír kývne na Richarda.

„V první chvíli jsem si říkal, jestli to není přemrštěná nabídka, ale když se ti Němci k ničemu neměli, bral jsem to jako vyvrcholení. Richard to cítil stejně jako já.“

Ivan přináší čtyři whisky na stříbrném podnosu.

„Dvakrát dvě Tullamorky, a je to na mně.“

Petr se ošije.

„Ten nápad byl můj, Ivane. A navíc ti dlužím nejmíň ocelorytinu s portrétem Boženy Němcové, za rozlučku s Vladimírem. Byl jsem tu vlastně cizí.“

S tím nesouhlasí Vladimír a z jeho gestikulace je to jasně čitelné.

„Možná, podle tebe, cizí, ale mezi svými. Což jsi musel poznat. Pravděpodobně už po prvních deseti minutách.“

Petr přikývne.

„Dobře, nebráním se. Uznávám, že máte pravdu. Buďme rádi, že zatím můžeme jako první generace od konce války o všem mluvit otevřeně. A nikdo nás nemá odvahu okřiknout. Nevím, jak dlouho to vydrží. Ale my to nesmíme vzdát. Posrali bychom to těm, kteří přijdou na kolbiště třeba už za pět let. Aby se nemuseli vracet k náznakům a opisům a oklikám. Líbí se mi název vašeho vystoupení, nezapomeňte na čtyři takty převzaté muzíky a pilujte chorošku, tedy choreografii. Přeju úspěch.“

Všichni se na sebe usmějí.

Přituknou si, až sklo zazvoní.

Prostě idyla.

Věra si bere také slovo.

„Abych si toho panáka zasloužila, tak přijdu taky s jednou radou do mlýna. Ať s tím vystoupením budete jezdit od Šumavy k Tatrám, nebo za hranice, ať dbá Richard na to, aby nepůsobil jako namakaná kulturistická bedna, nebo naopak jako zakřiknutý kluk, který si na jevišti léčí komplexy. Musíš se líbit klukům i ženským. Charisma na to máš. A uvidíte, že se vám bude dařit. Nevím kolik vybíráte vstupného, ale bych uvažovala v hranicích od padesátikoruny do stovky.“

Ivana a Richarda Věřin návrh zaujal.

Na nádraží Petra s Věrou odvezl Ivan.

Únorová sněhová vánice se přihlásila v plné síle.

Zahnala je do čekárny, kde dva mladí Slováci popíjeli z jedné plastové láhve.

Když uviděli Petra s Věrou, začali jeden přes druhého.

„Toto je súkromá spoločnosť. A stejně sa od vás trhneme.“

Petr čekal ještě další nadávky.

Nedostavily se.

Flamendrák měl více než hodinové zpoždění, ale do Prahy se dostali.

„Možná bych tam s holkama oslavila výročí založení osady.“

Rozhodla se Věra, než usnula v křesle nevytopeného panelákového bytu.

Šedesátá první kapitola

Praha – Strašnice – březen 1992

Malá síň pražského strašnického krematoria je opticky ještě menší.

Pepa se ujal organizace a usazuje smuteční hosty.

Petra s Věrou do první řady společně s doktorem Pánkem, který se s Mirkem krátce rozloučí.

Ve druhé řadě sedí Honza s Pepou.

Ve třetí pak desítka seniorů mezi sedmdesáti až osmdesáti lety. Výjimkou je asi třicetiletý muž, který se nervózně dívá kolem sebe.

Doktor Pánek vyzdvihne ve třech větách Mirkovu pracovitost, poděkuje mu za Petrovu výchovu, naznačí důvod neúčasti manželky Hanky a poděkuje všem za účast.

A pak už krematoriem zazní orchestrální verze Internacionály.

Staříci ve třetí řadě vstávají, dva z nich zatínají dlaně v pěst a Petr registruje, že mimo Pepy mají ostatní zanícené pohledy.

Při třetí sloce, kdy rakev pomalu zajíždí do žároviště, vezme Věra Petra za ruku.

Ten má tu druhou trochu vytočenou, jako by do ní dostal křeč.

Mladík, který se nervózně díval kolem sebe, po zavření opony odchází.

Ostatní kondolují Petrovi a Věře.

„Tvůj táta si tu Internacionálu zasloužil.“

Řekne se slzami v očích nejstarší z komunistů.

A dlouze oběma třese rukou.

Když vyjdou směrem k věčnému ohni, Petr poděkuje doktoru Pánkovi za slova útěchy.

Pepa bere stranou Věru a Honzu a domlouvá s nimi poslední detaily krátkého posezení v nedaleké vinárně.

„Budu hovorit o mojom ojcinkovi a o tom ako sa mu dari. Sloučil už troje noviny a čtyři redaktoři, pár dní po propuštění, spáchali sebevraždu.“

Pepa se zašklebí.

„To se budeš mít čím chlubit.“

Petr se loučí s doktorem Pánkem.

„Asi jsem zralej na prášky, ale měl jsem pocit, že mě při té Internacionále držel za ruku Michal.“

Doktor se usměje a dá Petrovi ruku na rameno.

„Vymlouvat ti to nebudu. Ale někdy si o tom pokecáme. A promiň, že tu nebyla máma. Nezvládla by to. A bylo by to horší než dědův pohřeb.“

Honza se mlčky rozloučí s Doktorem a ukazuje Petrovi, kam půjdou.

Do stejné vinárny, kde vzpomínali na dědu Václava.

Honza bleskově objedná víno a keksy.

Připíjí červeným a Pepa se nervózně podívá na hodinky.

„Rád bych tu s vámi poseděl, ale táta má dnes ještě jeden pohřeb. Dlouholetýho pacienta. To se nedá odmítnout. Slíbil jsem, že ho tam odvezu. Do Motola.“

Upřesní, když všem podal ruku.

„Vieš, dnešek je možná pre mňa hodně důležitý. Chci navrhnout tady Vierce, aby si ma vzala. Vždycky bylo také pravidlo, že významný Slováci si brali Češky. A významní Česi Slovenky. A možem jí nabídnut' zaujímavý život. Keď sa ojcinkovi podarí spojiť noviny s televíziou, tak bych šel robiť do telky a žili bychom v Blave. Keby sa to nepovedlo, tak byzme odíšli do Jeruzaléma, kde by som robil korešpondenta. Na peť rokov. Viera by tam mohla vyštudovať univerzitu. Keď nás Myšák tolik drezíroval v hebrejčině. Ojcinko sa divil aké antré som si v Blave urobil, když som na rautoch začal před některými s hebrejčinou. Kol'ko času chceš na rozmyšlenou?“

Petrovi vadí Honzova českoslovenština.

„Než jste odjeli do Bratislavy, mluvil jsi česky mnohem líp. Nevím, čím to je, ale připomínáš mi Gustáva Husáka.“

Honza jen pokrčí rameny a visí na rtech Věře.

„Kolik chci času? Týden? Měsíc? Musím se poradit s mámou, možná i s holkama z osady, když jsem jejich skoro náčelnice.“

Honza přikývne.

„Ode dneška za týden pojedou na jednu reportáž do Senohrab. V jednom hotelu tam provozují také pánský štriptýz,

že sa o něm shovárali chalani až v Pezinku. Tak to zajedu omrknout.“

Věra se zasměje.

„Přeji ti příjemný zážitek. My už tam s Petrem byli, ten striptér Richard je fakt třída a přesto si ode mě nechal poradit.“

Honza zpozorní.

„A cos mu radila?“

Věra se napije vína.

„Jak má zlepšit choreografii, aby přitáhl pozornost jak chlapů a ženských, a samozřejmě gayů a leseb, jako jsem já.“

„A poslechl tě?“

Zajímá se Honza.

„Myslí, že jo.“

Prisvědčí Věra a pak se zarazí.

„Poslouchal jsi mě pozorně? Řekla jsem ti, že jsem lesba.“

Tentokrát se na dno poháru s červeným vínem podívá Honza.

„Jo, slyšel. Potvrdila jsi mi, že mně nepodvedeš s žádným klukem, maximálně s holkou. A s tou já tě dokážu podvést taky.“

Petr se neubrání úsměvu.

Věra vstane a podá Honzovi ruku.

„A nezapomeň spočítat, kolik novinářů u vás spáchá sebevraždu. Myslela jsem, že to není zase až tak nebezpečné povolání,“ zavěsí se do Petra a všichni tři pomalu odcházejí.

Šedesátá druhá kapitola

Praha – Bohnice – Krč – březen 1992

Petr s Věrou se rozloučí u lavičky.

„Za hodinu zase tady.“

Navrhne Věra a jde do protějšího pavilonu.

Věřina matka jí čeká už na lavici za dvojitými zamčenými dveřmi.

„Ahoj. To je dobře, že sedíš, aby tě to neporazilo. Dostala jsem nabídku k sňatku.“

Věra myslí, že na matku udělala dojem, ale ta jí jen ukáže, aby si sedla co nejbližší k ní.

„O takových věcech se nežertuje.“

Napomene Věru.

„Honza se vyjádřil. Po pohřbu Petrova tatínka.“

Matka se chvíli rozmýšlí.

„Dělej, jak chceš, holka, ale myslíš, že zrovna s ním budeš šťastná?“

„Nebudu.“

Po chvíli ticha přerušované jen vzdáleným pláčem Věra doplní.

„Půjde po kariéře. Buď bude zvíře v televizi, nebo pojedeme na pět let do Jeruzaléma.“

Věřina matka se najednou zasní a až po chvíli se dceři svěří.

„Tam jsem se vždycky chtěla podívat. Nikdy jsem ti neřekla o tom, že tam máme příbuzného. Legálně se tam vystěhoval v osmačtyřicátém. Ale nepřijel ani na spartakiády, i když by dostal vízum. Dám ti jeho adresu. Možná, že ještě žije.“

Věra je překvapená tím jak klidně to matka bere.

„To by ti nevadilo, že bych žila v Bratislavě a jezdila za tebou třeba jenom jednou za měsíc?“

Dostane překvapivě konzervativní odpověď.

„Manželka má následovat svého muže kamko liv.“

Věra vytahuje z tašky banány, pomeranče, kiwi a roli toaletního papíru.

„A co Petr, ten se nevyjádřil? Báby ze zadního pokoje vás viděly u lavičky a hned mi zvěstovaly, jak vám to slušelo.“

Věra pokrčí rameny.

„To je zase Honzův opak. Ten se nikdy nestane ani šéfem malé tiskárny, zatímco Honza by klidně vzal ředitele zeměkoule.“

Obě se tomu zasmějí.

Petr najde Hanku zachumlanou v posteli.

Když jí jemně probudí, Hanka si promne oči a usměje se.

„To jste hodnej, zdravotní bratříčku, že jste mě vzbudil. K obědu, nebo ke svačině?“

Petr zůstává chvíli zkoprnělý.

„Copak nepoznáváš, kdo jsem?“

Hanka chvíli přemýšlí a mění barvu hlasu.

„Tak podívejte se, jestli mi chcete namluvit, že jste z rodiny, nebo blízkého příbuzenstva, tak se seberte a vypadněte, nebo zazvoním na staniční sestru a zřízenci vás vyvedou. Já totiž žádnou rodinu nemám, pane zlatej.“

Petr vyndává z tašky stejný nákup, jaký Věra donesla mamince.

Hanka se k němu otočí zády.

Petr vyjde z pokoje a zastaví se až u prvních dveří.

Otevře je starší sestra a jen se tiše zeptá.

„Nepoznala vás, že jo.“

Petr přikývne a projde druhými dveřmi.

Ví, že hodina ještě neuplynula, sedá si na lavičku a dívá se do kotouče březnového, zdaleka ještě tak málo hřejícího slunce.

Na Věru čeká více než půl hodiny.

„Zajdeme někam na večeři?“

Zeptá se Věry.

„Jedeme k tobě, něco uvařím.“

Vezmou se za ruce a míří k hlavní bráně.

Cesta dvěma autobusy a metrem jim trvala více než hodinu.

Hned po příchodu dokázala Věra během půl hodiny vykouzlit dva talíře kung paa s rýží.

Asi v polovině jídla se Věra napila piva.

„Přemýšlím o té Honzově nabídce. Ráda bych žila s někým inteligentním. Kdybych si měla vybrat mezi Honzou a tebou, volila bych tebe.“

Petra to viditelně vyvedlo z míry.

„Promiň, zeptám se tě přímo. Všechno o mně víš. A přesto bys šla se mnou na radnici?“

Věra jen malinko kývne a doplní.

„Šla.“

Za hodinu Věra našla Petra při studiu hebrejštiny, aby dokázal přeložit další část Michalova deníku.

„Stýská se ti po něm?“

„Ano i ne. Podvedl mně a já mu neodpustil. Tenkrát. Dneska už bych to dokázal.“

Šedesátá třetí kapitola

Praha – Nusle – březen 1993

Nuselská obřadní síň je nasvícena poledním sluncem.

Organové preludium jen velmi vzdáleně připomíná Menhdelssonův Svatební pochod.

Stafáž dělá tak tři desítky lidí, kteří se tísní u vstupních dveří.

Deset dívek v šedivých maskáčích, v rukách místo květin celtu, jsou Věřinou dívčí tramskou skupinou.

Zbytek tvoří lidé z tiskárny.

Na svatbě není ani jedna z matek a tak Věru, po dlouhém bukláku končícím před oddávajícím, vede doktor Pánek a Petra jeho syn Pepa.

„Vidíš, Velký konstruktér už uznává práva menšin.“

Řekne tiše Petrovi a ten zareaguje.

„To bude dlouho trvat. Na roky.“

Pepa jen pokrčí rameny.

Oba Pánkové se stavějí do role svědků.

Hudba pomalu doznívá a řeč oddávajícího Petr i Věra vypouštějí.

Z gest a občasného pokašlávání není z projevu odvázaný ani Pepa.

Oživení v sále nastane až při tradičním ano.

Řeknou je oba ihned na vyzvání a hlasitě.

Stejně formálně, se zhostí, také polibku.

Svatební hostina pro čtyři, se koná v salonku restaurace naproti radnici.

Pepa na další stůl naskládá drobné dary.

A směřuje ke svému otci hned první otázku po přípitku.

„To nešlo, alespoň na chvíli, přivést jejich maminky?“

Doktor se zamyslí, zavrhne odpověď ve formě přednášky a odpoví až suše.

„Nešlo. Věřina matka denně všechny připravuje na válku, která vznikne, až se rozdělí republika a Petrova máma už nepozná ani jeho. Neříkám, že lékařská věda neudělala v posledních šedesáti letech pokrok, ale pouze v některých oborech.“

Všichni tiše přikývnu.

„A proč tu není Honza?“

Položí další otázku, když servírují polévku.

„Už třetí den je korespondentem v Jeruzalémě. Poslal gratulaci a jeho ojcinko, čím dál známější slovenský politik, nám v šest ráno blahoželal.“

S neskrývanou ironií v hlase informuje Věra.

Když dojedli polévku Pepa se omluvil, že položí ještě třetí otázku a chtěl vědět, proč s nimi u stolu, nesedí třeba jen jediná dívka z trampské osady.

„Všechny jsou zasekané prací, bleskově se převléknou z maskáčů a půjdou do svých kanceláří a budou řídit lidi, jako

každý jiný den. V senohrabském hotelu se sejdeme v květnu při výročí založení osady a pak to asi definitivně odpískáme. Zazpíváme si, že vlajka vzhůru letí a sbohem a šáteček. Každá toho máme tolik, že nevíme kam dřív skočit a já mám navíc ještě další plán. Jednou mně zaujalo jak si můj a Petrův táta vyprávěli o tom, kolik námahy stálo Petra adoptovat. Tak vyzkouším, kolik námahy to dá dneska. Ve středu se stavím pro oddací list a hned zajdu na sociálku se žádostí o adopci. A klidně vydržíme třicet místních šetření, padesát posudků a sto pohovorů. A teď mlčím, protože při jídle se nemluví.“

Pepa přikývne a udělá na Petra gesto vyjadřující uznání.

Šedesátá čtvrtá kapitola

Praha – květen 1995

Další dva roky Věra s Petrem absolvovali dvacet šest místních šetření, seznámili se a mnohdy protestovali proti čtyřiceti osmi posudkům a pohovory si už raději ani nečárkovali.

Konečně ten den D přišel.

Chlapci nebyl ani rok.

Našli ho v babyboxu na státní svátek české státnosti.

Dostal křestní jméno Václav, což Petr uvítal jako hold dědovi Václavovi.

Když s malým osaměl, pohladil ho po vláscích a nezvykle tiše modulovaným hlasem, snad aby ho nerozplakal, se mu vyznal.

„Ty už se snad nebudeš muset před nikým ponižovat. A budeš říkat jenom to, co si budeš doopravdy myslet. Zachraňujeme se adoptí už ve třetí generaci. Snad ty tu smůlu konečně prolomíš.“

OZVĚNY POCHYBNOSTÍ

Ze strojopisu do elektronické podoby

převodli Pavel Hruška a Petr Burda

Grafická úprava Jan Seidl

Neprošlo jazykovou úpravou

Vydala Společnost pro queer paměť, z. s.

Na Strži 1683/40, 140 00 Praha 4,

roku 2017 jako svou 2. publikaci

www.queerpamet.cz

e-mail: queerpamet@queerpamet.cz

